ספר

שערי קדושה

מוסר קב ונקי לישר האדם לעבו'
בוראו להרב המקובל האלהי
גאון ישראל וצבי עדיו כמהר"ר
רבינו חיים ויטאל זצ"ל זיע"א:

נדפס
פה ארם צובה יע"א
שלהי תשרי
משנת ישישו וישמחו לפ"ק

בדפוס אליהו חי הי"ו בכמה"ר אברהם
ששון נר"ו יקיר הכי"ר

הסכמה

מודעה רבה לכל ישראל כי יש אתנו הסכמה חמורה בכל תוקף ובכל חוזק ובגזרת **נח"ש** ובכל אלות הברית כו' חתומה מכל רבני וחכמי אר"ץ כי"ו אשר לא יוכל שום אדם לעשות דפוס פה אר"ץ יע"א לא ע"י ולא ע"י נכרים ולא בשום אופן שבעול' עד שנת **תרמ"ו** ויען כי הסכמה הנ"ז ארוכה היא והספר הזה קטן הכמות עכ"כ היתה והיא לא נדפסה כאן ונדפיסנה בעז"ה בשו"ת הגאון הרי"ף זלה"ה שיצא אח"ז על מש'בת דפוסינו בס"ד כיר"א :

הקדמה

זה ספר שערי קדושה · אור יקרות יאורים י"ג נהרי ברכה דקדושה · אשר יאור משכ'תו כאו'רות באו'רות כולו שמשה · לשון של זהו'רית ממעל לחשב מלא כנה דובשה · מרגלית טובה אי'סור כלל דבר שבקדושה · חברו המקובל האלהי רב זה ירא וחרד השמשה · איש אלהים קדוש הוא עיר וקדיש חסידא קדישא · מלאך ה' צבאות גאון ישראל וגבי עדיו רבינו הרב **מהרח"ו** זצ"ל בוצינא קדישא · מתח'בר קדמ'ות העיר אמן על ספ' הקדוש הזה גאון עוזינו הרב **חיד"א** זלה"ה בלשון שתיר אות

הקדמה

אות מ"ז וז"ל באמת אמ' קשה עונשם של מדות רעות ואסורות וכבר רבינו הרב **מהרח"ו** זצ"ל בספר שערי קדושה כלל כל הנזק ועונש הבא לאדם בכל מדה ומדה וכל קבל דנה ריוח ושכר מדות הטובות והם דברים קדושים ונצרכים וצריך האדם להתמיד בקריאת ענין זה שם בספר הנ"ז ובשמו כן הוא במטותא מנייכו בואו שעריו ובמעט זמן עיניכם תחזינה מישרים אדם להבל שיורד ע"פ מד'ותיו לבאר שחת וע"כ כל מדה בח'כל מן נו יגורשו ונבקשה מאלהינו על זאת בדמע לב יעזרנו על דבר כבוד שמו אשר ה'ן קליפות למו ונזכה למדות קדושות הטובות בעיני אלהים ואדם עכ"ל ובס' הבהיר שם הגדולי' ח"ב סי' ק"ז כתב וז"ל **שערי קדושה** לרבינו מהרח"ו זצ"ל והוא רב האיכות להגיד לאדם עונש מדות רעות ושכר מדות טובות והקדמו' נוראות להשיג וליכנס בשערי קדושה והרגיל בו יזכה ויבחין מהותו וימהר לשוב אל ה' עכ"ל אחר הרואה דברי קדוש המאזין ומעיד בנו כמה השבח השבחת קריאת הס' הנורא הזה ומי לנו גדול מרבינו חיד"א ז"ל אשר על פיו יקום דבר אמת הוא רישא · והס' הנכבד המפואר והמפורסם הוא ס' הברית חלק דברי אמת מיוסד ובנוי מס' שערי קדושה ח"ג תלי תלים חכמות קדושות ונוראות כאשר עיניך תחזינה משרים בס' הברית הנ"ז ובהקדמתו ע"ש דרישא ופרישה · הספר היקר הזה קטן הכמות ורב האיכות ברכה דכולא ביה מדה גדושה · מגיד דבריו

ליעקב

הקדמה

ליעקב דברי שלום חיים מלות פרישה · ולפנים בישראל
נה׳ר כב׳ר ונה׳ר יוצא על משכ׳ח הדפוס פעמים ר׳
וחמשה · והנה בעתה קשו תמו ואם המצא ימצא
אחד בעיר ושנים ובני ישראל הלכו ביבשה · וכי ישאל
איש הל׳בי ישראל ימה לחו׳פשי על פני ער׳ח לפרט
הרמש״ה · לקבל שב׳ה אדם מולא קור׳ת איה הקדו׳שה
ואש׳יבו אותו קול ענות חלושה · לא היתה כזה קדו׳שה
והנה איננו יק׳יר יקי׳רינו מלינו חו׳טא מבני גשה ·
ומייקר מלילותו ורוב מיעוטו נפשנו יבשה · וקדושה
האשונה לשעתה קדשה · וכן עתה זכני ה׳ והדפסתיו
פה עו׳בי הא״רץ הטובה אבן הראשה · בדפוס חדש
אשר ער׳ן לו היה אור ליושרים נאוה תהלה ישראל קדושים
אוהבי תורה שם והרגמן לבושה · האשונים כמ״ל אכ׳ים
ודקים מעוטים וחטו כתס׳רות שניאות וטעיות ותלי״ת
ינעבי ול׳ו בוגה לנו בהגהה מדויקת בכל הצורך לא
יהיה מ׳ה שב׳של · והמר׳פים תמימים כני ידידי הח׳
שיהו חי הי״ו מהשמים ל׳ו וכ׳ו ועי״ז להתעם׳ בקד׳שים
מלאכת הקדש עלינו לשבח לאדון הכל שירה חדשה ·
ואנו לים רחמים למבני על העיר ועל העזרות איך
הי לשמה יהיו עינינו ירושלם הבנויה ובא לציון גואל
והרמק על משפטו ישב כהנים בעבוד׳ ולוים בדוכנם
וישראל במעמדם ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים
אל מלך רם ונשא :
כ״ד החותם פל״י שלהי תשרי ש׳ **תרכ״ו**
הלב״י ע״ה **אברהם ששון** ס״ט

הקדמה

אמר הצעיר חיים בכ"ר יוסף ויטל זלה"ה · ראיתי בני עליה והם מועטים · משתוקקים לעלות והשולם נתעלם מעיניהם · ויתבוננו בספרי' הקדמונים לחפש ולמצוא ארחות חיים את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון · להעלות נפשם אל שרשה העליון ולדבקה בו ית' כי הוא השלמות האמתי כענין' הנביאי' שכל ימיהם נדבקו בקונם · ובאמצעות הדביקות ההוא שרתה עליהם רוח הקודש להורותם איזה הדרך ישכון אור להאיר עיניהם ברזי תורה · כמ"ש דוד הע"ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך · ולהדריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב המזומן להם עם בני עליה · ואחריהם באו החסידים הראשונים הנקראים פרושים ובקשו ללכת בעקבותיהם של נביאים ובמעגלותיהם ולהתדמות להם במערו' טרים ובמדברו' ופירשו מדרכי בני אדם · ומהם פרושי' בבתיהם כדמיון הולכי מדברו' וכל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו להלל את בוראם בעסק התורה ובשירי דוד הע"ה המשמחים את הלב עד אשר תדבק מחשבתם בכח וחשק נמרץ באורות העליונים · ויתמידו בכך כל ימיהם עד אשר עלו למדרגת רוח הקודש ויתנבאו ולא יספו כמ"ש אונקלוס ולא פסקו · ועם היותם כי לא ראי זה כראי זה לא נמנעו אופני דרכיהם ומעשיהם איכה יעבדו הקדושי' האלה את השי"ת ונעשה כן גם אנחנו · וע"כ נתמעטו הלבבות גם הידיעות של הדורות הבאים אחריהם ופסקו בעלי רוח הקודש · שנו המה למנוחות עזבו

אותנו

הקדמה

אותנו להכנות למאים גם רעבים · עד אשר למה ייאוש
לבבות בני אדם לתור בחכמה הנפלאה הלזו · והם
ימלאו שנים שלשה גרגירים בראש אמיר אחד מעיר וב'
ממשפחה מבקשים מים ואין · כי נסתם כל חזון לסיבת
אשר לא כתוב בספר אופן מעשהו להתקרב לגשת של
קדש פנימה · ויש מהם אשר היו משביעים בכח
שמות הקדש של המלאכי' ויקוו לאור והנה חושך · כי היו
מלאכים תחתונים מאד ממונים על עבודות העה"ז
והם מורכבים מטוב ורע והם עצמם לא ישיגו האמת
והאורות העליוני' · ומגלין להם דברי תערובו' טו"ר · אמת
ושקר ודברים בטלים בעניני רפואות וחכמת הכימיא
ופעולות קמיעין והשבעות וגם אלה ביין שגו ובשכר
תעו · מי יתן והיה לבבם זה לעסוק בתורה ובמצות
וישאו קל וחומר מאותם ד' גדולי ישר' שנכנסו לפרדס
לא נמלט מהם איש כי אם ההוא סבא חסידא רבי
עקיבא · ואף הוא בקשו מלאכי השרת לדוחפו לולא
ה' עזרתה לו נכנס בשלום ויצא בשלום · והאמת כי
הם בקשו מדרגות גדולות קרובות אל הנבואה וע"כ
נסתבכו קצתם · אכן אנחנו הלואי שנזכה אל רה"ק
מועט בענין גלוי אליהו ז"ל אשר רבים זכו אליו
במפורסם · ובענין גלוי נשמות הצדיקים בכ"ז הרבה
פעמים בס' התקונים · ולא עוד כי גם בזמננו זה
ראיתי אנשים קדושים זכו לכל זה · ויש אשר נפשו
עצמה בהזדככה במאד מאד תתגלה לאדם ותנהיגהו
בכל דרכיו · וכל אלה דרכים קרובים יושגו אף בזמננו

זה

הקדמה

זה אל הראוים ליכנס: אך המונע צריך הכנה גדולה ונסיונות רבות לעמוד על האמת אולי רוח אחרת היתה עמו בלתי טהור וכל זה יתבאר בח"ג בשער ח'. לכן הליקותי רוח בטני להתיר לפרושים ולתמוך בימינם. להורות להם הדרך ילכו בה וע"כ חברתי חבור זה קטן הכמות ורב האיכות למשכילים יזהירו וקראתיו **שערי קדושה** וגו אחבר סתרים לא שערום הראשונים אשר היו לפנינו. כי אני קבלתים מפה איש קדוש מלאך ה' צבאות מורי **האר"י לוריא** ז"ל ולהביאם רזי עולם ותעלומות סתרים אגלה טפח ואכסה שתים אמה ואפתח ברוחק שערי קדושה כמחט סדקית ומי שיהיה ראוי יזכה להכנס לפני ולפנים וה' הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים. וחלקתיו לד' חלקים בח' הא' בהנהגת דרך חסידות והפרישות המביאה לידי רה"ק. ויתחלק לז' שערים. החלק השני בתוכחו' ובביאור הענש והשכר של מ"ע ומ"ל ונחלק לז' שערים. והחלק הג' בהנהגת השגת רה"ק עצמו ויתחלק לח' שערים. והחלק הד' באופני היחודים עצמן אשר על ידם יושג רה"ק כאשר בחנתי ונסיתי ונתאמתו ע"י והכתוב פרטן דרך חשבון הימנים חב החלי כ"ה.

החלק הא יתחלק לז' שערים הא' להודיע גודל הפגם ע"י חטאות האדם בענין המצות. הב' בפגם הנמשך ע"י מדות המגונות. הג'

הקדמה

הג׳ בביאור שם צדיק הו׳ חסיד · הד׳ בביאור מדרגת הצדיק בפרטות · הה׳ בביאור מדרגת החסיד בפרטות הו׳ בביאור הנהגת החסידים בדרך הארץ מאד כוללת כל השערים אשר בחלק זה :

החלק הב יתחלק לח׳ שערים · השער הראשון בתוכחות . הב׳ במעשי רז״ל · הג׳ בשכר מקיימי התורה והמצות : הד׳ בעונש מדות רעות · הה׳ בעונש מדות האסורות הו׳ בעונש מל״ת · הז׳ בשכר מ״ע הח׳ בתשובה :

החלק הג בהנהגת השגת רוח הקודש ויתחלק לח׳ שערים השער הא׳ במהות העולמות · הב׳ במהות האדם · הג׳ במעכבי הנבואה הד׳ בתנאי הנבואה · הה׳ באיכות הנבואה ועניניה הו׳ במדרגות הנבואה · הז׳ בהנהגת ר״הק בזמנינו זה · הח׳ הנהגה קצרה ;

חלק ד עיין בסוף הספר מ״ש המדפיס :

שער הא ככיאור הפנס על ידי מטאות האדם כענין המצות השכילך ואורך כמה נראה

רעת האדם כעשותו אחת מכל מצות ה' שס"ה מצות אשר לא תעשינה או כהמנעו מלקיים א' מרמ"ח מצות עשה אשר נצטוה כהן לעשותן נודע ש כעלי מדע כי גוף האדם אינו האדם אכל הוא ענין לבוש אחד תתלבש בו נפש השכלית אשר היא האדם עצמו בעודו בעה"ז ואחר הפטירה יופשט מעליו הלבוש הזה ויתלב' בלבוש זך נקי רוחני וכמ"ש הסירו הבגדים הצואים וגו" והלבש אותך מחלצות הוא הנקרא חלוקא דרבנן וכמו שלבוש גוף האדם יעשהו האומן בתכנית איברי הגוף כן עשה הוא ית' את הגוף שהוא לבוש הנפש כתכנית דיוקן הנפש ברמ"ח אברים ואהם שס"ה גידים המקשרים את האברים ולהמשיך על ידם הדם והחיות מאבר ש אבר כדמיון צנורות ואחר יצירת הגוף נפח בו נפש חיה כלולה מרמ"ח איברים רוחנים ושס"ה גידים ויתלבשו תוך רמ"ח היברים ושס"ה גידים של הגוף ואז פועלים איברי הנפש פעולתן ע"י הכלים שהם איברי הגוף כגרזן ביד החוצב בו והראיה לזה כי לא יפעלו איברי הגוף פעולתם של בעוד הנפש בהם עין רואה ואזן שומעת וכו' וכהסתלק הנפש חשכו הרואות בארובות ונתבטלו כל החושים מרמ"ח אברי' ,ועד"ז שס"ה גידים רוחנים של הנפש מתלבשין תוך שס"ה גידים שבגוף וממשיכין מזון הגופני שהוא הדם ש רמ"ח איב' הגוף עם מזון הרוחני פנימי כתוכו לפרנס

ורמ"ח איברי הנפש ואחר הבנוי' אין שום חיות בשום
איברי הגוף ג"כ מתפרקין ומתרקבין כמו רמ"ח
האיברים והוא כלל היו נמצא כי האדם בעצמו הוא הנפש
כי אם הנפש השכלית אשר מתלבשת בגוף הנקרא לבוש
שלה כנע"ז, ודע כי אחר שחטא אדם הראשון ואכל
מעץ הדעת ט"ר ורע הרכיב נפשו וגופו גם הם כל א'
מטוב ורע וזו היא ענין זוהמת הנחש שהטיל בחוה
ובאדם וע"י הרע והזוהמה שהטיל בהם גרמו להם
חלאים ונגעים ומיתה לנפשם ולגופם ח"ו כי ביום
אכלך ממנו מות תמות מיתת הנפש ומיתת הגוף,
ונבאר מה ענין הטוב והרע שנתערב בהם ועיין מה
שנכתוב בח"ג ש"ב ותבין מה שאנו עתידין לבאר הנה
הנה כאשר אכלו מעץ הדעת טוב ורע גרם תערובת
זה בכל העולמות ואין לך דבר שאינו כלול מטוב ורע
ונמצא כי גוף האדם הנעשה מד' יסודות התחתונים,
והנה הם כלולים טוב ורע וגוף האדם נעשה מן הטוב
שבד' יסודות אש רוח מים עפר האמנם מן הרע שבהם
נעשה בגוף ד' מרות שהם הלבנה והשחורה והאדומה
והירוקה וכאשר תתגבר אחת מהם מבחינת הרע
שבהן על בחינת הטוב שבהן באים חלאים ונגעים
על האדם ואם תתגבר ביותר תמית לגוף האדם והנה
נתבאר כי בכל העולמות היה עירוב טוב ורע ונמצא
כי גם בנפש האדם היה כן כי הלא היא באה מן הרכב
יסודות רוחניים שתחת עולם כל העליונים והם הרכב
בתוכות שם פ"ס כ"ה וע"ז נאמר מארב' רוחות באי

הרוח וגו' זו הנקראת נפש האדם עצמו מצד הטוב
והנה גם את זה לעומת זה עשה האלהים והוא הנקרא
אדם בליעל כלול ד' אבות נזיקין וד' מראות נגעים
כן ד' יסודות הרעים ומהם נמשכה נפש רעה אל
האדם הנקראת יצה"ר ומתלבש' בנפש זו על נפש הטו'
וכולהו ש"ה נזיקין ונגעים וחולאי הנפש ואם תתגבר
יותר תמיתנו והנה נפש הטובה שהיא הפרי כלול
מתרי"ג איברים וגידים מתלבשת תוך תרי"ג איברים
וגידין של נפש הטמאה הנקראת קליפ' הפרי ושתיהן
יחד מתלבשות בתרי"ג אברי' וגידי' של הגוף ונמצאו
איברי נפש הטהורה תוך איברי נפש הרעה ואיברי
נפש הרעה תוך איברי הגוף והנה כל א' מב' נפשות
אלו צריכה מזון רוחני להתקיים והנה מזון הרוחני
של הנפש הקדושה נמשך אליה על ידי קיום התורה
הכלולה מתרי"ג מצות כמנין תרי"ג איברי הנפ' גם
כן ונקרא לחם כמ"ש לכו לחמו בלחמי וכל אבר מן
רמ"ח האיברים נזון ממצוה פרטית המתיחסת לאותו
אבר וכאשר יחסר לאדם קיום איזו מצוה גם. האבר
הפרטי המתייחס למצוה יחסר ממנו מזונו הנמשך לו
מד' אותיו' ההוי"ה כמ"ש ואתה מחיה את כלם וכלם
תלוים כל המצות כמ"ש רז"ל י"ה עם שמי שס"ה ו"ה
עם זכרי רמ"ח וכמו כן מהם נמשכי' ד' שרשי יסודות
נפשו הקדושה כנ"ל ונמצא האבר ההוא מת לגמרי
ובהסתלק הקדושה ממנו אז יתלבש בו רוח הטומאה
מהד' יסודות נפש הטומאה כאשר תנח"ל לא נתמלאה

צר אח מחרבנה של ירושלים ונמלאה החרבה הזאת כיון
לחם טמאה מגאל משם וזהו עני' הרשעים בחייהם
קרוים מתים כי נסתלק מהם נפש הקדוש' משפי' חיי'
ושורה עליו המות שנקרא אבי אבות הטומאה, וכמו
כן כאשר יקיים האדם שס"ה מל"ת בהמנעו מלעשו'
כמשז"ל ישב אדם ולא עבר עבירה נותנים לו שכר
כעושה מצוה יש כח של המון הרוחני הנו' בקיומו מ"ע
להמשך דרך צנורות שהם שס"ה הגידים של הנפש להחיות
רמ"ח איברים שלה וכאשר יעבור על איזה עבירה
מהם אז יסתם הצנור הפרטי ההוא המתיחס אל אותה
העבירה ע"י הזוהמא של מזון הקליפה הנדבקת שם
ובסתום הצנור ג"כ מתיבש האבר ההוא אע"פ שלא
יוסר לגמרי כענין מי שיחסר ממנו איזה מצות עשה
אמנם יפול בו מום ולכן צריך האדם לחפש בכל כחו
לקיים כל תרי"ג מצות וכאשר יקיים איזה מצות עשה
יכוין להסיר מהאבר הפרטי של נפשו המתיחס אל
המצוה ההיא וזוהמת הקליפה ההיא ואז תחול עליו
אבר המצוה הקדוש' ההיא אחר הסתלק הזוהמא כסוד
ותהי עונותם על עצמותם כי כשזה קם זה נופל וכמו
כן כאשר תבא לידו איזו עבירה ימנע מלעשותה ויכוי'
שעל ידי כן יסתלק הזוהמא אשר בגיד הפרטי של הנפש
המתיחס לאותה עבירה ואז יוכל להמשך שפע הרוחני
הנמשך דרך הצנור הרוחני ועל ידי כן נעשית נפשו
כסא ומרכבה אל קדושתו יתברך וזהו סוד האבות
הן הן המרכבה,

משער

השער הב בפגם הנמשך ע״י מדות המגונות

והנה ענין המדות הן מוטבעות באדם.
בנפש השפלה הנקראת יסודית הכלולה מד׳ בחינות דומם וצומח ובהמית והמדברת כי גם הן מורכ׳ מטוב ורע והנה בנפש הזו תלויות המדות הטובות והרעות והן כסא ויסוד ושורש של הנפש העליונה השכלית אשר בה תלויין תרי״ג מצות התורה כנ״ל בש״א ולפיכך אין המדות מכלל התרי״ג מצות ואמנם הן הכנות עקריות של תרי״ג המצות בקיומן או בביטולם יען כי אין כח בנפש השכלית לקיים המצות ע״י תרי״ג איברי הגוף שלא באמצעות נפש היסודית המחוברת של הגוף עצמו בסוד כי נפש כל בשר דמ״ו בנפשו הוא, ולפיכך ענין המדות הרעות קשים מן העברות עצמן מאד מאוד ובזה תבין ענין מ״ש רז״ל כל הכועס עובד ע״ז ממש שהיא היותר שקולה בכל תרי״ג המצ׳ וכן אמרו מי שיש בו גסי׳ הרו׳ הוא ככופ׳ בעק׳ וראוי לגדע׳ כאשי׳ ואין עפרו ננער וגו׳ ובשאר רבות והבן זה מאוד כי להיותם עיקרים ויסודות לא נמנו בכלל תרי״ג המצות התלויות בנפש השכלית, ונמצא כי יותר צריך ליזהר ממדות הרעות יותר מן קיום המצות עשה ול״ת כי בהיותו בעל מדות טובות בנקל יקיים כל המצות, ובזה תבין גם כן דברים מתמיהין שארז״ל בענין המדות כי הענוה ושפלות מביאין לידי רוח הקדש ושורה עליו שכינה ואמר ש״הו ז״ל אין התור׳ מתפרשת אלא במי שאינו קפדן אף אני איני נגלה אלא למי שאינו קפדן

וכמ"ש שלחו מתם איזהו בן העה"ב כל שהוא שפל ברך
וענותן וגו' וכאלה רבות לא זכרו כאן קיום המצות
אלא המדות הטובות ושים עיניך לדברים אלו ותצליח
דרכיך בלי ספק, והענין כמו שד' יסודות גופנים הם
שרשים שמהם נוצרו תרי"ג איברי הגוף כמו כן בנפשות
הד' יסודות האלו הם יסודות לכל המדות טובות ורעות
אשר בהתלבשותם יקויימו או יתבטלו התורה והמצות
שהם תרי"ג מד' אותי' הוי"ה כנ"ל והמקיימן (ומקיימים)
הם נפש השכלית הכלולה מד' יסודות רוחני אשר משם
חוצבי תרי"ג איברי הנפש הנ"ל והבן זה אשר איך ה ס'
שכל קיום המצות הם ע"י מדות הטובות וכן בהפכם,
חס עניינם כבר נתבאר כי כל אשר עשה האלהים בכלל
מטו"ר זה לעומת זה, והנה כמו שהד' היסו' הגופניים
הנק' חומר היסודות מורכב מטוב ורע ומשם באים
כחות קיום הגוף או תחלואיו שהם ד' מרות מרה
לבנה מרה ירוקה מרה שחורה מרה אדומה כמו כן
בנפשות הנק' צורות הד' יסודות הם עד"ז טוב ורע
ומהם נמשך בריאות הנפש היסודית שבאדם שהם
מדות הטוב' או תחלואיה שהם מדות הרעות הנמשכ'
מד' קליפות טמאות שבנפש הנ"ל וכשיסירם מעליו
יתלבשו אותיות ד' של הוי"ה שהם אור המחיה נפש
היסודית וגם היא והגוף שלא יהיו מרכבה של קדושתו
י"ת שבעולם העשיה כמו שנתבאר בנפש השכלית ממש
בקיימה המצות, וזכור ואל תשכח כי גם ע"י עסק התו'
בד' פרושים שסימנם פרד"ס יהיה רוחו השכלי כסא ש

שם הויה שבעולם היצירה וכן ע"י המחשבה והבונה
תהיה נשמתו השכלית כסא לשם הויה שבעולם הברי'
ונחזור לביאור ד' היסודות שהם של קנין המדות , דע
כי כל המדות הרעות מושרשות בד' מדרגות כפי היסו'
תוך הרע והקליפה אשר בה ולכן כל המדות רעות
נחלקות לד' מינים וזה פרטם יסוד האש ממנו נמשכת
הגאוה הנקראת גסות הרוח להיותו היסוד הקל וגבוה
מכולם ובכללה הכעס כי מפני הגאוה מתכעס האדם
כשאין עושים רצונו ואילו היה שפל רוח ומכיר חסרונו
לא היה מתכעס כלל נמצא כי הגאוה והכעס מין א'
הם ותולדותיה ג' הקפדנות כללו כי לולא הגאוה לא
היה מקפיד כלום כנז' שביארנו בענ' הכעס ובקשת
השררה והכבוד להתנשאות על הבריות , והשנאה לזולתו
על היותו גדול ממנו וזה ענף מהגאוה ג"כ יסוד הרוח
ממנו נמשך דבור הנקרא שיחה בטלה לדברים שאין
בהם צורך כלל או כפשיי או גרנכיי ותולדותיו ד' והן
לדבר חנף ושקרים ול"הר ולגלות שבחיו לבריות
להתגדל בגניהם, יסוד המים ממנו תאות התענוגים
כי כן המים מצמיחים כל מיני תענוג ותולדותיה ב'
החמדה לגזול ממון חבירו ואשתו וכל אשר לו להתענג'
בה והקנ' כי יקנא בזו' אשר לו ממון רב וכו' ולא להתענ'
בו, יסוד העפר ממנו מרת העצבות בכל פרטיו ,
ותולדותיה ב' והיא העצלות לקיים התו' והמצ' מפני
עצבותו על קניני העה"ז או על היסורין הבאים
עליו ואינו שמח בחלקו בשום דבר גם עינו לא תשבע

עושר נמצא כי אבות כל המדות הרעות הם ד' הגאוה והכעס הנכלל ומתדבק עמה, והשיחה בטילה ותאוות התענוגים והעצבון, והארבעתם נמשכות מד' קליפות הילה"ר שבנפש היסודית והפכם הם ד' מדות טובות נמשכות מד' יסודות הטוב שבנפש היסודית, והם הענוה שהיא תכלית השפלו' ומתרחק מכל מיני כעס הבא ע"י גאוה והשתיקה כשם לא יפתח פיו לדבר בעסק תורה ומצות או כהכרחי לקיום הגוף ולצורך כבוד הבריות והמיאוס בכל תענוגי הגוף ומותריו המוכרח' והשמחה התדירית בחלקו כי כל דעבדין מן שמיא לטב וגם לזרז עצמו בתכלית השמחה בעבודת קונו וכמ"ש שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב ועשה תורתך קבע ומלאכתך עראי נמצא כי בהיות מדות הרעו' קבועו' באדם בטבע הוא מלקיים התורה והמצות וגם אם יקיימם יהיה שלא לש"ש ובטורח גדול ועליו נאמר נזם זהב באף חזיר כי עוד טומאתו בו מלובש תוך הקליפו' וכמ"ש ז"ל זכה נעשת לו תורתו סם חיים לא זכה נעשת לו סם המות, וכאשר יתגבר על יצרו וילחם בו ויסיר מעליו מדותיו הרעות ע"י טורח ויקיים התו' והמצות יקרא צדיק גמור ירא שמים גבור הכובש את יצרו, וכאשר יתנהג ויורגל יותר בזה עד אשר יוסרו מעליו כל מדות הרעות לגמרי ולא תתאוה להם נפשו כלל ויקנה המדו' הטובות בקנין בטבע ולא יצטר' ללחום עם היצה"ר כי גופו ונפשו היסודית מנוקים מכל סיג החומר כמשה של נעליך מעל רגליך

כנזכר

כנזכר בס' התקונים תקון כ"ח אז יתלבש בו הרכב אותיות הויה ויהיה כסא קדוש למרכבתו יתברך וזה האיש נקרא אוהב את המקום מאהבה ונקרא חסיד גמור השלם בכל מיני השלימות

שער הג' בביאור שם צדיק או חסיד כאשר היטב ואיך יקיים האדם שתי בחינות שלו בענין מעשה

והנה האיש אשר נדבה רוחו אותו להיותו בא ליטהר ולהתקדש לקבל עליו עול מלכות שמים על האמתה יכין עצמו בכל כחו ויזדרז לקיים כל תרי"ג מצות כי בקיומם ישלמו תרי"ג איברים וגידים של נפשו השכלית כנזכר בש"ה כי אם תחסר ממנו מצוה א' מן רמ"ח מ"ע עדיין הוא חסר אבר א' מנפשו ועליו נא' וחסרון לא יוכל להמנות וזה יותר חמור מכלל כל איש אשר בו מום לא יקרב, אך מי שקיימם ועבר על מצוה אחת משס"ה מל"ת נקרא בעל מום ממש כי נתעות הצנור והגיד הממשיך השפע לאברים ועליו נאמר מעוות לא יוכל לתקן פירושו אחר פטירתו מן העולם כי אין קיום מעשה המצות החסרים הנקרא מעשה בלא תשובה לתקן העבירות כי אם בעה"ז כש"ה כי אין מעשה וחשבון ודעת ר"ל שאין מעשה על מ"ע וחשב' על מל"ת ודעת על ידיעת התורה עצמה בשאול אשר אתה הולך שמה, ונמצא כי כל זמן שלא קיים תרי"ג מצות נקרא צדיק שאינו גמור כי לא על חנם התפלל מרע"ה תפלות כמנין ואתח"נן ליכנס בארץ שא להשלי' נפשו בקיום כל תרי"ג מצות וכאשר יקיים כלם אלא

שעדיין לא נקנו בו ג״כ כל המדות טובות בקנין גמור אלא ע״י מלחמתו עם היצה״ר הנה זה נקרא צדיק גמור הכובש את יצרו, וכאשר יוטבעו בו כל המדות טובות בטבע גמור עד שקיים התרי״ג מצות בשמחה מאהבה בלי גרוי יצה״ר כלל יען נזדכך החומר לגמרי וכמ״ש דוד הע״ה ולבי חלל בקרבי גם אמר ה׳ לא גבה לבי וגו׳ נפשי כגמול עלי אמו ירצה כשו הוטבעו בו המדות מצילה מרחם אמו הנה זה נקראחסיד גמור כי כן דוד הע״ה להיותו מוטבע בטבע במדות טובות ובקיום המצות קרא עצמו חסיד כמ״ש שמרה נפשי כי חסיד אני וכן א״רז״ל האי מאן דבעי למהוי חסיד׳ לקיים מילי דפרקי אבות שבהם זכרו קנין מדות הטו׳ כמ״ש רבי אומר איזוהי דרך ישרה וגו׳ עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בג׳ דברים וכן ר׳ לויטס איש יבנה אומר מאוד מאוד הוי שפל רוח וכו׳ וזהו מה שנתכוון עקביא באומרו ואי אתה בא לידי עבירה ר״ל לידי היצה״ר הגורם לך העבירה כי היצה״ר עצמו יתבטל ממך כ״א היצה״ר קיים ומוכע עצמו בגבורה שלא לעבור הל״ל ואין אתה עובר עבירה כלל העולה כי קיום תרי״ג מצות ע״י היות יצה״ר בארס והוא מתגבר עליו נקרא צדיק וכשיקיים ע״י ביטול היצה״ר שזה יורה קנין מדות הטובות בטבע גמור הנה זה נקרא חסיד גמור עוד יש מדרגת חסידות למעלה מזו שאין למעלה ממנה והאיש הזה נקרא קדוש והיא נזכרת בספר התקונים ובספר הזוהר במקומות הרבה ובפרט

בפר' כי תצא בר"מ (דף רפ"א ע"א) וז"ל ולאו למגנא
אמר קב"ה כל העוסק בתורה ובג"ח ומתפלל עם
הציבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני מבין
אמות העולם ובמה בני נשא דקא משתדלי באורייתא
וגו' ולא אתפרק קב"ה וגו' שא וגו' הא אוקמוה דאין
חסיד שלא המתחסד עם קונו וכו' דכד אנחנו ישראל וכ'
קב"ה צריך בני מלכא ומטרוניתא עמהון ומאן דהדר
בתיובתא וגמיל חסד לשכינ' באורייתא ובכל פקודין
דילה ולאו איהו שלא למפרק לשכינתא דא עביד חסד עם
קונו וגו' והנה זש"ה צור ילדך תשי וכתיב תנו עז
לאלהים וז"ש רבי יהודה אומר אשרי מי שעמלו בתורה
ועושה נחת רוח ליוצרו וגו' כי מה שעמל בתור' אינו
ליטול פרס כלל לעצמו שלא לעשות נחת רוח ליוצרו
דכתיב ביה בכל צרתם לו צר ובכל מקום שגלו ישראל
שכינה עמהם היא אמנו שעליה נאמר ובפשעכם
שולחה אמכם הנקר' יוצרנו כמ"ש צור ילדך תשי וז"ש
נחת רוח ליוצרו ולא אמר להקב"ה, נמצא כי בשיעס'
בתורה ובמצות ובמדות טובות הנקרא חסיד בכ"ל אם
נתערבה בו כונת קיבול איזה שכר הוא חסיד לעצמ'
כמ"ש גומל נפשו איש חסד כי בקיימו המצות גומל
חסד לנפשו ולכן אינו נקרא חסיד שלא איש חסד כי
החסד הוא של האיש עצמו הגומל לנפשו אך הגומל חסד
עם קונו נקרא חסיד וקדוש יען כי נזדכך מכל מיני
טומא' וקדש עצמו בקדו' ית' כי לשון קדוש' לשון הכנ'
והזמנה כמו התקדשו למחר והכנתם כי עושה עצמו
מרכבה

מרכבה של קדושתו ית' ואינו חושש לכבוד עצמו אלא לכבוד קונו כנ"ל ועל זה נתכוון ר' פנחס ן' יאיר כמ"ש פרישות מביאה לידי טהרה וגו' וקדושה לידי חסידות וחסידות לידי ר"הק כי זו היא חסידות שלימה הבאה אחר הקדושה והיא המביאה לידי רו"הק כי נתדבק בו דיבוק גמור וישיג לגילוי רזי תורה ולהתבונן עתידו' כמ"ש ר' מאיר כל העוסק בתורה לשמה ר"ל לשמה של התורה שהיא היא הקב"ה כי כל התורה שמותיו של הקב"ה זוכה לדברים הרבה וגו' ומגלין לו רזי תורה ונעשה וגו',

השער הה' בביאור מדרגת הצדיק בפרטות והוא שיזדרז בכל כחו להשלים כל האפשר

מתרי"ג מצות לקיימם בזמן הזה ולפי שיש סברות רבות במנין המצות אסדרם תחילה כפי דעת הרמבם ז"ל ואחריהם אסדר מה שהוסיפו שאר מפרשים וספר הזוהר בין במנין מ"ע של תורה בין במ"ע של דברי סופרים ואחלקם לה' חלקים הא' במצות הנוהגות בזמן התפלה בכל ימי החול הב' במצות התלויות בזמן הג' במצות האפשריות להזדמן ליד האדם והד' במצות שצריך האדם לחפש אחריהן לקיימן הה' במצות שאין ביד האדם לחפש אחריהם אא"כ יזמינם הקב"ה לידו

הא לידע שיש שם שוה בפסוק שמע ישראל ה' אלהינו ליחדו כאומרו ה' אחד לעשות ציצית ולהתעטף בו לקשור תפילין כסברת רש"י ור"ת ושמושא רבא כשל ראש לקשור תפילה של יד ע"ד הנז' לקרות ק"ש שני

פעמים

פעמים בכל יום להתפלל בכל יום תפילת י"ח לזכור
בכל יום מה שעשה לנו עמלק כשאומר המן יהא ש"ר
כ"מש כי יד על כס יה וכשאו' וקרבתנו מלכנו לשמך
הגדול ' להתודות בכל יום אחר העמידה וכברכת
שמע קולינו לברך הכהנים את ישראל בכל יום ,
הב לקדש על היין בשבת בכניסתו ובהבדל' ביציאת'
לשבות בשבת ממלכתו לבטל חמץ בהשבתה בלב
ליל י"ד בניסן, לספר יציאת מצרים בהגדה ליל פסח
הראשון , לשבות ממלאכה ביום א' של פסח , לאכול
מצה בליל א' של פסח לשבות ביום ז' של פסח, לשמוח
בג' רגלים פסח שבועות וסוכות ולשמח אשתו ובניו
והעניים כראוי לו לספור ספירת העומר מ"ט ימים
שלמים מתחילת ליל י"ו של ניסן לשבות בחג השבועות
לשבות בראש השנה לשמוע קול שופר בר"ה לשבות ביום
הכפורים להתענות ביו"הך לשבות ביום א' של סוכות
לשבות ביום שמיני עצרת לישב בסוכה ז' ימי החג ,
ליטול לולב ומיניו בשרים ביום טוב א' של סוכות
הג לכתוב ס"ת לקבוע מזוזה לברך בר"מז ללמוד
תורה וללמדה בכל יום לפרות ולרבות לבעול ע"י
קדושין למול את הבן להפריש חלה מן העסה בא"י
ליתן צדקה להלוות לעני להשיב משכון בזמנו לעשות
מעקה לכבד כהנים לכבד ת"ח לכבד אב ואם ליראה
מהם לאהוב ריעים וגרים לתת שכר שכיר בזמנו
להאכיל השכיר לבדוק סימני בהמה וחיה לבדוק
סימני עוף לבדוק סימני דגים וחגבים להתאבל על
הקרובים

הקרובים הוכח תוכיח מוצא שפתיך תשמור לדבקה בו והלכת בדרכיו ליראה את ה' לפרוש מן החטא לאה' את ה' בכל הפרטים שזכרו רז"ל

הד להפריש תרומה גדולה להפריש תרומת מעשר להפריש מעשר ראשון להפריש מעשר שני להפריש מעשר עני ליתן פאה ולקט ושכחה ופרט ועוללות ליתן לכהן בכור בהמה טהורה. לפדות פטר חמור לערוף פטר חמור נטע רבעי זרוע לחיים וקיבה ראשית הגז להשיב אבידה להשיב גזל להלות לגוי בריבית לנגוש לנכרי לאבד ע"ז לצדק מאזנים ומשקלות ומדות עזוב תעזוב הקם תקים להשבע בשמו בב"ד לשלוח הקן לשחוט בהמה חיה ועוף לכסות דם חיה ועוף לזעוק ולהתחנן בתפלה ולהריע בחצוצר' או בשופר על צרות הצבור לשבות מעבודת הארץ בשביעית להשמיט פירות הקרקע בשביעית ובזה מחלוקת אם מדאוריי' או מדרבנן לגרש בגט לגדל הנזיר שער להציל הנרדף לישא האונס את אנוסתו להושיב המוציא שם רע עם אשתו כל ימיו לקדש את שמו ית' במסירת נפש למנות שופטים ושוטרים להשות בעלי דינים להעיד בב"ד לדון עדים זוממים לחקור העדים חתן כל שנתו נקי יהיה לביתו לדון בכל דיני הפרת נדרים לשלם המזיק ממון חבירו או החובל בחבירו לדון בנזקי בהמה כי יגוף שור ובנזקי השן הבור והאש וש"ח וש"ש ונושא שכר והשואל וכל דיני מקח וממכר טוען ונטען ודיני נחלות לדון הגנב בתשלומין לנטות אחרי רבים

הה' לפדות בכור אדם ליבם אשת אחיו לחלוץ אשת אחיו

ואלו הם מדרבנן נר שבת נר חנוכה מגילה נטילת ידים ערובי חצרו' ערובי תחומין אם הוא לצורך מצוה ערובי תבשילין ושתופי מבואות להתענות ד' צומות תמוז אב תשרי טבת (וצום אסתר) להתענות על צרות הצבור

ואלו הם מ"ע של תורה כשאר המפרשים וספר הזוהר לזכור יציאת מצרים בפ' ציצית ביום ובלילה לזכור בכל יום את יום השבת לזכור את יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב לזכור את אשר הקצפת את ה' אלהיך במדבר, לזכור מעשה מרים לברך על התורה לפניה להסתכל בציצית בפ' וראיתם אותו לשוב בתשובה שלימה ליראה את ה' בקרבנות השחר וזמירות לאהבה את השם בברכת אהבת עולם ובפס' ואהבת את ה' אלהיך, לברכו בישתבח וביוצר אור ויוצר המאורות ובכל ז' ברכות של ק"ש בבקר ובערב לקדש את שמו יתברך במסירת נפשו להריגה בזה בפס' שמע ישראל ה' אחד לקדש שמו בנקדישך למסור נפשו למיתה וגם לדבקה בו בנפילת אפים בפס' אליך ה' נפשי אשא לידע כי ה' הוא האלהים בפ' שמע ישראל ה' אלהי' ה' אחד להתענג בשבת להבדיל במוצאי י"ט לקרא ההלל בזמנ' הידועים לישבע בשמו לקיים מצוה לברך ברכת הכהנים בכל מיני הנאה להתע' ביה"כ בה' ענויים לשרוף החמץ בי"ד בניסן והדרת

והדרת פני זקן ת"ח יניק וחכים ולזקן השמאי להיות צנוע בבית הכסא להצדיק דין שמים על כל המאורע להפריש תרומה מן היפה לבנות בית הכנסת להתפלל בו לאבד שם ע"ז להזכירם לנכאי לגדע אשירה לשרוף אשירה לשבר מצבותם להשמיד במותם לנתץ מזבחותם לאבד כלי תשמישי ע"ז לפרוש מן האשה סמוך לוסתה לפרוש מן האשה מתשמיש כשראתה דם מיד ליראה מת"ח למול ערלת הלב לאהוב התוכחות לעשות לפני' משורת הדין תמים תהיה עם ה' אלהיך ולא תחמוד על דברי הבלריים אהבת רעים ובכללה להכריעו לכף זכות שלא בפניו ולהביא שלום בין אדם לחבירו וחי אחיך עמך להחזיר לו רבית קטנה ולכל דיני פקוח נפש וכל מיני המנהגות שיחיה בהם לספר בדרי אשתו ובתו להורות דינים לקיים הדיין מדבר שקר תרחק לדון בדיני שותפים ובחלוקת קרקע וכל מיני תובע ונתבע

ואלו מ"ע מדברי סופרים להגעיל כלים להטביל כלים חדשים לבדוק חמץ ליל י"ד בניסן לאכול מרור ליל א' של פסח לברך על כל המצות ועל כל הנסים ועל כל המאורעות הבאות עליו לקרא בספר תורה בזמנים שתקן מרע"ה בשבת וביום טוב וגו',

השער הה בביאור מדרגת החסיד בדרך קצרה כדי שיהיו נגד פני האדם תמיד

והוא מבאר הדברים אשר הם מצויים תמיד וצריכים זהירות גדולה וגם הם דברים שהם יותר חמורים מכל השאר כפי אשר בררתי מפיני אמרי נועם רז"ל

בתלמוד ובמדרשים ובמס' יראת חטא ופרקי דרך ארץ ובס' הזוהר כבר נתבאר בשערים שקדמו כי ג' מדרג' הם הא' בקנין המדות הטובות בנפש היסודית בטבע גמור, הב' בסור מרע שס"ה מל"ת בנפש השכלית הג' בקיום רמ"ח מ"ע הנקרא עשה טוב והנה עוד יש מדרגה אמצעית שהיא קנין המדות וגם הם קרובים של מצות ל"ת דרך אסמכתא ומדברי קבלה שהוא מהנביאים והכתובים,

ה א ענין המדות היותר מגונות ויותר חמורות והמונעות דביקות האדם עם השי"ת הגאוה הכעס הקפדנות העצבות השנאה הקנאה התאוה בתענו' החמדה השררה והכבוד והוראת מעשיו הטובי' לבני אדם והפכם הם השפלות עד קצה האחרון ולא יכעוס כלל אפי' על בני ביתו ולא יקפיד כלל ויהיה נעלב מן הכל ויהיה שמח אפי' בעת צרותיו יאהב את כל הבריות אפי' גוים ולא יקנא על שום דבר כי כלל ימינו עלי הארץ וישנא ויהביל כל עניני הע"הז ופת במלח תאכל וגו' ולא תחמוד שום דבר מהבלי הע"הז ותברח בכל כחך מן השררה הקוברת בעליה ולא תגלה צדקותיך כי תאבד שכרך בעה"ב וגם יענישוך בגהנם,

ה ב מדות האסורות וכן לשון הרע ורכילות והלבנת פנים וכנוי שם רע לחבירך ולצנות והשקר חנופה ורמיה שיחה בטילה ספור גנות חבירו נכבד בקלון חברו משלח מדנים בין אחים נשנה בכבוד תורה הסתכלות בעריות,

ה"ג בל"ת בהחמורות שיש בהם כריתות ומיתה בידי שמים ומיתת ב"ד וחלול ה' קשה מכולם וכתיב והייתם נקיים מה' ומישראל ובפרט מעון נדה אפילו בכל מיני קרוב כלל ושמירת שבת בכל פרטיה יותר מכל המצות, נקור שבשר בתכלית מכל שהוא של חלב ודם ומכל מיני קרי אפי' באונס לא ישתמש בשמות הקדש כלל ודהשתמש בתגא חלף ומבזי ת"ח כי נקרא אפיקורוס ומכל מיני מסירות ומלשינו' לגוים ואחריהם הלאוים החמורים כמו שבועה לשי"ת ואפילו באמת או שבועת שוא וכל מיני שבועה כל מיני מאכל' אסור,

ה"ד בקיום מ"ע ציצית תפילין ק"ש ב' פעמים בכור שבת בכל הפרטים למול הבן גמילות חסדים ובקור חולים והכנסת אורחים והבאת שלום תפלת י"ח בתכלית הכונה ובשמחה, מזכי לחבריא, משא ומתן באמונה צדקה מתן בסתר קביעות עתים לתורה יומם ולילה כנגד כולם,

ה"ה בקיום מנהגות תורה ק"ש שעל המטה בכונה קימה אחר חצות לילה להתאבל על השכינה והחרבן ולעסוק בתורה יראת ה' תמיד על פניו שלא יחטא בכל דרכיו דעהו דבקות נפשו עם השי"ת לא יבטל אפילו רגע

השער הו' והוא לכלול בקצרה כל הנז' בשערים שקדמו ובו יתבאר סדר הנהגת האדם החסיד בדרך קצרה בכל מעשיו כל ימי חייו למען לא ימוט וזה עניינה ועתה שמע בקולי לכל אשר אני מצוה

אותך הכון לקראת אלהיך ישראל בכל לילה בלכתך לישן זכור כי היא מיתה הקטנה מזכירך המיתה הגדולה האמתית והסתכל בכל המעשים שעשית באותו יום ואם יש בהם רעים תתודה עליהם שכן דרך המומתין מתודים ותקבל עליך עול מלכות שמים בק"ש שעל המטה להעלות נשמתך באחד ואח"כ הפקד רוחך בידו ית' בפסו' בידך אפקיד רוחי בענין המיתה האמתית שנאמר בה והרוח תשוב אל האלהים וגו' אמנם עתה המיתה הקטנה תנה לו בתורת פקדון להחזירה לך חדשים לבקרים לפגרים מתים ושכב באימה ויראה כי הנה רוחך עולה לתת דין וחשבון ליוצרך על כל מעשיך ודבורך ומחשבותך ביום ההוא ולכן לא יפנה לבך בדבור או בהרהורים בטלים עד אשר תישן ותרדם בפחד הנז' וכאשר תקיץ משנתך אחר חצות לילה קום מהר בזריזו' קל כנשר ורחוץ ידיך כדין וכשורה להעביר רוח רעה מבשרך ותן לו ברכה ושבח והודאה על נאמנותו ית' שלא ענש את רוחך על רוב עוניך ולא היתה זו מיתה ארוכה אמתית אמנם החזיר נשמות לפגרים מתים ויותר מחודשת וחזקה מבראשונה, ולמען לא תהיה כפוי טובה עמו הצטער על גלות שכינת עזו וחרבן מקדשו בעת שהוא מצטער על זה כאמרו' כי עונותי' ועונות אבותיך הטו אלה ועדין לא קמה מנפילתה ועכ"ז לא השגיח למעשיך הרעים שגרמת נפילתה ואתה נפלת על המטה והקימך כבתחלה ביתר שאת ולא עוד אלא שתזכה לנחמת ציון שישו אתה משוש כל המתאבלים

המתאבלים עליה אח"כ תעסוק בתורה שבעל פה
עד אור הבוקר כי על ידי כן אתה מוריד אליה שפע
ומחזיקה בהיותה נפולה ובעלות השחר רוץ לקראתה
אל בית תפלתה כי כבר קדמה היא לך לבא שם לשמוע
אל הרנה ואל התפלה אשר תתפלל להקימה מנפילתה
ולהחזירה לציון כבתחלה וגם כי לא תוכל עשוהו לבדך
הנה בהכשלה תעזור עזר מעט ביום ההוא להקימה
ולסעדה כפי כחך ובשכר זאת גם היא תשמע תפלתך
ותפיק שאלתך לטובה על כן בני יהיו רעיונך נכונים
בתכלית הכונה ובשמחה בעת שתתפלל להקימה ולגמול
חסד עם קונך ולא לצורך שאלותיך כי הלא הינם רק
להראות לפניו כעבד שאין לו חיים אלא מאדונו ואם
תקראנו באמת יהיה קרוב גם הוא אליך כמ"ש קרוב
ה' לכל קוראיו וגו' כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר
מחשבות הוא מבין ויודע חושי בו אם תדרשנו ימצא
לך, ובפרט בעת שתתודה לפניו אחר תפילת י"ח או
בברכת שומע תפלה יהיה בכל לבבך שלא תחזור עוד
אליהם כי הלא הנסתרות והנגלות הוא יודע רואה כליו'
ולב וכמו כן בנפילת אפים בפס' אליך ה' נפשי אשא
תגמור בכל לבבך למסור נפשך למיתה על התורה ועל
המצות ובכן ימחלו עונותיך כלם אם באמת פיך ולבך
שוים ואחר שתתפלל לך מחיל אל חיל וקבע עת לתורתך
לשמה לא תחליפנו ולא תמיר אותו אפי' ע"י אונס ובשכר
זה תראה אל אלים בציון שערים המצוינים במתיבתא
דרקיעא, אח"כ תסעוד סעודתך פת במלח ומים

במשורה

במשורה כי צריך אוכל לשובע נפשו לקיום הנפש ואף
גם זה לש"ש להיות חזק בעבודתו ית' כמ"ש בכל דרכך
דעהו ועמוד באימה על שולחנך הנמשל של המזבח כי
על שלחן המלך אתה אוכל ולמען יהיה שלחניך מזבח
כפרה לכפר עונותיך בהמעיט מאכלך להחליש הקליפה
השורה במזון שנפשך נזונת בו תעסוק בתורה איזו
משנה או מזמור ויכריזו עליך זה השלחן אשר לפני
ה' ויחלש כח היצ"הר מעליך ותתחזק נפש השכלית שבך
ע"י התורה שהיא מזון של הנפש הזו גם היא ואחר
שנזונו גופך ונפשך ע"י אכילת מזון שזן ומפרנס אותנו
ועל ידי התו' של תהיה כפוי טובה לגזול את ה' ותברך
לו ברה"מז בשמחה יתירה כמי שמקבל מתנה מיד
זולתו וז"ש בברכת נודה לך ועל תורתך שלמדתנו ועל
אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו ובשכר זה יפתח
אוצרו הטוב אליך ותתפרנס מידו הרחבה תמיד אח"כ
תחפש בלבבך אם תוכל לקיים איזו מצוה חדשה להשלי'
רמ"ח איברי נפשך או מצוה ישנה להוסיף שכרך אח"כ
לך למלאכתך או למשאך ומתנך באמונה שלימה לא
ברמיה או אונאה ולא תיגע להעשיר רק לקיום
ההכרחי ועשה תורתך קבע ומלאכתך עראי כי המרבה
לא העדיף והממעיט לא החסיר ואל תקבל מתנות כי
שונא מתנות יחיה וה' מוריש ומעשיר והוא הנותן לך
כח לעשות חיל לכן השלך על ה' יהבך בכל לבבך
והוא יכלכלך וכל היום תהיה יראתו על פניך לבלתי
תחטא בשום עבירה ממל"ת ונפרע מן המדות הרעות
שהם

שהם האחור להחמיץ כל עסת החומר ובפרט מהיותר מגויות כאדם והוא רש בעקביו ואלו הם מה שצריך ליזהר עד קלה האחרון הזהר מכל מיני כעס וקפידה וגאוה אפי׳ לבני ביתך ואם יחרפך איש לא תענהו והיה כעלב ולא עולב כי על זה כתי׳ ואוהביו כצאת השמש בגבורתו והעבר על מרותיך לכל מי שחטא ולא תרגי׳ לער אפילו בלבבך כי טוב הוא לך כי כל המעביר על מרותיו מעבירין לו על כל פשעיו ומכל שכן עונות וחטאות ואם עיני שכל לך היה לך לחפש מי שיצערך כי חיים אתה מבקש לך וקבל כל האדם בשמחה אף אם הוא שונאך כי ע״י כן יהפך לך לאוהב והזכות הוא לך וכל דבריך יהיו בנחת וקול נמוך לכל תכנס בגבול הכעס וסר עצבות ודאגה מלבך והעבר רעה מבשרך כי מוקש הוא לך לסלק רוח קדוש מעליך וברח מן הרבנות אשר היא מקברת שנותך והתרחק משיחה בטילה ומשקר וחנופה ולצנות ולשון הרע כי הם כתות אשר אינם מקבלות פני שכינה לעולם הבא ואחז בענוה המביאה לידי רו״הק והיא כהקקופה הנדרסת לגדולים ולקטנים ואטום אזנך משמוע רכילות ולשון הרע ושיחה בטילה כחרש לא ישמע והיה כאלם לא יפתח פיו אלא בתורה ובמצות ובמשא ומתן ההכרחי ובקבול האדם בסבר פנים יפות ולשון רכה ולא תשתבח במעשיך הטובים לבריות כי תפסיד שכרך ועוד תקבל עונש על כך אחר כך הזהר מאד בתפלת המנחה כי לא נענה אליהו ז״ל אלא בתפלת המנחה

ועוד

ועוד כי שעת דין גמור הוא כי פנה היום ונטו צללי ערב וביותר הזהר בתפלת ערבית אשר כבר החשך יכסה ארץ וכל המזיקים מתעוררים לחנות על גוף האדם ועל נפשו בעלותה לתת חשבון ליוצרה עוד יש דברים אחרי' כתב' בש"ה ע"ש ולאהב' הקצו' לא שניתי בו פה,

ועתה נתקן תרופה כוללת להנצל מכל תחלואי הנפש והם ג' דברים לפי שעקר שגגת האדם וגרמות הנזיקים הם ג' דברים הא' כי החומר משכח הטובות מן האדם להחטיאו הב' כי טוען בלבו שיש יתרון ביום טובה היה בטוב הג' כי גם אם ישים בלבו לזכור הנה יהיה יותר במזיד כי יאמר בלבו מה נאכל בשנים שבעים ימי שנותנו בהם וזו קשה משתים הראשונות לכן עשה נא איפה בני והנצל מג' פשעי ישראל האלה כי כנגד הא' שים נגד עיניך תמיד של תכלה ברוחך לעשות שום מעשה ולדבר שום דבר הקל עד תהיה מתון מתון במחשבתך אם תעשה או תדבר ואם תחדל כי פרי המהירות חרטה ואין עוד תקנה להחזירה של ברכה וכנגד הב' ישים יראת ה' על פניו לא תמוש מנגד עיניו יראת יום המיתה והכנסת הקבר עד ירקב תרווד רקב אחר כהפך בשרו למאכל תולעים ודין חבוט הקבר ודינה של גהינם ויום הדין הגדול לכל באי העולם כי אפי' שמוש הסקול כמשה ואהרן נתיירא ממנו וכנגד הג' יקנה מדת הבטחון באמת כי עיניו על כל דרכי איש לתת לו כדרכיו ואין מעשיו וגם תחבולותיו מעלין ומורידין כלל כי לא לקלים המרוץ וישליך יהבו עליו

וכמ"ש

וכמ"ש אשרי איש שלא ישכחך ובן אדם יתאמץ בך כי דורשך לעולם לא יכשלו ולא תכלים לנצח כל החוסים בך
ע"ב יספיק דרושים המצטרכים להנהגת האדם להיות צדיק או חסיד , מכאן ואילך נתעסק בדברי תוכחות להכניע את האדם ובהודעת העונש המגיע לאדם בהתילכו על דרך לא טוב ובהודעת השכר הנמרץ המגי' לו אם בתור' ובמצותיו חפץ מאד

חלק שני

שער א בתוכחות ועתה בן אדם פקח עיניך מן העורון וראה כי כל הנאות וטובות העה"ז הכל המה מעשה תעתועים ולמה תתגאה על הבריות אם בקומה וקופ' כולם נבראו בצלם אהים כמוך ואם במשפחה כלנו בני אברהם יצחק ויעקב ואם בעושר כמה רקים ופוחזים ממך עשירים יותר ממך ועוד כי ה' מוריש ומעשיר ואל יתהלל עשיר בעשרו כי באולי עושר שמור לבעליו לרעתו , ואם בשררה ובכבוד כמה בזויי משפחה שולטים בעולם כמ"ש תחת עבד כי ימלוך ועוד כי העושר והכבוד מלפניו והוא משפיל גאים עדי ארץ , ואם בחכמה כמה חכמים גדולים נטרדו מהעה"ז ומהעה"ב כענין דואג ואחיתופל וירבעם ובידו ית' להסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח ואל יתהלל חכם בחכמת' ואיך תתגאה הבן בתחלתך נולדת מטיפה סרוחה ובמעבר הבטן נכנסת ויצאת בושה וכלמה אתה בחייך רמה ותולעה במותך ואף

כי

כי עפר אתה ואל עפר תשוב והיה כלא היה , ואיך תכעוס על זולתך ולא תכעוס עליך שאתה בעצמך טורף נפשך באפך ועובד ע"ז בכעסך ואתה מכעיס את קונך ועתיד ליפרע ממך ואיך תקפיד על הבלי הע"הז וסופך למות ורוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו רואיו יאמרו איו , ואיך תתעצב על עולם שאינו שלך ולא תתעצ' על פריד' נפשך מגופך ברתתוזיע ואימה חשכ' נופלת עליו , איך תחמוד לצבור זהב ולבנות בתים ועליות מרווחים והוא לקברות יובל אמה על אמה ברום אמה בארץ תחתית ומאומה אין בידך ועזבת לאחרים חילך , ולמה תיגע להעשיר והכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל , ולמה תצטער על עולם שאינו שלך וכהרף עין תלך לעולם אחר וכל אשר יגעת היה לאפס ולתוהו והכל כחק כלית , ולמה תמאס תורת חיי' חיי עולם לאסוף ממו' חיי שעה וכל אשר גזר אלהים עליך אם דל ואם עשיר עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע כי ה' מוריש ומעשיר ואבדת עולמך עולם החיי' וחיי תאותך לא עלה בידך ולמה תתענג בדשן ועצמות' תחלין ומחר על עפר תשכב תחתיך יוצע רמה ומכסך תולעה ואיכה תבקש שררה ומעלה רמה ותקות אנוש רמה ועוד כי אין מלכות נוגעת בחברתה אפי' כמלא נימא כי לה' המלוכה ובידו לגדל ולחזק לכל משפיל אף מרומם ואיך תספר לשון הרע על רעך הטוב ממך וכמה קטיגורי' מספרי' רעותיך ומזכיר' עונותך לפני מי שאמר והיה העולם ולמה תשנא אויבך ואין

לך אויב גדול ממך גורם רעה לעצמך מענה ומסגף נפשך הנלאית ומענג את גופך רמה וגוש עפר הוא ונפסד, למה תאהב שונאך היצה"ר אשר בקרבך והוא מבקש רעתך צופה בך להמיתך וכמהר צפור אל פח יפלח חץ כבדו ולא ידע כי בנפשו הוא, ואיך תחניף ותתבייש מילוד אשה שכמותך ולא תתבייש ממלך אדיר איום ונורא שופט כל הארץ מלא כל הארץ כבודו אשר בידו נפש כל חי ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ ואיך תחטא במסתרי' וכל מעשיך ודבורך בספר נכתב' כי עיניו על דרכי איש משוטטו' בכל הארץ וכל צעדיך יספור ועל כל אלה יביאך האלהים במשפט על כל נעלם ואיך תבטל זמנך בדברים הווים ונפסדים והזמן קצר ומתי תעשה לבית עולמך כי מי שלא טרח בערב שבת לא יאכל בשבת השביטה וראה כמה מתו בבחרו' וכמה נפלים ויונקי שדים ספו תמו וכראש שבולת ימלו כי לא ידע האדם את עתו מתי ימות ואבד שמו ואיך תשכח יום המות ודין הקבר ודינה של גהינם ויום דין הגדול והנורא ומי יכילנו והתעלמת מהם ואין דבר מוכרח לבא כמוהו כי אין איש משאול נפדה ונהמת באחריתך ושערי תשובה אז ננעלים בפניך ותרופה לא תעלה למכתך ולעונותך ואיך תעלים עיניך מן המות והוא כרוך כנחש על עקבך ובכל לילה אתה כמת מושכב על מטתך להזכירך המות האמתי והמות קשורה לטוטפות בין עיניך כתנומה על עפעפיך בשכבך תשמור עליך והקיצות תעיף עיניך ממנו ותביט

בהבלי

בהבלי עולם כמונו' שאינו שלך ובתענוגים שאינם שלך ובשררה שאינה שלך ובעולם שאינו שלך

השער הב בתוכחות הנמצאות בדברי רז"ל ואלו הם

לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי אשרי מי שישים כל דבריו וכל דרכיו לשמים, לעולם יהיו עיניך ולבך אל בוראך כדי שתנצל מכל חטא ועון, לעולם יהא פחד יוצרך עליך ואימתו על לבך וראשך ונגד עיניך ואל תסירם מעיניך אפילו רגע אחד, לעולם אל ילוזו מעיניך יום המיתה ויום הקבר ויום הדין הגדול כאלו אתה רואה אותו וכאלו אתה עומד בו וכאלו אתה נכנס לדין כדי שלא יעלו על לבך דברי הרהורים של חטא שכל איבריך מעידין בך ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון' לפני ממ"ה הקב"ה, בכל יום הוי אומר אוי לי שהלך היום ולא עשיתי בו צדקה עם ת"ת שכל יום שהלך אינו חוזר לך · אמרו בשעה שהאדם נפטר מן העולם שואל לו מלאך המות כלום עסקת בתורה ובג"ח והמלכת קונך שחרית וערבית והמלכת את חבירך עליך בנחת רוח, אם יש לו דברים אלו יוצאת נשמתו בנשיקה ואם לאו וכו' דין שני הוא דין הקבר קשה יום הקבר יותר מדינה של גהינם וכו' ואפי' צדיקים גמורים שלא חטאו נדונים בו וכו' ומה יעשה אדם וינצל מחבוט הקבר יעסוק בתורה ויהא אוהב צדקה ותוכחות וגמ"ח ויכנים תלמידי חכמים ואורחים לתוך ביתו ומהנם מנכסיו ויתפלל תפלתו בכונה וינצל מחבוט הקבר ואפי' דינה של גהינם אינו רואה, דין ג'

זה דינה של גיהנם בשעת הדין שיש לו הקב"ה עסקת בתורה ובג"ח אפיש דברים אלו כו פוטרים אותו מדינה של גיהנם וגו' אשרי אדם שמשים עצמו כשור לעול וכחמור למשאוי ויושב וקורא תנ"ך ושונה הלכות ומדרש וירבה בישיבה וימעט בסחורה מיד רוח הקודש שורה עליו וגו' אמר הכא אליהו ז"ל מעיד אני עלי שמים וארץ' בין איש בין אשה בין גוי בין יש' בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשיו של אדם רוח הקוד' שורה עליו, אשרי מי ששם כל אלו נגד פניו בכל עת ויזכה להשלים בהם כל ימי חייו ולכלות עצמו בהם כל ימי חייו בכל. מעשים האלו ובלבד שישמור עצמו ואבריו וגופו מכל חטא ועון זוכה לכל הכבוד הצפו' לצדיקים עד שאין מנין ושיעור ואין כל עין יכולה לראות ואין כל אזן יכולה לשמוע כבוד המתוק' לצדיקים ולחסידים וכן הוא אומר ומעולם לא שמעו לא האזינו עין לא ראת' אלהים זולתך יעשה וכו'

השער הג. בשכר קיום התורה והמצות ולמען תדע טעם עשיית המצות על שרשם

כאשר גליתי אזנך במ"ה הכתוב לך מ"ש בס'. התקונים תקון י"ח דף כ"ח ותקון ע' דף קכ"ט והלקוט שרשיו והסדרנו בתכלית הקצור, כלנביא וכל כ"כ כל חד סליק לאבר דיליה די נשמתיה אתליל מההוא אבר. מנהון ברישא דמלכא מנהון בנימי' דשערא בעיני' באודני' באנפין בחוטמא בפומא בצואר בידי' בקומה דאיהו גופא בשוקי' בירכי' ברגלי' באות ברית במוחא בלבא וכל אבר מאלין אית ליה ספירה ידיעא מאנון י' ספירא'

וכל

וכל אין איברים איכון כדיוקנא דגופא דמלכא ואית
מאן דנשמתיה ממלבושי' דמלכא, וכל תרי"ג פקודי'
דאורייתא איכון תליין כהכי איברים דגופא דמלכא אית
פקודי' דתליין ברישא דמלכא ואית בעינין וגו' ולכל
פקודא דשריא על כל אבר ואבר אית ליה שם
ידיע ולגו מיניה איהו שמא דהוי"ה דאיהו לגו מכל
אבר ואבר וכל שם וכנוי דכל אבר לית ליה שולטנו אלא
בההוא אבר דיליה אבל קב"ה שמא דהוי"ה שלטניה
בכל אתר כנשמתא דשלטנותא על כל אבר ואבר ודא
איהו מלא כל הארץ כבודו וכל פקודין דעביד בר נש
שלא ע"מ לקבל פרס תליין בדיוקנא דמלכא כאלילות
אבל פקודין דעביד ע"מ לקבל פרס תליין בדיוקנא
דההוא דאקרי נער לעילא ובכל אבר ואבר דדיוקנא
דמלכא תליין מניה כמה מלאכין דאתקריאו עיני ה'
אזני ה' ידי ה' כו' וכלהו תליין מגופא דמלכא כנימין
דשערא דתליין מרישא וכל נימא איהו חד מלאך
ותרי"ג איברים דבר נש כלהו מסודרים על סדרי
בראשית ובגין דא אקרי בר נש עולם קטן ובכל פקודא
דעביד בר נש גרים לאמלכא לקב"ה על ההוא אבר
דנשמתא דבר נש כפום ההוא פקודא ובכל אבר ואבר
דנשמתיה דאתקריאו נרות כמ"ש נר ה' נשמת אדם
כד עביד ההיא מצוה דהכי כמי אתקריאת נר כמ"ש
כי נר מצוה בעי בר נש לבערא מכל אבר דיליה כל
מחשבי' והרהורים בישי' דגופי' דאנון קליפי' דשריי'
בבר נש ולתקנא אתר דכיא ונקיה לשריא ליה תמן
דכל

דכל אבר דאיהו פגום בחובא דעביד בר נש לא שריא ביה קב"ה בההוא אבר כמ"ש כי כל איש אשר בו מום לא יקרב וכל מאן דפגם בחד פקודא כאילו פסע בדיוקנא דמלכא וצריך לאוקדא לאינון קליפי' דשריי' תמן בהנהו פקודי' דשריין בכל אבר ואבר ולבערא לון מנהון דאקרון שאור וחמץ בהנהו נרות דעלייהו אתמר כי נר מצוה וכתיב נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן ובדין שריא תמן קב"ה דאיהו שם הוי"ה ב"ה וכנויים דיליה דאתקריאו איברים דיליה וחיילי' דמלאכים דתליי' מההוא אבר ונטרין ליה לההוא אבר מכל מרעי' בישי' וקלפי' דהוו שריין תמן אית פקודי' דתליי' וכו' כל פקודא דיראה ואהבה תליא במוחא ובלבא כל פקודא דהליכה תליא ברגלי' כגון הליכה לבי כנשתא ולברית מילה ולמת מצוה או לכל הליכה דמצוה ואינון דקימי' בעמידה על רגלי' בצלותא דעמידה בתרי' שוקי' פקודא דברית מילה איהו תליא בצדיק דאיהו קשת אות ברית בצלותא בח"י ברכאן דמצלאן בהון וסגדי' וכרעי' בהון תליא בצדיק ח"י עלמי' אתרי קומא דגופא דזקפי לשכינתא בצלותא בשמא דהוי"ה ארבע זקיפות בצלותא תליי' בעמודא דאמצעיתא תפלי' דתליין ברישא ובידא שמאל' בל פקודי' דעשיה תליי' בידי' כגון נתינת צדקה וקשיר' תפלי' ביד ימינא על שמאלא וצדקה לקב"ה דאיהו צ' אמנים ד' קדושות ק' ברכות ה' חומשי תורה בכל יומא פתוח תפתח נתון תתן העניק תעניק ואינון עשר

מיני

מיני מתכין וגו' ליכית על כתפין עונג שבת באכילה ושתיה וקרבני' דאכילה ושתיה דקב"ה כגון את קרבני לחמי וגו ושלמי' דדמיי' לקרבני' ודי מברכים לקב"ה בכל מאי דאכלי' ושאן כתר דמללו צלותא ולא קודם כלהו תליי' בטוהר , מצות ללמוד וללמד וצלותי' וקלי' ודבורי' דקרא' לקב"ה שמע ישראל תרי' זמני' ביומא בזמירות ותושבחות והודאות כלהו תליי' בפומא והכי תקיעת שופר ברוחא דכתיב בפומא וההוא רוחא אתעבי' קלא , כל דיני' תליי' בדבורא דפומא וכן בעיני' כמ"ש אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות , קרבני' דאינו' ריח ניחוח ואעי בוסמי' דאבדלתא תליי' בחוטמא ק"ש ושמיעת שופר וכל פקודי' דאתמר בהו' אם השמיע לאזנו יצא תליין באודני' , תפלי' תליי' ברישא וכל פקודי' משלבאן באיברי' , ובספר הזוהר פרשת נשא (דף קכ"ד) כד בר נש עביד פקודא חדא ולא יתיר בדחילו ורחימו דקב"ה בגין ההוא פקודא שריין עליה י' ספירא' וכל מאן דקיים פקודא חדא בדקא יאות כאלו מקיים רמ"ח פקודי' דעשה דלא אית פקודא דלאו איהו כלילא מכלהו רמ"ח ע"כ

אגרא דב"כ דאמליך לקב"ה על כל אבר ואבר אתחשיב כאלו אמליך ליה על כל עלמא דב"כ עולם קטן אקרי ולא אתיהיב רשו לגלאה אגרייהו דטעמי מצות בגין דלא יפלח ב"נ לקב"ה ע"מ לקבל פרס , אבל ת"ח ההיא נשמתא דאיהי בדיוקנא דמאריה דמקיים כל פקודי' דיליה אלין כד סלקת לעילא כל חיילי'

חיילין דמלאכייא דתליין מאין פקודי' וכל תקונים ומארי' דגופא דמלכא סלקי עמה וכד נחתת כלהו נחתי עמה והיינו סולם דאתמר בה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו וקלא נחית בכל רומי רקיעים הבו יקר לדיוקנא דמלכא, ברית מילה כמה דאעבר מההוא אבר הנהו קליפי' ותקי' אתר לשרייא שכינתא הכי כמי כד נשמתיה סליקת לעילא סליקת בשמא דהויה ואעבר מינה כל קליפי' ומלאכי חבלה דלא יקרבו' לגביה, וכמו דאשתדל באורייתא ובמצוה דאקרון אור וכד הכי כד אזיל לההוא עלמא וה' הולך לפניהם דנשמתיה ורוחיה ונפשיה בעמוד ענן ועמוד אש לנחותם הדרך להאיר להם, וכמה דנטר שבת ונח ואתענג ביה ליקרא דק"בה הכי יהיב ליה לעיל' אתר בנייחא ונח תמן מכל מה דטרח בהאי עלמא, מאן דמייחד לקב"ה בשכינתיה קב"ה מזווג ליה בההו' עלמ' מאן דקריב בשכנתיה לגביה הכי מקרב ליה בבת זוגיה ומאן דעביד ליה מקדשא הכי יעביד ליה בית דקדש קודשין דדייר תמן, מאן דעביד סוכה קב"ה יסכך ויגי' עליה מכל מלאכי חבלה ומקטרגים כד נפיק מהאי עלמא, מאן דמברך ז' ברכא' דק"ש ומקדש ליה בקק"ק ומייחדו בק"ש הכי יברך ליה ומקדש ליה בעשר חופות דקדושים בג"ע ומייחד ליה בכלה דיליה · מאן דתקי' כרסייא לקב"ה בעטופא דמצוה ומעטר ליה בתפלי' וקרי ליה בשמע ישרא' דישרי על כרסייא הכי מתק' ליה בההוא עלמא כרסייא ועטרא דכתר מלכות' וימליך ליה על כל מלאכים ומארי' דתמן

כמא

וכמה דאכחית ליה כזמירות שירות תשבחות והודאות הכי סליק תמן כל חיון דמרכבות ומשריין דמלאכי' חיות שרפים ואופנים פרשי גדפיה' לקבלא ליה בחדוה כנגונא סוף דבר לית פומא דיכיל למימר אגרא דיליה בההוא עלמא לדרי דרין זכאה איהו מאן דישרי לק"בה בכל איברים דיליה דאי חסר חד הכר פנוי מיניה דלא שריא עליה אצטריך בגין ההוא הכר לאחורא בגלגולא בעלמא עד דישתלים בכלה' איברים כדיוקנא דללם ה', דאי חסר חד לאו איהו בצלמו סוף סוף כל מה דישתדל כ"כ הוי בגין קב"ה ושכנתיה כד עביד פקודוי והכי מדה כנגד מדה ישתדל קב"ה בגיניה וכת זוגיה בההוא עלמא.

השער הה' כעונש מדות הרעות וכשכר קנין הטובות הגאוה היא שורש להרבה עבירות אם בין אדם למקום ואם בין אדם לחבירו, כי גורם להזיק לחבירו ולשנאתו ולדבר לה"ר עליו וכשא רבות ואם כינו למקום שכן כתיב ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך, ואז"ל כל שיש בו גסות הרוח נקרא תועבה שנא' תועבת ה' כל גבה לב, ואמרו בשמתא מאן דאית ביה וראוי לגדעו כאשר' ואין עפרו ננער ושכינה מיללת עליו ושקול כעובד ע"ז וככופר בעקר וכאלו בא על כל העריות כולם וכשו כנה כמה ואפי' שיקנה להק"בה שמים וארץ כאברהם הכי' לא יקנה מדינה של גיהנם וסופו מתמעט ונאסף מן העולם שלא כזמנו, ואפי' ירבעם שכל חכמי דורו היו לפניו כעשבי השדה

ולא היה בתורתו דופי והיה שונה ק"ן פנים בתורה לא נכנס ונטרד מן העה"ז והעה"ב אלא מפני גסות הרוח ובשו דוחק רגלי שכינה ומסתלקת מן העולם ואומרת אין אני והוא יכולים לדור בעולם ומורד במלכות שמים שמתעטף בטליתו של מה"ה הב"ה שנא' בו ה' מלך גאות לבש, ובמה יתגאה האדם והויתו מטיפה סרוחה ויצירתו בדם נדה ובחייו טנוף וסרחון ואחר מותו רמה ותולעה ואחרית גופו גוש עפר ונפשו יורדת לגיהנם.

אמנם הענוה והשפלות אין מדה גדולה ממנה כי מרע"ה רבן של כל הנביאים בתורה ובמצות וביראת חטא לא נשתבח אלא בענוה שנא' והאיש משה עניו מאד לא ולמד מהקב"ה שהניח שמי מרום וירד לשכון אצל השפלים שנא' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח וכתי' קרוב ה' לנשברי לב וכתי' מי יגור באהליך בו' נבזה בעיניו נמאס, ואף על פי שהיראה כתי' בה הן יראת ה' היא חכמה וכתיב יראת ה' היא אוצרו אמרז"ל כי היא עקב אל הענוה כמ"ש עקב ענוה יראת ה' ומי שדעתו שפילה עליו כאלו הקריב כל הקרבנות שנאמר זבחי אלהים רוח נשברה, ולא עוד אלא שאין תפל' נמאס' ואין תפלתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים עצמו כבשר וכתיב ואל זה אביט אל עני ונכה רוח, וכל מי שהוא עניו גורם להשרות שכינה על האדם בארץ שנא' ומשה נגש אל הערפל, מי גרם לו זה ענותנותו, שנא' והאיש משה עניו מאד ותנא ר' פנחס בן יאיר אומר זהירות בו' וענוה גדולה מכולם שמביאה לידי רה"ק

רוח הקדש שנא' רוח ה' עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים ושלחו מתם איזהו בן העה"ב ענותן ושפל ברך שייף עייל שייף נפיק וגרים באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה, ועתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק יכול לכל ת"ל ולשאר עמו למי שמשים עצמו כשיריים, וכת' הזוהר (פר' שלח) הכי פתח רב מתיבתא זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא כמה איהו רב בההוא עלמא מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר, עוד שם פר' תרומה אמאי אקרי יחזקאל בן בוזי על דהוה מבזה גרמיה לגבי מאן דגדול מיניה וע"ד זכה לאתקרי בן אדם מה דלא אקרי הכי כ"כ אחרא ואקרי רם כדכתיב ברכאל הבוזי ממשפחת רם, ואז"ל למה נמשלה התורה למים מה המים אינם הולכים אלא למקום נמוך כך אין התור' שורה אלא במי שרוחו נמוכה אשרי מי שאינו קופץ ורוחו נמוכה ושפלה הרבה וכן הוא אומר זבחי אלהים רוח נשברה, אשרי מאריך הכל ונושא הכל לרצון בוראו ועושה עצמו כשיריים וכן הוא אומר נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו למי שמשים עצמו שיריים, אשרי אדם שישים עצמו עפר שהכל ירמסוהו ויהיה כאסקופה התחתונה שהכל דשין בה וכיתד הנמוכה שהכל תולים בה,

הכעס הוא ענף הגאוה ושקול כמוהו, ואז"ל כל הכועס כל מיני פרעניות של גיהנם שולטי' בו, ואז"ל המקרע בגדיו והמפזר מעותי' והמשבר כלים

כלים בחכמתו יהא בעיניך כעובד ע"ז שנא' לא יהיה בך אל זר, וחז"ל כל הכועס אין שכינה חשובה כנגדו ומשכח תלמודו ומוסיף טפשות ובידוע שעונותי' מרובים מזכיותי' שנא' ובעל חימה רב פשע, וחז"ל כל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, מנלן ממשה ומאלישע, וא"ל אליהו ז"ל לרב יהודה לא תרתח ולא תחטא ובזוהר (פר' תצוה) אי בר נש כעיס עקר מניה נשמת' עלאה קדיש' למשרי באתרה סטרא אחרא ודא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לאתקרבא בהדיה ודא איהו טורף נפשו באפו דטריף נפשיה ואשרי באתרה אל זר, כי במה נחשב הוא ע"ז אקרי ומאן דאשתעי עמיה כאלו אתחבר לע"ז ממש דע"ז ממש שריא בגויה ואסיר לאסתכל' באנפוי ועליה כתיב אל תפנו אל האלילים וע"ד כתיב אלהי מסכה לא תעשה לך וכל מסאבי' אתדכיין בר מהאי בגין דמסאיב גופא מגו ומבר, ונפשא וכולא מסאב ואפי' כד אתי האי בר נש ועקר לההוא זר מגויה מכל וכל לעלמין ולבתר אשתדל לאתקדשא ולאמשכא ההיא קדושא דנשמתא קדישא עליה כדין ולואי דאתקדש דכיון דעקרת מניה זמנא חדא כמה יעביד בר נש עד די תיתוב לאתרה,

הקפדנות היא ענף מן הגאוה ומן הכעס וחז"ל מאן דקפיד קפדי בהדיה ואין מוחלים לו עונותיו שנא' נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשע, אבל המעביר על מדותי' כו'

הרז"ל

אז"ל לעולם יבקש אדם רחמים בכל יום ובכל עת יתן בעפר פיהו, יתן למכהו לחי ישבע בחרפה אשרי מי ששומע חרפתו ואינו משיב, וכן ישעיה אומר גוי נתתי למכים כך אמרו חכמים כל שמעביר על מדותיו מעבירים לו על כל פשעיו שנא' נושא עון ועובר על פשע, ואמרו בחופת אליהו ג' הקב"ה אוהבם מי שאינו מתכעס ומי שאינו משתכר ומי שאינו עומד על מדותיו, ושאל ר' עקיבא לר' נחוניא הגדול במה הארכ' ימים וא"ל מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי, ואז"ל רב הונא בר יהושע חלש, א"ל מאי חזית א"ל הכי אמר קב"ה הואיל ולא מוקי במלתיה לא תוקמו בהדיא שנה' נושא עון ועובר על פשע, ואז"ל רב נחמן חפר תל א' והיה רב אחאי בר יאשיה קבור וראהו קיים בעלמותי' א"ל מאי האי א"ל מימי לא עמדתי על מדותי ולא תפסתי בלבי קנאת חברי שנאמר ורקב עצמות קנאה, ואז"ל מעשה בר' אליעזר שירד לפני התיבה ולא נענה וירד ר' עקיבא ונענה ויצאה בת קול ואמרה מפני שזה מעביר על מדותי' ואז"ל אין העולם מתקיים אלא במי שבולם פיו בשעת מריבה, שנא' תולה ארץ על בלימה, ר' אבהו אמר על מי שמשים עצמו כמי שאינו, וא"ר הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, ואמר אליהו ז"ל לעולם הוי עלוב לבני אדם ולבני ביתך יותר מכולם ואמר אבא אליהו ז"ל אין התורה מתפרשת אלא

כמי

כמי שאינו קפדן ואף אני איני נגלה אלא למי שאינו קפד׳
העצבות גורמת מניעת העבודה וקיום המצוה ובטול עסק התורה וכונת התפלה ומבטל מחשבה טובה לעבוד את ה' והיא שער התפלה גרוי הסתת היצה"ר אפי' אם הוא צדיק בראותו כי אין לו תועלת בעבודה בהיות יסורים עליו, וגם כי בא עליו בדרך חסידו' באמור לו איך יעלה בדעתך עפר רמה ותולעה להתקרב להתקדש בקדושת מלכו של עולם, וכמ"ש ראמות לאויל חכמות ואם צדקת מה תתן לו, גם גורמת סלוק רוח הקדש מעליו והפך בהיותו עובד ה' בשמחה כמ"ש עבדו את ה' בשמחה כי השמחה מוסיפה חשק רב והכנה להתדבק בו ית' וכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב כי העבודה אם היא בעצבון דומה לעבד העובד לרבו בפנים עצבות זועפות וכתי' ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה כי העצבון הוא נמשך מזוהמת הס"מ ונחש שהטילו באדם וחוה כמ"ש באדם בעצבו' תאכלנה וכתי' בעצב תלדי בנים וע"י כך הקב"ה ושכינתו מסתלקים מעליו, והראיה מיעקב בחיר האבות שנסתלקה ממנו שכינה ורוח הקדש כ"ב שנים שפירש יוסף ממנו, וכששמח בבשורתו כתי' ותחי רוח יעקב ששרתה עליו ר"הק ואז"ל אין שכינה ואין נבואה שורה אלא מתוך עצבות כו' וכן מצינו באלישע ובבני הנביאים דכתיב והיה כנגן המנגן' וכתיב ולפניהם תוף וחליל, ואפי' בכל עבודת מצוה

בתפלה

בתחלה צריך שיהיה בתכלית השמחה כמו שמצינו באביי דהוה בדיח טובא ואמר תפלין קא מנחנא , וכן רב ברונא משום דסמך גאולה לתפלה לא פסק חוכא מפומיה כל ההוא יומא

השנאה על ידי כך חוטא לחבירו להרע לו בכל מיני רעה ואז"ל שנאת הבריות מוציאה את האדם מן העולם , והנה שונא כביכול להקב"ה על שברא אותו והנה כלנו בנים לה' אלהינו ושונא את אברהם יצחק ויעקב שיצא מהם זה ; והנה כל הנשמות נאחזות בשי"ת וצורך גבוה מהם אשר בהם יתפאר ואיך תשנאהו ואז"ל בית שני היו בו צדיקים וחכמים גדולים ולא נחרב אלא בעון שנאת חנם ולא נתארך הקץ ולא נעלם אלא לסיבת שנאת חנם , ולא עוד אלא שאר העביר' אינו עובר עליהם אלא בשעתם אבל שנאת חנם בלב היא תמיד ובכל רגע עובר על לא תשנא , ובטול מצות עשה ואהבת לרעך כמוך , ולא עוד שלא בטל מצוה זו אמרו שזה כלל גדול שבתורה שכולה תלויה בה ולא זכה משה לכל מעלותי' אלא שהיה אוהב לישרא' ומצטער בצרתם כמ"ש ז"ל על וירא בסבלותם ועל פס' ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא ולכן היה שקול ככל ישראל כמ"ש ויזכור ימי עולם משה עמו

הקנאה היא גרמה לבא לידי שנאה וגם היא יותר קשה כי מורד על הקב"ה למה השפיע טובה לחבירו יותר ממנו , ואז"ל הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם צא ולמד כי כל הראשונים

לא

לא נענשו אלא בשביל הקנאה, כי הנה קין המדבר פה אל פה עם הש"י נטרד מן העולם הוא וזרעותי' על שקנא לתאומתו של הבל וע"י כן עבר כל אותם העביר' ועשרת השבטים לא גלו למצרים אלא כעון ויקנאו בו אחיו וסוף סוף נענשו בעשרה הרוגי מלכות, וירבעם שכל חכמי דורו לפניו כעשבי השדה נטרד מן העולם בקנאתו ממלכי בית דוד, גם שאול בחיר ה' בבן שנה שלא טעם טעם חטא ולא היה במלכותו שום דופי כמ"ש ז"ל נטרד ממלכות' ונהרג הוא וג' בניו ונהרג נוב עיר הכהנים וגלו ישרא' ביד פלשתים ונחרב משכן שילה והכל על שקנא לדוד כענין גלית סרה מעליו רוח הקדש ונחה עליו רוח עועים ואין בן דוד בא עד שתוסר הקנא' כמ"ש אפרים לא יקנא את יהודה, ולא עוד כי אפי' מלאכי מרום נפלו מקדושתם על זה כמ"ש בפרקי רבי אליעזר על סמאל שהיה גדול מן השרפים שאין להם רק שש כנפים והוא היו לו י"ב כנפי' ונעקר מן הקדושה בשביל קנאה על האדם, וכן הנפילים עזא ועזאל נטרדו מן העולם על שנתקנאו באדם, וכל מי שיש בו קנאה עצמותי' מרקיבין, ולכן ראוי לאדם להיות שמח בחלקו אף אם מעט הוא כי לא טוב הוא מהלל הזקן ורבי חנינא בן דוסא ורבי יהודה בר אלעאי ורבי אלעזר בן פרת וזולתם׃

החמדה אב הטומאה כי היא מביאה לשנאה וקנאה ומביאה לידי גזל ושבועת שקר ולידי רציחה, והיא העשירית שבעשרת הדברות שקולה בכלם

ככלם, כי עינו לא תשבע עושר כענין הנחש שנאמר
בו ונחש עפר לחמו וכתיב נבהל להון איש רע עין
וחז"ל התאוה מוציאה את האדם מן העולם כי מטרידת'
מעסק התורה ומקיום מצותיה, והוא כופר בהשגחה
שאינו מאמין שהכל ע"י השגחת השי"ת וכמ"ש ז"ל כל
מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר הרי זה
מקטני אמנה ועליו נאמר כי מי בז ליום קטנות מי
גרם לצדיקים שיתבזבז שלחנם לעתיד לבא קטנות אמנה
שהיתה בהם, אבל הבטחון אין מעלה כמוהו וכמ"ש
אשרי כל חוסי בו כי מאמין שיש בעולם אלוה יכול
ומשגיח, וכתיב ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה'
מבטחו ומובטח הוא שלא יחסרו מזונותי' כמ"ש השלך
על ה' יהבך והוא יכלכלך, וכתנאי שיהיה באמת ובכל
לבו בלי שום פקפוק, ועוד כי בהיותו בוטח בה' יעסוק
בתורה ובמצות בכל לבו בלי הרהור כלל

תאות התענוגים רעה מכל הנ"ל כי בהיותו גרגרן
יבא לידי חמדה וגזל שבו' שקר שנאת הבריו'
וקנאה, ודומה לעשו שנאמר בו הלעיטני נא ועליו
נאמר ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה כי ע"י
כן יאכל נבילות וטרפות וכל מאכלי' אסורות וכתי' כל
עמל אדם לפיהו וכתי' ובטן רשעים תחסר וכתי' וישמן
ישורון ויבעט, כי מביאו לכחש בשי"ת כמ"ש פן
אשבע וכחשתי ואמרתי מי ה', ועל כל העבירות אין
הקטן נענש ובן סורר ומורה שאכל תרטימר בשר וחצי
לוג יין נסקל, וחז"ל מנהג הרשעים אכל בשר ושתה

יין כו' וכתיב אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון
ואמר אליהו ז"ל לר' יהודה לא תרוי ולא תחטא, אבל
המסתפק בהכרחי נקרא צדיק כש"ה צדיק אוכל לשובע
נפשו ודוד אמר טוב לי כי עוניתי למען אשמר חוקיך,
ולא שאל יעקב אלא ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, וכת'
יששכר חמור גרם כו' ויט שכמו לסבול ואז"ל כך היא
דרכה של תורה פת במלח תאכל כו' אם עשית כן אשריך
בעה"ז וטוב לך לעה"ב, ואז"ל אין התורה מתקיימת
אלא במי שממית עצמו עליה, ואז"ל מרבה בשר מרבה
רמה ואז"ל לעולם יראה אדם כאלו קדו' בתוך מעיו שנא'
בקרבך קדוש, ולא זכה משרע"ה לקבל התורה עד שהתע'
מ' יום ומ' לילה, ולא עלה אליהו ז"ל למרום עד שהתענה
מ' יום ומ' לילה, ולא זכו ר' אלעזר ור' עקיבא ור' ישמעאל
לכל אותה החכמה והנבואה בעלייתן לפרדס עד אשר
התענו ימים רבים בכל מיני סגופים ופרישות ולא זכה
שלמה שנא' בו ויחכם מכל אדם עד שהתע' מ' יום ומ'
לילה כמ"ש על מ' של משלי שהיא מ"ם רבתי ובס' הזהר
אמר רשב"י לר' פנחס כד חזייה דגופיה מלא חלודין
בצאתו מן המערה אילו לא חמיתני בכך לא הייתי בכך
ובפ' תרומה גופיהון דצדיקי' דלא אתמשכו בהאי עלמ'
בתר הנאות דההיא קלפה, לא שלטא עלייהו רוח
מסאבא כלל, דכיון דלא אתענגו בהאי עלמא הלא
מתענוגי דמאה שבתין ותגין ההוא רוח מסאבא לא יכיל
לשלטאה עלייהו כלל כיון דלא אתענגו מדיליה כלום,
ואי אתהני מדיליה ביומין דחול עליה אתמר וזריתי

פרש על פניהם , ותנא דבי אליהו לא זכה אדם לתורה
יבקש רחמים על אכילה ושתיה יתירה שלא תכנס לתוך
מעיו

השררה והכבוד היא קשה מאוד כי היא מביאה
לאדם לידי הגאוה שהיא הקשה מכלם ,
וע"י כן יטיל אימה יתירה על הצבור שלא לש"ש אשר
סופו נעקר מן העולם וזרעו לא יצליח אחריו כלל ,
כמ"ש ז"ל וכמו שמצינו בירבעם החכם הגדול כנ"ל שע"י
בקשת השררה נטרד הוא וזרעו מן העה"ז ואין לו חלק
לעה"ב , ושאול בחיר ה' כבן שנה במלכו שלא טעם
טעם חטא והיה נחבא אל הכלים בורח מן השררה וסופו
נלכד ברשתה , ואמר כבדני נא נגד זקני עמי ורדף
אחריה ואבד המלוכה ונהרג הוא וג' בניו כנ"ל במדת
הקנאה , ואז"ל הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את
האדם מן העולם ואז"ל הרבנות מקברת' וקובר' בעליה
כי מביאתו לרום לבבו על קונו , כמש"ה לבלתי רום
לבבו למען יאריך ימים על ממלכתו ואז"ל רב כד הוה
נפיק לדינא הוה אמר ברעות נפשאי לקטלא נפיק ,
ואז"ל בני אם ערבת לרעך רב הונא פתר ליה במי
שנתמנה פרנס על הצבור מה כתיב בתריה נוקשת
באמרי פיך נלכדת באמרי פיך עשה זאת איפה בני
והנצל ואם לאו עליו כתיב נואף אשה חסר לב משחית
נפשו כו' ואין מרחמים עליו בגיהנם אמר הקב"ה הני
קדוש אני חסיד אם יש בך כל המדות האלו קבל עליך
שררה ואם לאו אל תקבל ודוד הע"ה אמר ה' לא גבה
לבי

לבי כפשי כגמול עלי אמו, לכן הוי בורח מן השררה עד קצה האחרון וכמו שהארכ' במדת הגאוה, וכמ"ש בס' הזהר זכאה איהו מאן דאזער גרמיה בהאי עלמא ומי לנו גדול ממשה רבן של כל ישראל שסרב עם הקב"ה ז' ימים ולא רצה ואמר שלח נא ביד תשלח עד שנא' בו ויחר אף ה' במשה ועשה בו רושם כמשז"ל ואח"כ נתרצה ולסוף נענש בעבורם במי מריבה ולא הועילו לו כל זכיותיו, כי כל המשתרר על הצבור אפי' לש"ש כמשה סופו ליענש כי הוא ערב על מעשיהם כמ"ש ז"ל על והשמם בראשיכם ק"ו ליתוש במותו שח"ו לא תהיה לנו תקומה

הוראת מעשיו לבריות ידעת משז"ל ענין אותה האשה שהיתה נכנסת בגיהנם על שהית' מספרת לחברותיה היום התעניתי ולא די שאינו מקבל שכר שא שנדון בגיהנם כי הרי מגלה דעתו שאין מעשיו כלל לש"ש והוא מכלל הפרושים פרוש נקפי פרוש קיזאי ואז"ל לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ויהיו כל דרכיו לש"ש ואם יכול אדם שיעשה כל דרכיו לש"ש ולא יפרסם לבריות אפי' א' מהם שכרו כפול ומכופל מפני שכבוד אהים הסתר דבר •

השער הזה במדות האסורות לה"ר אז"ל שקשה מע"ז ג"ע וש"ד שהן החמורות מכל העברות ואז"ל כל המספר לה"ר כופר בעקר כמ"ש אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו

רכילות הורג ג' ושקול כש"ד ואינו נכנס בג"ע כמ"ש

כמ"ש מי יגור באהליך כו' לא רגל על לשונו והנה דואג האדומי אביר הרועים ראש הסנהדרין מפני הרכילות נטרד מן העה"ב ונכרת בחצי ימיו וגרם הריגת אנשי נוב עיר הכהנים ומיתת שאול ובניו ובני בניו, הלבנת פנים ומכנה ש"ר לחבירו והמתכבד בקלון חבירו יורדין לגיהנם ואינם עולים ואין להם חלק לעה"ב והם בכלל לא תרצח כמש"ל בפ' הזהב במערבא במאי זהירי טפי באזיל לסומקא ואתי חוורא, ליצנות היא אחת מד' כתות שאינם מקבלות פני שכינה ואז"ל כל המתלוצץ נופל בגיהנם ואז"ל אפי' ישב בטל הרי זה מושב לצים וכש"ה אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובמושב לצים לא ישב וסמיך ליה כי אם בתורת ה' חפצו מה כתיב בתריה והיה כעץ שתול על פלגי מים לא כן הרשעים ואז"ל בכל יום בת קול יוצאת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף (ר"ל מנודה לשמים) ואז"ל כי דבר ה' בזה הכרת תכרת הנפש ההיא , ר' נחמיה אומ' זה כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק ואמ' רב כל הפורש מד"ת ועוסק בדברי שיחה אש אוכלתו וכל מי שמרפה עצמו מד"ת נופל בגיהנם ומאכילים אותו גחלי רתמים שנא' הקוטפים מלוח עלי שיח ואז"ל המפנה לבו לבטלה הרי זה מתחיי' בנפשו שנא' רק השמר לך ואז"ל אין תחלת דינו של אדם אלא על ד"ת שנאמר פוטר מים ראשית מדון וכתיב והגית בו יומם ולילה כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל , וכל

רגע

רגע שעה ויום שאדם בטל מד"ת עליו נאמר וחסרון לא יוכל להמנות ואז"ל ד' דברים שאדם עושה אותם אוכל מפירותיהם בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב ות"ת כנגד כלם , ולא עוד אלא שהעוסק בת"ת פטור מכל המצות שהיא שקולה ככל המצות , ותנא דבי אליהו ז"ל אשרי אדם שמשים עצמו כשור לעול וכחמור למשאוי ויושב וקורא ושונה בתורה בכל יום תמיד ומיד רה"ק שורה עליו , ואם היושב בטל נענש כ"כ ק"ו למי שמתלוצץ ממש , שיחה בטלה גורמת לידי עבירות גדולות כי הרי אפי' ישב בטל הרי זה מושב לצים ונענש עונשים גדולים כנ"ל בענין הלצנות מכל שכן השח שיחה בטלה בפועל ולא עוד אלא שמביא לידי לה"ר ורכילות וליצנות ומספר בגנות חבירו, ואז"ל השח שיחה בטלה עובר בעשה שנא' ודברת בם ואמ' על ריב"ז ועל רב שמימיהם לא שחו שיחת חולין ואז"ל מלה בסלע משתוקא בתרי ואז"ל לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה דכתיב ישב בדד וידום יתן בעפר פיהו וכתי' מות וחיים ביד לשון ואז"ל סייג לחכמה שתיקה ואמר שלמה אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים , ואז"ל האמנם אלם צדק תדברון מה אומנותו של אדם בעה"ז ישים עצמו אלם , ואז"ל ר' כד הוה מטי להאי קרא הוה בכי כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו אפי' שיחה קלה שאדם משיח עם אשתו ואפי' דברים שאין בהם ממש הם נכתבים

על

על פנקסו של אדם וקוראים לפניו בשעת מיתתו,
והז"ל שתיקתו של אדם מביאתו לידי ענוה והענוה
היא ראש ליראת שמים ובשעה שאינו עוסק בתורה
יהיה דומם ומדביק שפתותיו זו לזו כו' מפני שגדקותיו
וזכיותיו של אדם כלם איכם מסזיקות כמה שיוצא
בשפתיו אחרי שישים עצמו אלם וחרש חגר וסומא,
וכל כך למה כדי שלא יחטא ויחייב עצמו ואת איבריו
לגיהנם וכן דוד הוא אומר ואני כחרש לא אשמע
וכשם לא יפתח פיו וכס' הזהר לית לך הבל דלית ליה
קלא וכל איכון מלין דאשתדל בהו כר נש דלאו איכון
לפולחנא דקב"ה ההיא מלה אתעביד מיכה הבל ושטאת
בעלמא וכד נפקת כשמתיה ההוא הבל מגלגלא ליה
בעלמא, ודא איהו ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף
הקלע ואמרו שם (דף של"ח) ותלבש אסתר מלכות
אוליפנא כל מאן דנטיר פומיה ולישניה זכי לאתלבשא
ברוח קודשא,

המסתכל בעריות אפי' יהיה כמשה יד ליד לא
ינקה מדינה של גיהנם וסופו לחטוא
בעריות ומגרה יצה"ר בעצמו ויבא לידי קרי החמור
כמו שיתבאר בשער ו',

הנהנה בכבוד תורה נוטל חייו מן העולם ומתחייב
בנפשו, ומעשה דר' טרפון יוכיח שהיו מסליבין אותו
ליאור להרגו ולא רצה ליהנות בד"ת וכמשז"ל אל תעשם
עטרה להתגדל בהם ולא קרדום כו' שכל הנהנה מכבו'
תורה נוטל חייו מן העולם וסופו יורש גיהנם,

הסקר

השקר המדבר שקרים כופר כשאר ישראל ומודה בש
אחר שהוא שקר והוא מכת שאינו רואה
פני שכינה כמש"ה דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ,
ואינו בכלל ישראל שכתוב בהם שארית ישראל לא יעשו
עולה ולא ידברו כזב וימיו מתקצרים אך הדובר אמת
מאריך ימים כמ"ש במס' סנהדרין על רב טביומי דאי
הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוה משני בדבוריה
זמנא חדא איקלע לההוא אתר דקושטא שמיה דלא הוו
משנו בדבור' ולא הוה מיית איניש בלא זמניה כו' שכינו
ליה תרין בנין א"ל במטותא מינך פוק מהכא ולא
תגרי בנא מותנא וכתיב למדו לשונם דבר שקר העל
אלה לא אפקוד בם אם בגוי אשר כזה לא תתנקם נפשי
ולא נענשו המרגלים ודור המדבר אלא מפני עדות שקר
ואז"ל כל המחליף בדבורו כאלו עובד ע"ז וכתיב שש הנה
שנא ה' עינים רמות לשון שקר ויפיח כזבים עד כזב
וכתיב ואמת לא ידברו העל אלה לא אפקד בם וכתיב
מי האיש החפץ חיים נצור לשונך מרע , גחזי לא נטרד
אלא מפני שקר בשם אלישע , אמנון כזב לתמר ונהרג
רוחו של נבות נטרד ממחיצתו על שדבר כזב שנא' מי
יפתה את אחאב כו' לא לא ממחיצתך וא' רב הונא לא
גלו ישראל מארצם אלא על שעברו על פס' מדבר שקר
תרחק ואז"ל לא חרבה ירושלים אלא על שפסקו ממנה
בעלי אמנה שנא' שוטטו בחוצות ירושלים , ובספר
הזהר בזמנא דשקר איהו סמאל שלטא כתיב ותשלך אמת
ארצה ודא גרים חרבן בית ראשון ושני , ואז"ל על ג'

דברים העולם עומד על הדין על האמת ועל השלום וכתיב ה' מי יגור באהליך וכתיב ודובר אמת בלבבו אף מה שחשב בלבבו צריך לאמת אותו במעשה כמ"ש ז"ל בעובדא דרב ספרא, וכתיב תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו כי מלאך ה' צבאות הוא

החנף הוא מן ד' כתות שאינן מקבלות פני שכינה לפי שמזלזל בכבוד המקום בהחניפו את הרשע, וכמ"ש אומר לרשע צדיק אתה יקבוהו עמים יזעמוהו לאומים ואפי' שמחניף למי שאינו רשע הרי הוא במתירא ובוטח באדם, וכתיב ארור הגבר אשר יבטח באדם וכתיב לא לפניו חנף יבא, וכמ"ש ז"ל בעובדא דינאי המלך שהחניפו לו הסנהדרין בדבר מועט שלא העמידוהו בשעת הדין ובא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו, גם כשהחניפו לאגריפס המלך שהיה צדיק נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה ואז"ל כל אדם שיש בו חנופה נופל בגיהנם שנא' הוי האומרים לטוב רע לכן כאכול קש לשון אש ואז"ל כל עדה שיש בה חנופה מאוסה כנדה שנא' כי עדת חנף גלמוד ואז"ל כל ת"ח שאין תוכו כברו נקרא תועבה ואז"ל כל אדם שיש בו חנופה מביא אף לעולם שנא' וחנפי לב ישימו אף ולא עוד אלא שתפלתו נמאסת, ואז"ל כל מי שיש בו חנופה אפי' עוברים שבמעי אמם מקללים אותו ואז"ל בעון חנופה בני אדם נופלים ביד אויביהם שנא' בגוי חנף אשלחנו קשה חנופה כע"ז ג"ע וש"ד, ע"ז מנין שנא' לעשות חונף ולדבר אל ה' תועה ג"ע מנין

שנא' הן ישלח איש את אשתו הלא חנוף תחנף הארץ
ש"ר מנין שנא' ותחנף הארץ כרמים, וכעון החנופה
הגשמים נעצרים וכעון החנופה נדון בגיהנם לעולמי
עולמים שנא' פחדו בציון חטאים אחזה רעדה חנפים
מי יגור לנו אש אוכלה כו', ואז"ל לא זכה ירבעם
למלכות אלא על שלא החניף לשלמה

רמיה יש בה ב' רעות גדולו' הא' שהוא כענין השקר
והחנופ' והב' כי היא כענין הגנבה והאונאה
ומזלזל בש"ית שנראה כי אין הקב"ה מכיר ברמאותו
וכתיב ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלהיך וכתיב
לא תעשו עול במשפט אני ה' אלהיכם ותחלת דינו של
אדם אחר הפטירה נשאת ונתת באמונה, והוא מארבע
כתות שאינם מקבלות פני שכינה שנא' לא ישב בקרב
ביתי עושה רמיה, ולא חרבה ירושלים אלא על שפסקו
ממנה בעלי אמנה כנ"ל במדת השקר, וכתיב ה' מי
יגור, באהליך כו' ודובר אמת בלבבו, ואז"ל איש אמונו'
רב ברכות זה הנושא ונותן באמונה שנכסיו מתרבים
והקב"ה מזמין לו פרנסתו ולא עוד אלא שנקרא צדיק
שנאמר וצדיק באמונתו יחיה ואז"ל תרי"ג מצות הן ובא
חבקוק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחיה:

השער הו בעונש מל"ת, חלול ה' קשה מכל
העבירות כמאז"ל בענין ד' חלוקי
כפרה, עבר על חלול ה' אין התשובה ויה"כ ויסורים
מכפרים, אלא יום המיתה שנאמר אם יכופר העון
הזה לכם עד תמותון:

נדה זולת היותה בעונש כרת אמ' בס' הזהר תלתא איתן דדחיין שכינתא מעלמא וכבי כשא צווחין ולא אשתמע קליהון ואין איתן כרה כגין דלית מסאבו בעלמא תקיף כר ממסאבו דנדה

שבת ידוע כי היא שקולה ככל המצות, וכל הרשעים יש להם מנוחה בשבת ואש של גיהנם כבה בו ומחללי שבת אשם לא תכבה אפי' בשבת וא"ז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתם מיד היו נגאלים וא"ז"ל כל השומר שבת אפי' עובד ע"ז כאנוש מוחלים לו שנא' אשרי אנוש יעשה זאת שומר שבת מחללו וכתיב אם תשיב משבת רגלך כו' או תתענג על ה'

חלב ודם ידוע שהן מחייבי כריתות והן משקלים את הנפש, משמשמש בשמות הקדש אז"ל ודאשתמש בתגא חלף ונעקר מן העולם, ויש תמר הוא או בניו או ימות הוא או בניו, המבזה ת"ח והמוסר הם מכלל ואלו שאין להם חלק לעה"ב ואין קמים בתחית המתים

קרי לבטלה קשה משפיכות דמים של אחרים ועוד שדמם ודם זרעיותם שאין להם קץ נשפך וכס' הזהר פר' ויחי כלהו חייביא אית להו תשובה בר מהאי וכל העבירות הקטן פטור חוץ מזה שהרי ער ואונן קטנים מבן ז' שנים היו ומתו בידי שמים ולא עוד שא שעדין לא נלנוו עליהם, וכן דור המבול כתיב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ וכל הבריות נימוחו מאדם עד בהמה ועוף השמים וכל הרמש ואפי' ג' טפחים

טפחים מן העפר כימותו מה שלא היה כן מאז נברא העולם ואחריו לא יהיה כן , ולא עוד אלא שלא נצטוו זולת ז' מצות , מאכלות אסורות ידוע כי אפי' את הנפש הם משקצים כש"ה ולא תשקצו את נפשותכם , ולא עוד אלא שהפורש מהם נקרא קדוש כש"ה ולא תשקצו את נפשותיכם , והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני , וידעת כי הקדושה מביאה לידי רה"ק שבועה אם היא לשוא או לשקר אז"ל בשעה שאמר הקב"ה לא תשא נזדעזע כל העולם ואמר המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון והתהום מבקש לעלות לשטוף כל העולם ואז"ל כל העבירות נפרעים ממנו וזה ממנו וממשפח' ומכל העולם כלו , ואפי' אם הוא באמת אז"ל ס' רבוא עיירות היו לינאי בהר המלך וכלם נחרבו על השבועה אפי' שהיו מקיימים אותה ואז"ל על ר' יהושע בן לוי שאמר הקב"ה ראו אם מימיו נשבע והתיר שבועתו ע"י חכם הוציאוהו מג"ע ואם לאו הניחוהו , ובדקו ומצאוהו שמעולם לא נשא על שבועתו ולא התירוהו ולא עוד אלא שלא נשבע מימיו ,

השער הז בקיום מ"ע ובקיום מנהגים טובים

ציצית כבר ידעת כי היא שקולה ככל התורה ובגימ' ת"ר ועם י"ג ציציות הרי תרי"ג , גם כתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' מגיד ששקולה ככל המצות ·

תפלין מי שאינו מקיימן נקרא קרקפתא דלא מנח תפילין שאינו קם בתחיית המתים , והמניחן

כל

כל המזיקים וא"ה יראים ממנו , ועליו נאמר וראו כל עמי הארץ כו' ר' אליעזר אומר אלו תפלין של ראש ולעתיד לבא עליהם נא' צדיקים יושבים ועטרות' בראש'

ק"ש כבר ידעת כי היא יחודו של מקום שהוא שורש לכל המצות גם יש בה רמ"ח תיבות כי ע"י קריאתה נתקנים רמ"ח איברי הנשמה גם או"ל הקורא ק"ש פעמים בכל יום כאלו קיים כל התורה שנא' והגית בו יומם ולילה

תפלה או"ל דברים שעומדים ברומו של עולם וכמו שידעת כי היא גדולה מכל הקרבנות שנא' למה לי רוב זבחיכם וכתיב גם כי תרבו תפלה מכלל שגדולה מהם, וכמו שהקרבנות מכפרים התפלה.ג"כ מכפרת עונותיו של אדם , ובספ' הזהר פרשת ויקהל צלותא יקירא מכל פולחנין ומכל פורקנין

מזכי לחייביא או"ל למה זכה שזכה להעמיד שמואל ששקול כמשה ואהרן מפני שהיה עולה לרגל ומגלה לבני אדם הרבה עמו ומזכי אותם וכן שמואל בנו נוהג אחריו , וסבב הגלגל וכית אל ושפט את ישראל ותשובתו הרמתה כי שם ביתו , ואברהם לא זכה לכל מעלותיו אלא מפני ואת הנפש אשר עשו בחרן , וכתיב ואברהם היו יהיה לגוי גדול כי ידעתיו אשר יצוה כו' ושמרו דרך ה' וכל ראשי הדורות איכה זוכים או איכה נכנסים שא על שבה זו ובס' הזהר ריש פר' תרומה הגדיל לספר בשבח מצוה זו ואמר זכאה בעי למרדף בתר חייבא ולמקני ליה

כאגר

באגר שלים ודא איהו שבחא דיסתלק ביה קב"ה יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא דא יתיר מכלא כו' וע"ד כתיב באהרן ובניו השיב מעון וכתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום ואיהו אסתלק בג' סלוקין מה דלא אסתליק הכי בר נש אחרא, האי בר נש עליה כתיב היתה אתו החיים והשלום, וזכי למחמי בנין לבנוי, זכי בהאי עלמא וזכי לעלמא דאתי ועש בתליסר תרעי ולית מאן דימחי בידיה ועליה כתיב גבור בארץ יהיה זרעו, הון ועושר, זרח בחושך כו' בדין מלכא קדישא בריך לדיוקנא דההוא בר נש בכל ברכאן דבריך לאברהם בר עבד כפשן דחיבייא כו' ואיהו עאל לע' עלמין גניזין דלא זכה בהו ב"נ אחרא ואלמלא הוו ידעי בני נשא כמה תועלתא חבו גרמי לצדיקייא חבאן בגניכסו הוו אולי אבתריהו ורדפי כמאן דרדיף בתר חיין

משא ומתן באמונה ככר נתבאר בשער ה' בענין הרמיה ע"ש גם ידעת כי תחלת דינו של אדם אחר שנפטר היא נשאת ונתת באמונה צדקה נתבאר בישעיה הלא פרוס לרעב לחמיך אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני וכתיב כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלהיך וכתיב מתן בסתר יכפה אף וצדקה תציל ממות וכתיב וצדקתו עומדת לעד והיא עבירה מכבה אותה כשאר מצות וגורמת חיים לאדם כמעשה דבנימין הצדיק הנ"ז בדרז"ל, כבוד שבת נודע כי שבת שקולה בכל התורה וכמו שנתבאר בשער הזה בתחלתו בענין שבת ע"ש וכתיב אם תשיב משבת רגליך כו' וקראת

וקראת לשבת עונג ט׳, והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך, ומעשה ביוסף מוקיר שבי דזכה ליקח כל העושר המופלג של אותו גוי ומעשה דאדם א׳ שהיה אוכל על שלחן זהב משאוי ששה עשר בני אדם ועליו כל מיני מגדים שנבראו מששת ימי בראשית, אמרתי לו בני במה זכית לכל העושר הזה ואמר קצב הייתי ואם הייתי שוחט בהמה נאה הייתי אומר זו לשבת, ואז״ל עשירים שבח״ל במה הם זוכים מפני שמענגים את השבת, למול את הבן אם מזכי לחיובייא כיארנו גודל שכרו לאין קץ מכ״ש להכנים בט תחת כנפי השכינה שקודם לאחרים, גמילות חסדים ובקור חולים והבאת שלום והכנסת אורחים, הן מאלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעה״ז והקרן קיימת לו לעה״ב, והעוסק בתורה ובגמילות חסדים אומר הב״ה מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני מבין האמות והיא מדתו של אברהם כמ״ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, וכתיב רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד ואביי דהוא מרבית עלי דעסק בגמילות חסדים הוסיפו לו עשרים שנה יותר מרבה בר נחמני רבו, ומצילין מדינה של גהינם ודין חבוט הקבר כנ״ל בשער הב׳, קביעות עתים לתורה נתבאר בשער הא׳ בענין הלימוד, ונודע כי ת״ת שקולה כנגד כל המצות ותחלת דינו של אדם קבעת עתים לתורה שנא׳ פוטר מים ראשית מדון, ואו הם מנהגים טובים, ק״ש שעל המטה ידעת מאז״ל כל הקורא ק״ש על מטתו

הורג כמה רבבות מזיקין המצויין בלילה ובפרט בעלות הנפש למעלה וכמ"ש יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם רוממות אל בגרונם כו' קימה אחר חצות לילה זולת היותו מכלל אבלי ציון וירושלים שנא' עליהם שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה כי גם הקב"ה באותה שעה מתאבל ושואג כארי, גם בעסקו אז בתורה אז"ל אין רנה של תורה אלא בלילה, ואז"ל כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום, ואז"ל כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, וכתיב קומי רוני בלילה, ולא זכה דוד הע"ה להיות חי וקיים בעה"ז ובעה"ב אלא על זה הדבר, כמ"ש חצות לילה אקום להודות לך, ובכל ס' הזהר נתבאר שבחי המצוה הזו לאין קץ, גם משרה רוח הקודש על האדם כנז' שם בפ' שמות

השער הח נקרא שער התשובה ויתחלק לג' חלקים, החלק הא' במצות עשה

החמורות שבכלם הן מ"ע דקרבן פסח ולמול את עצמו שיש בבטולם כרת יותר מזה מ"ע שיש בבטולם ל"ת וכרת כגון להתענות ולשבות ממלאכה ביה"ך, למעלה מזה לשבות ממלאכה בשבת שיש בבטולה ל"ת וסקילה למעלה מזה לפרות ולרבות שאפי' יש בידו תורה ומצות בחזקיה ימות בעה"ז ולא יחיה לעה"ב, וכן מ"ע להניח תפלין אם היה קרקפתא דלא מנח תפלין מעולם איכו קם בתחית המתים, ונקר' מפושעי ישראל בגופן גדולות שבכלם המספר בריח מחמת להכעים והמבטל

מ"ע לידע שיש אלוה וכופר בעיקר שאין להם חלק לעה"ב, עוד יש מצות שאוכל פרותיהם בעה"ז והקרן קיימת לו לעה"ב כבוד אב ואם וג"ח בגופו ובממונו לעניים ולעשירים והוא לשמח חתן וכלה ולבקר חולים ולקבור מתים ולנחם אבלים, ולהלביש ערומי' ולהכניס אורחים ועיון תפלה בכונה והבאת שלום בין אדם לחבירו ומכ"ש הוא עצמו עם חבירו ובכלל זה הדן את חבירו לכף זכות, ות"ת כנגד כולם ובכלל זה השכמת בית הכנסת והמגדל בניו לת"ת

חלק הב בעונש מרות האסורות ובעונש מל"ת, היותר חמורות הם שתים הנעש

שקולה כעובד ע"ז וטורף נפשו באפו ונעקרת משם והולכת לה ומתחלפת בנפש אחרת רעה, למעלה ממנה סנאוס ונסות הרוח היא שקולה כע"ז וכאשר' וכתועבה וככופר בעיקר וכאו גלה כל העריות כולם ואין עפרו ננער בתחית המתים, והמנס בעונש מל"ת יש מהם באסור לאו ואין לוקים עליהם, כגון לאו שאין בו מעשה ושנתק לעשה למעלה מהם אותם שלוקים עליהם ושתי חלוקות או וכן ביטול כל מ"ע זולת החמורות הנ"ל כלם נקראים עבירות קלות, וכל מ"ע החמורות הנ"ל וכן כל מל"ת זולת ב' אלו החלוקות הנ"ז כולם נקראים עבירות חמורות ויש בהם מדרגות רבות ואו הם, כל חייבי כריתות ומיתות בידי שמים ומיתות ב"ד ולא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, אע"פ שאין בו כרת בכחינם אי' חמור מכלם כי נפרעים ממנו וממשפחתו

ומכל העולם אפי' ממי שאין בידו למחות ועון חלול ה'
כמוהו ועד היכן תכלית חלול ה' אמר רב כגון אנא אי
שקילנא בשרא ולא יהיבנא דמי לאלתר רבי יוחנן אמר
כגון אנא אי מסגינא ד' אמות בלא תורה ותפלי'
משום חולשא, ומאן דחזי לא ידע דהוי משום חולשא
ולומר ממני להתבטל מתורה ותפלי' ר' ינאי אומר כל
שחביריו מתביישים ממנו מפני שם רע שיצא עליו אביי
אמר כדתניא ואהבת את ה' שיהא ש"ש מתאהב
על ידך שיהא קורא ושונה כו', ומשאו ומתנו באמונה
ודבורו בנחת עם הבריות, ואם אין משאו ומת' באמונה
ש"ש מתחלל על ידו, וכל אלו אם לא עשה תשובה ומת
נדון בגיהנם ולבסוף משם מלפלפים ועולים ויש להם
תקנה ותחית המתים ועה"ב, למעלה מזה פושעי
ישראל בגופם קרקפתא דלא מנח תפלי' מעולם שנתעצל
מלהניחם והיה יכול להניחם, כי אם היה להכעיס
נקרא מין או לפחות משומד, וזה אם מת ולא שב נדון
בגיהנם י"ב חדש ואח"ך גופו כלה ונשמת' נשרפ' ונעשת
אפר תחת כפות רגלי הצדיקים בעה"ב, למעלה מזה
הם אלו שאין להם חלק לעה"ב כלל, וגיהנם כלה והם
אינם כלים אעפ"י שיש בידם תורה ומעשים טובים ולא
עשו תשובה ומתו כדואג האדומי אביר הרועים, ואלו
הם המינים והם המהפכים ד"ת למינות, וכן המשומד
לע"ז בלבד אעפ"י שמודה בכל המצות והוחזק בעבודת'
תמיד, והמשומדים וכן המשומד על איזו עבירה
משאר עבירות להכעים ואפי' לתיאבון, והפורק עול

שהוא הכופר בעיקר והוא האומר שאין אלוה וכן האומר
יש תורה מן השמים ואיני סופנה כלום ואיני מקיימה
והאומר אין תורה מן השמים ואפילו בפסוק אחד או
בדקדוק אחד של חסרות ויתירות או בק״ו א׳ או בג״ש
א׳ ויש אומרים אפי׳ בתורה שבע״פ או בדברי סופרים
והאומר אין תחית המתים מן התורה כלו׳ שאין עליה
רמוז בתורה אע״פ שמאמין בתורה ושיש תחית המתים׳
והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה כגון מנשה שהיה
דורש בהגדות של דופי וכי מה היה לו למשה לכתוב
בתורה ואחות לוטן תמנע וכיוצא בו, וכן העובר על
ד״ת ביד רמה בפרהסיא כיהויקים, והמפר ברית בשר
שאינו מוהל עצמו להכעיס · וכן המושך בערלתו
להראות כערל · והחוטא וגם מחטיא את הרבים
כירבעם אפי׳ בחטא הקל, והאפיקורוס והוא המבזה
ת״ח בפניו, וכן תלמיד דיתיב קמיה רביה והאומר דבר
זה אסור הוא או מותר דרך פשיטות ולא דרך שאלה,
וכן המלגלג על רבו כשדורש איזו דבר של גזמא ואינו
מאמי׳ לדבריו, וכן המבזה ת״ח שלא בפניו כגון אלו
האומרים דרך גנות הני רבנן או כאלו האומרים מאי
אהנו לן רבנן לדרהו קרו לדרהו שנו, או כאלו האומרים
מאי אהנו לן רבנן כלום אסרו לנו יונה או שרו לן עורבא
או תלמיד שקורא לרבו בשמו ואינו אומר מורי ורבי
וכן המבזה לחבירו בפני ת״ח · והמוסרים בין שמסר
ישראל ביד הגוי להכותו או שמסר ממונו, ופרנס המטיל
אימה יתירה על הצבור להתגאות ולא לש״ש, והמבזה

את

את המועדות שעושה מלאכה בחולו של מועד דרך בזיון שאינו מאמין באסור זה ולא משום הנאת עצמו, והמלבין פני חבירו ברבים בפניו, והמתכבד בקלון חבירו וכ"ל כי גם זה בפניו והקורא בספרים חיצונים כגון ספר בן סירא וספרי בן לענה שהם דברי הבאי ומושכים לבו של אדם בהם וע"י כן מתבטל מד"ת, וכגון ספרי המינין והם הגלחים והכמרים אבל ספרי מירס וכל שאר מיני ספרי' שלהם אינם אלא כקורא באגרת כמ"ש בירושלמי, והלוחש על המכה וקורא פס' א' ורוקק לא מבעיא פסוק דכל המחלה שיש בו זכירת חולי ורפואה וה"ה אפי' כגון ויקרא אל משה והוגה את ה' בגבולים באותיותיו ופירש בירושלמי שאינו מזכירו בכנוי כש"ה זה שמי וזה זכרי ובתלמודא דידן דוקא בגבורת בני אדם, והבוזה דבר ה' והוא המזכיר ד"ת במקום מטונף, וכן מי שקורא מקרא ואינו משגיח על המשנה שהיא פירוש המקרא, וכן הלומד תורה ואינו מלמדה זולתי בסתרי תורה שכתוב בהם כבשים ללבושך רק לחסידי הדור הראוים לכך, וכן מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק בה אלא בסחורה ובמלי דעלמא, והרכיל והוא הטוען דברי' מזה ומוליך לזה אע"פ שאינם דברי גנאי ואע"פ שהוא אמת כעני' דואג לדוד, והמספר לה"ר שמספר בגנות חבירו אע"פ שהוא אמת והמוציא ש"ר על חבירו והמספר בגנותו ואינו אמת וג' אלו הרכיל ובעל לה"ר והמוציא ש"ר הם כאלו כפר בעיקר ואמורים ושקולים כג' עבירות החמורות שבכל

התורה

התורה והם ע"ז ג"ע וש"ד המלוה ברבית ולא החזירו
איכו קם בתחי' המתי' והמחלל שבת נרון בגיהנ' לדורי
דורות, והמבטל פריה ורביה כמזיד ומת בלא בנים
מת בכרת בעה"ז ולא יחיה לעה"ב ג' יורדים לגיהנם
ואינם עולים לעולם, הבא על אשת איש והמכנה ש"ר
לחבירו אע"ג דמורגל בו ואיכו מתבייש אלא שהוא
מתכוין להכלימו, ושניהם יש להם חלק לעה"ב אך
המלבי' פניו ממש אין לו חלק לעה"ב, ד' דברים אוכל
פירותיהם בעה"ז והקרן קיימת לעה"ב ע"ז ג"ע וש"ד
ולה"ר שקולה כשלשתם ולא עוד אלא שאין לו חלק
לעה"ב, גדולה מכל העבירות המוציא זרעו לבטלה
ששופך דתי זרעיות עלמו עד סוף העולם וגם שכל
העבירות נתקנים בתשובה זו אין לה תשובה כנזכר
בספר הזוהר (פר' ויחי) ויש גורסים אי לא בחילא
דתיובתא יתיר ותדיר עבירות שבין אדם לחבי' קלות
מכל עבירות שבין אדם למקום ובבחינה אחרת חמורות
מכלם כי אין להם תקנה עד שירלה את חבירו
ויתמחול לו בין באונאת דברים בין באונאת ממון ׃

חלק הג. בתשובת עבירות שבין אדם למקום, אין לך שום עבירה אפי' הכופר בעיקר
עומד בפני התשובה ואפי' עשה תשובה בשעת מיתתו
ד' חלוקי כפרה הן, עבר על מ"ע הקלות ועשה
תשובה לא זז משם עד שמוחלים לו, עבר על מל"ת
הקלות תשובה ויה"ך מכפרים, עבר על החמורות והן
מיכי כריתות ומיתה בידי שמים בין במ"ע בין במל"ת

וחייבי

וחייבי מיתות ב"ד חוץ מחלול ה' תשובה ויה"כ ויסורי'
מכפרים, אבל על חלול ה' או על החמורות מכלם
כגון פושעי ישראל בגופן וכל היורדים לגיהנם ואינם
עולים וכל שאינם קמים בתחית המתים וכל אותם
שאין להם חלק לעה"ב כנ"ל באורך בב' חלקים הנ"ז
תשוב' ויה"כ ויסורי' ומיתה מכפרי', היסורי' המכפרי'
הם כל מיני יסורים ועד היכן תכליתם עד אפי' שנהפך
לו חלוקו וטורח להפכה כדי ללובשה, וכן אם הטיל
ידו בכיס להוציא שני דינרים ועלה אחד וצריך להטיל
ידו פעם שנית. התשובה היא כגון שבאה לידו אותה
העבירה עצמה שחטא בה ולא עשאה פעם ושתים,
כגון באותה אשה ובאותו פרק זמן כיוצא בו ובאותו
מקום הראשון וכיוצא בו, ואם שב מאהבה או אפי'
מיראת העונש העון נעקר מעיקרו כלא היה. ואם
שב מחמת שבאו עליו יסורים אין העון נרפא לגמרי
ונקרא בעל מום, והתשובה צריכה ודוי דברים ועקר
הודוי הוא חטאתי עויתי פשעתי אבל חטאנו אנחנו
ואבותנו כו' ובגמרא דידן ובירושלמי נוסח ודוי ואקצר
ואוסיף בו דברים. רבש"ע חטאתי עויתי פשעתי
והרע בעיניך עשיתי ובדעת רעה הייתי עומד ובדרך
בחוקה הייתי מהלך. והריני מתחרט מהם והלואי
שלא עשיתים ומה שעשיתי לא אעשה עוד, ירמיאו"א
שתכפר לי על כל פשעי ותמחול לי על כל עונותי,
ותסלח לי על כל חטאותי, שחטאתי שעויתי ושפשעתי
לפניך מיום שנברא. העולם עד היום הזה בין בגלגול

זה בין בגלגולים אחרים בין באסורי תורה בין באסורי דברי סופרים ותקנותיהם וסייגהם ומנהגותיהם · כי אתה הוא סרולה בתשובה יהיו לרצון אמרי פי כו' ·

חלק שלישי

השער הא במהות העולמות בתכלית הקצור

שיהיה בו צורך להבין מהות הנבואה

הנה המאציל העליון אשר האציל כל העולמות נקרא אין סוף, ואין בו שום תמונה לא בשם ולא באות ואפי' בקוצי האותיות כלל ולכן אפי' ההרהור אסור בו והאציל ה' עולמות זה נשמה לזה וזה לזה, והם אדם קדמון הפ"ז בספר התקונים ובלשון הגאונים נקרא מחצות הב' עולם האצילות, הג' עולם הבריאה, הד' עולם היצירה, הה' עולם העשיה, ואלו הה' עולמות נקר' בהוי"ה א' כי קוצו של היו"ד הוא אדם קדמון, והיו"ד אצילות, ה"א ראשונה בריאה, הוא"ו יצירה, וה"א אחרונה עשיה ולפי שאדם קדמון לרוב העלמו אין לו תמונת אות אלא קוצו של יו"ד כי הא"ס אפי' תמונת קוץ אין לו לכן אין אנו מזכירים עתה שא ד' עולמות אבי"ע כי הם אותיות גמורות והרכבתם יחד נקראים שם הוי"ה, עוד נתחלקו אלו הד' לט' מדרגות והם חכמה ובינה ושש קצות הת"ת ומלכות כי שו הארבע יסודות נק' ד' יסודות עליונים שהם ד' עולמות אבי"ע ונחלקים לט' ספירות ואמנם קוצו של י' שהוא א"ק העולם הקדמוני העליון כולל כלם וכן לבדו שורש כל

הד'

הד' יסודות שהם ד' עולמות אבי"ע · ונמצא כי לעול'
לא יש יותר מד' יסודות בלבד · כלל העולה כי הא"ס
אינו נכלל בשום השגו' כלל ואח"כ העולמות בתחלה
הם כללות א' והם שם א' של הוי"ה ואח"כ נחלק לד'
יסודות זולת השורש שלהם שהוא א"ק קוצו של יו"ד
והיא הספירה העשירית עליונה מכלם הנקר' כתר
ואח"ך אלו הד' יסודות נחלקו לי"ס כנזכר והנה כל זה
נכללים בשתי חלוקות והם המאציל והנאצלי' כלם
וז"ש בפרקי רבי אליעזר עד שלא נברא העולם ר"ל
הנא"ז היה הוא ושמו אחד כי הא"ס הנקרא הוא
והנאצלים הכלולים בשמו שהוא הוי"ה א' הכל א' כי
היתה השלהבת גנוזה בגחלת · והנה נתבאר כי כל
העולמות כללי' בשם הוי"ה הנחלקת לד' יסודות
ולי"ס וכמו כן כל עולם מהם בפרט עד"ז כיצד הנה
עולם האצילות שהוא אות יו"ד הנקרא חכמה נחלק
לכל הבחינה הנזכר ויש בה הוי"ה א' שלמה נחלקת
לד' יסודות וי"ס גמורות ע"ד הנ"ז בכללות כל העולמות
ממש וע"ד זה הוא בכל עולם מה' עולמות הנ"ז ·
ועד"ז עוד הולך ובפרט הענין בתכלית הפרטות עד
שנמצא כי אפי' בזה העולם השפל אין לך בריה קלה
שאין בה כללות ד' אותיות ההוי"ה וכללות י"ס וכל זה
לאורות כי הכל נברא מכח המאציל ית' ואין זולתו ·

עוד הקדמה אחרת והיא כי כל אלו הבחינות
והמדרגות מרום אשר הקדמנו' עד התהום
שבעולם השפל כלם הם זו למעלה מזו וזו לפנים מזו

כי

כי העליון מחבירו מתלבש תוך התחתון ממנו כנשמה לגוף · והנה אין כל כללות העליון מתלבש בתחתון רק בחינה פרטית תחתונ' שבעליון מתלבש בכל התחתון וכן ע"ד זה עד סיום העולמות · באופן שכל העולמו' הן כלן בכללות הן כל בחי' מהם אפי' בעולם השפל בכל פרט מהם הכל הוא בדרך זה · כי זה עליון מזה וזה פנימי מזה עד שכולן הם כענין לבושין זה לזה וכולם לבושין של הא"ס נשמה לכל הנשמות · והנה בכל עולם מאו הם' יש הבדל בהתפשטות האורות עד היכן מגיעין כדי שיהיה הפרש בין זה לזה וכן יש הפרש אחר בפרטי הד' יסודו' שבכל עולם · וכן בפרטי הפרטים ואין זה מקום ביאור ענין זה · ונמצא כי כמו שבדרך התפשטות האורות מלמעלה למטה אין לך ספיר' שאינה בלולה מכל הי"ס וכל ספיר' וספיר' מתחלקת לאלפים ולרבבות ספירות כן הענין בהתפשטות האורות מבפנים ולחוץ יהיה ע"ד זה כי הפנימי שבכולם נקרא כתר והחיצון שעליו חכמה כו' והחיצון שבכולם מלכות וכן כל בחינה ובחינה היא נחלקת בדרך זה לאלפים ורבבות פרטי פרטים · ולפי שביאור ענין זה בכל שאר העולמ' נתבאר הנ"ל זולתי ענין העשי' לכן נבאר עמנו בקצור נמרץ מה שיש צורך אל דרוש מבוקשנו פה · הנה ז' רקיעין הם והעליון נק' ערבות לפי שכולל ג' ספירות ראשונות דעשי' והם גלגל השכל גלגל המקיף גלגל המזלות וה' גלגלים שלמח"צ שהם חנם"כה וגלגל שישי יסוד כולל כוכב לבנה · והאחרון נקרא וילון אינו

ממש. כלל כי הוא ספירת מלכות דעשיה וגם היא
בעצמה נחלקת לי"ס שבה והם וילון כתר שבה והרכב
יסודות ארמ"ע שבעולם השפל הם חכמה ובינה ושש
קצוות הת"ת והמלכות. ונמצא שהמלכות שבמלכות
שבה היא יסוד העפר כלו וגולם לכל העולם כלו. ובזה
היסוד העפר נמצאו כל התולדות שבה כלולים מכל הד'
היסודות הנז' בסוד הכל היה מן העפר. והרי נתבאר
מלמעלה למטה והנה כן הן מבפנים ולחוץ. כי הנה
יסוד העפר כלול מי"ס והכתר שבהם פנימי מכלם ונק'
בחינת יחידה של יסוד העפר וחוצה לו חכמה חיה.
וחוצה לו בינה נשמה. וחוצה לו שש קצות הת"ת רוח.
וחוצה לו מלכות נפש יסוד העפר וזו המלכות נחלקת
לי"ס שבה והמלכות החיצונה שבהם הוא יסוד העפר
עצמו החומרי שאין בו שום רוחניות אלא חומר עכור
הנקרא דומם. וכל מה שבפנים נקרא נפש הדומם וע"ד
זה ביסוד המים כי המלכות החיצונה שבכלם נקרא
מים המצמיחים ונקרא צומח וכל מה שבפנים נקרא
נפש הצומח. וע"ד זה ביסוד הרוח וביסוד האש שהם
החי והמדבר. ונמצא ארבעתם יחד הן הדומם נפש
והצומח רוח והחי נשמה והמדבר חיה ווילון יחידה.
וכבר ביארנו כי כל בחינה מהם כלולה מכולם וזהו מה
שנמצא בדברי הפילוסופים בשם כחות באמרם כי נפש
הצומחת יש בה כח הזן וכח המוסף וכח המעכל וכח
הדוחה. וכן אמרו בנפש החיה הנקר' התנועה
והמרגשת כי יש בה כח המתעורר וכח המדמה וכח

המצייר

המצייר כו' וע"דז כלם · העולה מכל זה כי גם שמלכו' החיצונה שבכל אצו כחי' שתהיה הנה היא הגוף שבאותה הבחינ' · אמנם אינו נקרא גוף וחומר אמיתי עכור של המלכות אחרונה שבעשיה מלמעלה למטה ומבפני' לחוץ וזאת הנקודה לבדה היא יסוד העפר החומרי לגמרי והוא הגוף היותר עכור והחומרי של כל העולמות כלם ·

השער הב במהות האדם · ובו יתבאר דרושים לא שערום הראשונים והם סודות נפלאים · ולולא ההכרח לבאר עניני הנבואה לא הייתי מבאר אותם ואכתבם בתכלית הקצור ובהם ללבושך והשגו כמה שאלות עמוקות · הא' מה צורך היה בבריא' האדם בעה"ז בגוף ונפש · הב' למה הוסיף עוד ביציר' האדם שתי יצירות אחרות והם היצ"הט והיצ"הר שבו · הג' אחר שבניהם שקולים בו איך נתנה הבחי' להטותו לזה נלזה באיזו בחי' ואם יש יכולת להטותו א"כ לא יכרחו כלל · הד' ביאור של שני יצרים אלו מה ענינם · הה' לדעת אם נשמת האדם גדולה מהמלאכים אם לא אם נאמר שהאדם גדול מהמלאכים למה לא ירדו גם המלאכים בעה"ז ולהתלבש בגוף ונפש ואם המלאך גדול מהאדם אי אפשר כי בכל מדרשי רז"ל כמלא הפך · כמ"ש מי גדול השומר או הנשמר וכיוצא בזה · ולא עוד כי הכתובים עצמן מורים להפך · כמ"ה לא ילרך תשי תנו עוז לאלהים · על ישראל גאותו · בנים אתם לה' ישראל אשר בך אתפאר · ואין המלאכים אומרים קדוש

עד שיתחילו ישרא' ולא כמלא כזה במלאכים כלל ׳הו׳
כי גם אם נודה שכן הוא תימה גדול לקרותם בנים
ולומר שמתישים כח עליון או מחזיקים או מתפאר בם
וכביכול יכה האדם לידי כפירה ׳ הו׳ ענין הנבואה
איך יתכן שידבר מלך מלכי המלאכים ואפי׳ ע״י מלאך
של האדם השפל ומה גם בהיותו מתלבש בחומר היותר
עכור שבכל העולמות ׳ ואמנם כבר נת׳ בשער שקדם
לזה עניני מהות העולמות איך בלם הוי״ה א׳ כוללת
כלם ׳ונחלקת לה׳ עולמות והן נק׳ יחיד׳ וחיה ונשמ׳ ורוח
ונפש ׳ והעולם החומרי הזה הוא גוף וחומר לכלן ׳
באופן כי כל העולמות הם צורות אדם כלול מחומר
וצורה נחלקת לה׳ מיני רוחניות כנ״ז ׳ וידעת כי שם
הוי״ה במלואה בשבי״ן עולה בגימטריא אדם ׳ ועד״ז
בכל פרט ופרט בכל בחינותי׳ כל בחינ׳ מהם נקרא
אדם פרטי בכלל מהוי״ה א׳ הנחלקת בד׳ יסודות וי״ס
ועוד יש חלוק אחר לא נתבאר בשער שקדם והוא כי
גם הי״ס נחלקו לתרי״ג בחינות כמו שיתבאר ׳ והרי כי
כל העולמות יחד וכן כל פרט מהם בפני עצמו נברא
בדמות אדם התחתון ׳ וזהו סוד נעשה אדם בצלמנו
כדמותינו והבן זה היטב ׳ וכבר נת׳ כי מן הבריאה
ולמטה הכל נקרא עץ הדעת כלול טוב ורע של שבכל
מדרגה מהם מתמעט הטוב ומתרבה הרע ׳ עד
שנמצא שהעולם השפל רובו רע ומיעוטו טוב ׳ גם נת׳
כי לעולם הרשע מכתיר את הצדיק ולכן הטוב נקרא
פרי והרע נקרא קליפה המלבשת הפרי ולא זו בלבד כי

אפילו

לפי' האורות הטובים הם עד"ז · כי היותר זך ורוחני שבהן מתלבש בתוך שאר האורות וכן כלן כפי סדר מדרגותיהם · וכבר נתבאר בשער שקדם איך הא"ס פנימי מכלן וחופה לו הספי' כסדר מדרגותיהם כתר פנימי מכלם ומלכות חיצונה מכלן ·

ועתה נבאר מה שלא נתבאר שם · והוא כי כמו שזה האור המיוחד הנק' עולם הי"ס בתמונ' אדם א' · כן יש עוד אור אחד הנקרא מחצב הנשמות של בני אדם בכלל ממש בכל אותם פרטי הבחינות · שנתבאר באדם של הי"ס שהוא הנקרא אלהות גמור והוא מתלבש תוך האור הזה הנק' מחצב הנשמות בכל פרטיו · עוד יש אור אחר בצורת אדם הנקרא מחצב המלאכים · שממנו נחצבו כל המלאכים וגם הוא בכלל מכל פרטים הנז' כלם והוא מלבוש חיצון על אור מחצב הנשמות · ועוד יש אור א' מועט ונקרא אור חשך וכלו דינים קשים שממנו נאצלו כל הקליפות שבאותו עולם ומלבים על אור מחצב המלאכים וגם הוא תמונת אדם וחופה לכל האורות הנז' הם הרקיעים עצמם שבאותו עולם והם הנק' גוף לאותו עולם · ובפנים ממנו ה' אורות הנז' אור הא"ס כפי ערך אותו עולם לפנים מן הכל ועליו אור הי"ס ועליו אור מחצב הנשמות · ועליו אור מחצב המלאכים · ועליו אור מחצב הקליפות · ועליו העולם עצמו שהם הרקיעין גוף האורות הנז' · ואח"כ בזה הגוף הנקרא רקיעין נבראו שם תולדות העולם ההוא והם כלולים מכל הבחינות · כי כל אחד

מהם

מהם יש לו כח נמשך מן הרקיעין והוא גוף שלו · ובתוכו אור הדינין · ובתוכו אור המלאכין · ובתוכו אור הנשמות · ובתוכו אור הי"ס · רוכב עליהם ומחיה כלם ואותו הכח הנמשך מאור מחלב הנשמות נקרא מז"ל עליון של נפש האדם השפל והבן זה מאד · אלא שזה שבבריאה' נקרא מזל הנשמ' · ושביציר' מזל הרוח ושבעשיה מזל הנפש ·

ועתה נבא' מהות האדם מה ענינו · ונתחיל הויתו מעולם העשיה ממטה למעלה · כבר נתב' כל עולם ועולם וגם התולדות של אותו עולם מה ענינם · והנה עולם העשיה תחלה יש בו חלק התחתון הנז' מלכות שבה ונקרא ד' יסודות עולם השפל והנה כל תולדותיו נבראו בגוף שבו והוא ביסוד העפר הגשמי ונחלקים לד' חלקים · התחתון שבהם האבנים טובות והמתכות ואין בהם רק יסוד העפר שקבל כח מד' יסודות כלם מן הגוף שבהם ונתערבו יחד ונעשה מהם מתכת הסוא · אמנם יש בתוכו כח א' שעירב התערובת הנז' והם נק' נפש יסוד להעפר הכלול מה' כחותיו כנ"ל · אח"ך נברא הצומח כמו האילנות והעשבי' והיה גופו מיסוד העפר ג"כ ובו נפש הדומם הראוי לו · ונוסף עליו נפש הצומח כלולה בה' כחותיה אח"כ נברא החי והם בהמות ועופות וכו' · ובהם גוף ונפש דומם ונפש צומחת ונוסף עליו נפש החיה הנקרא נפש הבהמית התנועה והרגש · אח"ך נברא האדם המדבר ויש בו כל הכחות הנ"ל ונוסף עליהם נפש המדברת

מיסוד

מיסוד האש · אך דע כי ודאי שבכל הבחינות מגוף ולבו' שבאדם יהיו יותר זכים משל החי ושל החי משל הצומח ושל הצומח משל הדומם וזה יתב' לך ממ"ש לעיל כי כל הבחינות כלולה כל בחינה מהם מכלן כסדר זו בתוך זו · ואח"ך ברא את האדם הישראלי. זך בכל בחינותיו יותר מכל שאר הנבראי' בגופו ובד' בחינו' נפשותיו הדוממת והצומ' והחיה והמדברת מפנימיו' אך שבכל ד' יסודות בהן ובצורתן ר"ל נפשות שבהן ולהיותו יותר זך מכל הנבראים בארץ נתעלה עוד כי גם הוא כלל ונקשר בכל העולמות ובכל פרטיהם ממטה למעלה הא כיצד תחלה נכנסת בו נפש מרקיע וילון ומשם ולמעלה עד רקיע עליון דעשי' הכל נק' נפש דעשי' וזו נק' נפש השכלית הקדושה שבאדם · והנפש זו עצמה נחלקת לה' כחות יחידה וחיה וכו' גם נחלקת בשתי חלוקות באופן אחר · כי כל הבחינות שלוקח מד' יסודות נקרא נפש היסודית הנחלקת לכחות הנז' דומם וצומח וחי ומדבר ונפש של וילון כתר על כלם ונקרא נפש שכלית · ומה שמשאר ט' רקיעין נחלקין לרוח ונשמה וחיה ויחידה שבנפש וכלם יחד נק' נפש ה' דעשיה בבחינת כללות העולמות · ואח"ך לוקח רוח ה' מעולם היצירה וגם הוא נחלק לכמה מדרגות הנ"ל אך בבחינת כללות כל העולמות נקר' רוח · ועד"ז נשמה מבריאה וחיה מאצילות ויחידה מאדם קדמון וכרי בתבאר היטב מהות האדם כי הוא כולל כל העולמות כלן בין בכללות בין בפרטות מה שאין

כן

כן בכל הנבראי' עליוני' ותחתונין · כי כל תולדות איזה עולם מהן איננו כולל רק העולם אשר בו נברא' והרי זה כענין העולמות ממטה למעלה · גם הוא כולל כל העולמות מפנים ולחוץ · כיצד הנה בעולם העשיה יש לו גוף מהעפר הנקרא עולם ובתוכו נפש היסודי' מבחינת הקליפות · ובתוכו מבחינת מלאכי העה"ז שנבראו לכל צרכי העה"ז לגדל הצמחי' וכו' ובתוכו מבחינת הנשמות של כ"א וכל אלו כענין מרכבה של אור הנמשך מן אורות הי"ס שבעשי' אשר בתוך ד' היסודו' כדי להחיותן והם לפני' מן הכל · וכן עד"ז כמה שיש באדם מגלגלי העשי' ומג' עולמות יצירה בריאה אצילות · ומעתה נתבאר כל תשובות השאלות שכתבנו בתחלת שער זה · כי הנה אור מחצב הנשמות פנימי ועליון מאור מחצב המלאכי' ולכן הן משרתיו · כי על ידו נמשך הארתם וחיותם מאור הי"ס שלהם וזהו סוד הן אראלם צעקו חוצה · כי כשאין נמשך מהי"ס שפע לנשמות ישראל הפנימי' · מהן חסרה השפעתם שהן חיצוני' שלהם · כמלה שצעקו בזמן החרבן להיותן חוצה מהנשמות ולכן לא ירדו להתלבש גם הן בעה"ז בגוף כי בהכרח היו נלכדי' ע"י הקליפות · כי אפילו הנשמות הפנימי' אין בהם כח לעמוד בפני הקליפות כ"ש הם · והראי' מהנפילי' שבקשו לירד ונלכדו מן העולם וימחו לעתיד לבא וגם סיבה גדולה מזו כי לגריעותם לא היו יכולי' להמשיך שפע לכל העולמות כי אם מבחינתן לחוץ ·

ואפי'

ולפי' זה אי אפש' כי אם בעצמם אינם משיגי' שפע
לעצמן כי אם ע"י הנשמות · אמת הוא כי הנשמה
שבעולם היציר' גרועה מהמלאך שבבריא' ועד"ז כשאר
עולמות · אמנם הנשמה שבבריא' גדולה ממלאך
הבריא' עצמה וכן בכל עולם בעצמו · גם נתבאר
גדולת הנשמה כי היא אור מתילד ונמשך מאור א"ס
עצמן שלא ע"י אמצעי ולזה נקראו בנים אתם לה'
אלהיכ' כי הם בבחינתם כבן מתאחז באביו בתכלית
ונמשך ממנו · וזהו סוד האבות הן הן המרכב' אל
אור א"ס הרוכב עליהם שלא ע"י אמצעות אור אחר
וזהו סוד ישראל אשר בך אתפאר כי לבוש האדם הוא
תפארתו כמ"ש כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה ·
והנה אחד הנשמות לבוש לאור א"ס וזהו סוד דודי
ירד לגנו שהוא העה"ז ל"רעות ב"גנים ו"ללקוט ש"ושני'
נוטריקו' לבוש כי לוקט נשמות הצדיקי' המריחין
כשושנים ע"י מעשיהם בעה"ז ולוקטם להתלבש
אורו בהם וזהו סוד ואתם הדבקי' בה' דבוק גמור
עם אור א"ס. משא"כ בכל הנבראי' · וז"ש כי כאשר
ידבק האזור במתני איש כן הדבקתי אתכם את כל
בית ישראל · גם נתב' ענין יצה"ט ויצה"ר שבאדם
מה ענינם · כי הם ב' יצירות נתוספו באדם זולת נשמתו
והם אור מאור המלאכי' ונקרא יצה"ט · ואור מאור
הקליפות הנקרא יצה"ר תוך אל יצה"ט וקליפה אליו ·
אך הנשמה עצמה של האדם פנימית מכלם ולהיותה
פנימית וגם כי היא נקראת עצמות האדם · לכן יש בידו

בחיר'

בחירה להטות למקום שירצה כי גדול הוא · מהן
האמנם עקר נטיתו של היצה"ט כי הוא קדוש כמוהו
וגם כי הוא יותר סמוך אליו אך הגוף עקר נטיתו אל
היצ"הר · כי שניהם מצד הרע וגם שהן סמוכין יחד ·
והנה בבחינה זו היא קטטת החומר עם הנשמה כי
כיון שהנשמה אינה פועלת המצות אלא ע"י הגוף אשר
נוטה יותר אל היצה"ר בבחינה זו יש קושי גדול להכניעו
הרי נתבאר כי בבחיר' הנשמ' יכולה להטות אל היצה"ט
אך להיותו צריך לפעולות הגוף יש לו טורח גדול
להכניע היצה"ר והבן כל זה היטב איך אחר
הפטירה אין עונש לא לנשמה ולא לגוף עד שיתלבשו
יחד בהיותן בחיים · ונבאר עתה ענין תרוץ שני
שאלות הראשונות מה צורך בבריאת האדם בגוף ועוד
מה טעם נבראו בו יצה"ט ויצה"ר · ועוד יתורץ עניני
הכתובים תנו עוז לאלהים צור ילדך תשי כו' · הנה
בתחלת הבריאה נבראו כל העולמות על הסדר הנ"ל
מצד הא"ס ברצון פשוט בתורת נדבה וחסד · אח"ך
צריך עוד להמשיך מזון וחיות ושפע בכל העולמות
להעמידן על עמדם בזמן הבריאה ולא יותר · וכמ"ש
ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם
עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע · וכמ"ש ואין כל
חדש תחת השמש · וכתיב ויכל אלהים ביום השביעי
מלאכתו וכו' · שהוא ענין הברי' עצמה · אכן המשכת
חיותם מאז ואילך הוצרך מעשהם שיפרנסו עצמן כעני'
הבן שבהיותו גדול אינו אוכל על שולחן אביו · והאמנם

הי"ס

הי"ס עצמן אינם צריכות למעשיהם כי השפע הצריך להם להעמידן על עמדם כשנאצלו נמשך להם בהתמדה מאת המא"ס כי בי"ס נאמר לא יגורך רע ואין צורך להם לתקון ע"י מעשה · משא"כ בנבראים שהן מבחי' הנשמות ולחוץ שהם מעורבים טוב ורע שצריכין מעש' ותקון · האמנם בבחי' אחרת והיא בשנגרע שפע אל הנבראי' נראה ח"ו חולשא ומיעוט יכולת בי"ס שאינם משפיעין בהם · לכן נאמר צור ילדך תשי ובהפך תנו עוז לאלהים · ועוד סיבה אחרת כי גם אם האדם בעצמו בריא ונקי · חפץ הוא שמלבושיו יהיו מפוארים כפי גדולתו ולכן גם הספירות עצמן נראין כביכול חלושי' הן בעצמן כשהנבראי' בלי מתוקנין וזהו תנו עוז לאלהים ישראל אשר בך אתפאר כנ"ל ונתבאר שאלה הג' והנה לסבות הנז' הוצרך לברא אדם א' יהיה כולל כל הנבר' והנאצלין קושר כל העולמות כנ"ל עד תהומא דארעא כי הוא היותר קרוב לקבלת השפע מהי"ס ואז בתקו' מעשיו ימשיך השפע מן הי"ס אליו · ומתנו של המלאכי' ומהן של קליפות · כדי שיתוקן מהם מה שאפשר להתברר כמו שיתבאר בענין היצה"ר ומהן של העולמות עצמן שהן הכלים והגופים של כל עולם ועולם · ואם ח"ו יחטא מקלקל כל העולמות והרי נתבאר בזה בריאת האדם בעולם השפל בגוף ונפש ביצה"ט וביה"ר ועוד סיבה קרובה לזה בענין היצה"ר כי מוכרח הוא בבריאתו באדם להוליד בנים ולאכול והכל בהכרחי המוכרח בטהרה · וגם הוא מוכרח לכל עולם ועולם

להמשיך

להמשיך השפע המתגשם בהם לצורך הכלים שהם העולמות עצמן · ולולא הם לא יתקיימו הכלים כי הם דקים מהם והם עצמם מכלל מדרגות הבריא' והבן זה מאד · ונמצא כי הוצרך שהאדם יהיה מורכב מכל העולמות לשהן יסיעוהו, במעשיו להמשיך השפע לו ולהם · כי הם לבדם אין כח בידם להמשיכו · ולכן כשהאדם חוטא כל העולמות מתקלקלי' ומקבלי' עונש ומיעוט שפע בעצמן יען לא סיעוהו והבן זה מאד · וזהו סוד והרשעה כלה כעשן תכלה להיות הקליפות סבת החטא יותר מכל השאר לכן עונשם גדול האמנם הטוב הנברר מהם עליו נאמר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך בשני יצריך כי גם היצה"ר יוכל להתברר אך הפסולת שבו שהוא מוכרח להיותו רע עליו נאמר כהנדוף עשן מפני אש וכו' · והרי נת' כי האדם כלול מכל העולמות וז"ש כי זה כל האדם וזהו סוד נעשה אדם בצלמנו כדמותינו · וז"ש נעשה בלשון רבים כי כל העולמות נשתתפו בעשיתו · ואז הוא כולל צלם אדם בכל העולמות כי כולן צריכי' למעשיו וזהו סוד ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה' במצות עשה ובמל"ת ובמ"ע. כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ לסבת כי אדם אין לעבוד את האדמה · וזהו סוד ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וכו' כי האדם ע"י מעשיו ממשיך חיים לשמים ולארץ · והרי הוא כאלו נטען ויסד' ונמצא כי עמי אתה כמ"ש ז"ל שותף שלי אני בורא ואתה מקיים · ומעתה לא יקשה בעיניך עני' הנבוא' כמ"ש ז"ל

ז"ל על ולדבקה בו · ובו תדבק כי הנביא מתדבק בשי"ת ע"י המשכת הנבואה והשפע בתחתונים כמ"ש הרמב"ן וכל המפרשים ז"ל ואין זה תימה כי הרי כת' כי אין שום דבוק עם אור הי"ם כמו אור מחצב הנשמות כי זהו סוד ואתם הדבקים בה' אלהיכם כו' ·

השער הג' בעניני הנבואה הנה נתבאר בשער הקודש כי נקל הוא היות האדם מתנבא להיותו כולל כל העולמות וכלן מתפרנסי' ע"י מעשיו עלה בידינו מכל זה כי אדרבא הנבואה מוכרחת להמצא בעולם כדי להישיר האדם לתקן מעשיו לשימשיך שפע לכל העולמות ולא יתבטלו ח"ו וכ"מש בחלום חזיון לילה אז יגלה אזן אנשים כו' להסיר אדם מעשה ואלו לא שרתה נבואה על מר"עה והוריד תורה מן השמים המקיימת העולמות · כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי היו העולמות נחרבים ח"ו · ובדרכו נמשכו אחריו כל הנביאי' להישיר את העם ולהאיר עיניהם בחכמות התורה ובסודותי' ע"י רוח הקודש המתלבש בהם נמצא כי הנבוא' ורוח הקודש מוכרחי' להמצא בעולם ודבר נקל הוא · אך אמנם בתנאי שימצאו אנשים ראוים לכך : ואמנם בהיות הנפש פגומה הוא מתמנע · ולכן נבאר אופן העיכוב הזה · הנה בהיות השפע של ר"הק מתעורר לרדת אל האדם לשרות עליו ויהיה חוטא הנה היצ"הר הוא גורם מסך חשוך בין נפש השכלית אל מקור ר"הק וז"ש כי אם עונותיכם היו מבדילים כו' ואין ר"הק

שורה עליו חה ע"י עבירות שס"ה הפוגמי' בנפש השכלי'
כנז' בח"א · גם אם יהיה הפגם מחמת חסרון איזו
מצוה מרמ"ח מ"ע · הנה הוא כבעל מום ואין שפע
עליון נמשך אל נפש השכלית בהיות איזה אבר נשחת
ובעל מום · והאמנם אם הפגם יהיה למטה בנפש
היסודית מפני מדות רעות שבנפש החיה · או מפני
מאכלות אסורות המשקלים נפש הצומחת וכן כל כיוצא
בזה · אז לא יהיה כח תחתון מתעורר להמשיך השפע
העליון ונעשה מסך מבדיל שם ואין התעוררות תחתון
עולה מלמט' להמשיך השפע מלמעל' למטה · כמלא
כי כמה מיני מסכים הן אם מסך בין נפש הצומחת
ולמעל' יען פגם במאכלות האסורות אשר בהם הם
בנפש הצומחת · ואם הם במדות רעות או בעבירות
הבאות ע"י תאוה והתעוררות נפש החיה הם פוגמים
בה · ואם הם עבירות דיבור באים מנפש המדברת·
ואם הם במחשב' והרהור פוגם בנפש השכלית וכבר
נתבאר כי כל הפגמים אינם רק באותו הגלגל הפרטי
שיש אל הנפש ההיא בכל מדרג' ומדרג' ובכל עולם
ועולם והבן זה · ולפעמים בהתחזק הפגמים נכרתת
נטיעת נפש זו מגוף אילן הנקרא אור מחצב הנשמות
ע"י מסך הנז' שמבדיל וזהו סוד הרשעים בחייהם
קרויים מתים · וכבר נת' כי לא כל הפגמים שוין כי
יש פוגם בצומחת ויש בחיה כו' האמנם לעני' התשכת
רה"ק כיון שיש פגם בכל מקום שיהיה אינו יכול להמשך
כלל · ולכן הבא ליטהר צריך שיהיו כל מדרגותיו

זכוכית

זכוכית לבנה נקיים מכל חלאת היצה"ר המעורב בכל מדרגות של הנפש וז"ש למרע"ה של נעליך מעל רגלך שיהיו כל איברי גופו וכחות נפשו בכל מדרגותי' הנז' זכים בלי סיג וחומר עכור כלל · כנז' בספר התקונים ולא ישאר בו זוהמת היצ"הר כלל זולתי חלק הטוב ומוברר שבו · שהוא המוכרח לקיום הגוף בלבד ואז אין מעכב להבדיל בין כחות הנפש ש מקורה באור מחלב הנשמות הדבק אל מקור ר"הק שבאור הי"ס · הרי נת' כי ע"י הפגם גורם שתים רעות · הא' שאין תשוקת ורצון התחתון יכול לעלות עד מקור רה"ק וע"י כן גם רה"ק העליון אינו יכול להתפשט עד התחתון וכל זה מחמת מסך העונות כנז' · והנה גרמת הפגם נעשה בהכרח על ידי כחות שתוף בגוף ונפש הדומם המתקשרים קשר אמיץ בגוף עצמו כי הוא כלי שבו פעולת הנפש בכל מיני כחותיה · הנה אין כל כחות הנפש נמצאות בכל פגם כי יש פגם הפוגם בצומחת ויש בחיה ויש במדברת ויש בשכלית כנ"ל · אבל כחות נפש הדוממת וכחות הגוף נמצאים בכל מיני פגם שבעולם ·

השער הד׳

בתנאי הנבואה בקצור גדול · כבר נת' שיש פגמים פוגמים בנפש צומחת ויש בחיה וכו' וצריך לזכך את כלם א"כ צריך תחלה שישוב בתשו' גמורה מכל מיני עברות או מדות רעות ולא ישוב עוד אליהם כלל · ואחר כך יזהר לקיים כל מה שאפשר בזמן הזה מרמ"ח מ"ע כמו שביארנו

בחלק

בחלק א' ובפרט משו שהם לקבוע עתים לתורה ביום
ובלילה לא יגרע אפי' יום א' ולהתפלל בכונ' שלימה ג'
תפילותיו בכל יום · ולקיים ברכת המזון וכל מיני
ברכות הנהנים בכונה · ולכבד השבת בכל פרטיו ·
ולקיים ואהבת לרעך כמוך בלב שלם ולקיים ק"ש ולצית
ותפילי' בתפלותיו אח"כ יזהר שלא יחטא כלל בשום
מצוה משס"ה ל"ת ואפי' בדקדוקי סופרים ובפרט משו
מכל חייבי כריתו' וחייבי מיתה בידי שמים וחייבי מיתות
ב"ד · ומן שאר הלאוין יזהר בפרט מאלו · מרכילות
ולה"ר ושיחה בטיל' · ולינות והסתכלות בעריות ומכל
מיני קירוי ומכל מיני קרוב אל הנדה ומשבועה אפילו
באמת ובשמירת שבת יותר מן הכל ויזהר מכל מדות
בלתי הגונות כי הן מזהמות את נפש היסודית ובפרט
מן הגאוה עד קצה האחרו' עד אשר יהיה כאסקופה
התחתונ' שהכל דשין עליה · ותהיה מטבעת השפלות
בלבו ממש עד אשר לא ירגיש בשמחה מהמכבדו
ובחרפה מהמגדפו ויהיו שניהם שוים בעיניו ומהכעס
אפי' שיכהו על לחייו כי אין דבר מונע רה"ק יותר
מהכעס ומן הקפדנות בתכלית האחרון אפי' עם בני
ביתו · ומן העצבות בתכלית האחרו' כי אין נבואה שורה
כלל אפי' ש' הראוי אליה מתוך עצבות · ויהיה שמח
בחלקו אפי' בשעת יסורין באים עליו · כמ"ש ואהבת
את ה' אהיך בכל לבבך כו' · ואחר כל זה יהיה עוסק
בכל כחו בתורה לשמה לעשות נחת רוח ליוצרו בלבד
וכשיעסוק בתורה ובמצות יהיה שמח עד קצה אחרון
כמ"ש ·

כמ"ש שם הכי על אמרתך כמולא של רב · כי ע"י כן ימשיך שפע בכל העולמות · ועקר הכל הוא יראתו יתברך תמיד בכל רגע לבלתי יחטא וזה ע"י שישים השם נגד עיניו · כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד · ויכון להדביק מחשבתו בו לא יפסיק אפילו רגע וזהו סוד ולדבקה בו · ובו תדבק ·

השער הה בהיכות הנבוא' מה ענינה · הנה נתבאר כי אור א' הוא בצורת אדם מתפשט בכל ד' עולמות אבי"ע · עד סוף ד' יסודות זה העולם השפל · והוא מתדבק באורות אדם העליון הנקרא י"ס · והם מתלבשים בזה האור הנקרא אור מחלב הנשמות וכל נשמות התחתונים כלולות שם · וכרדתם בעה"ז להתלבש בגופותיהם מניחות שרשיהם דבוקות במקורם אשר משם חוצבו · וענפי השרשים ההם לבדם הם יורדות בדרך התפשטות לבד ומתלבשות בגופות בעה"ז · כדמיון ענפי האילן שהן דבוקות ומושרשות בגוף האילן ממש וכופפות עצמם למט' ונוגעות בקרקע עצמו בעודן כאחוזות בגוף האילן · וכאשר האדם חוטא חטא הראוי להכרת נכרת אותו הענף מגוף האילן ונשאר נפרד ממנו ועומד בעה"ז · כרוח הבהמה וזהו סוד הכרת תכרת הנפש ההיא · וזהו סוד כי האדם עץ השדה · וזהו סוד מ"ש בצדיקים שנכפל שמם אברהם אברהם יעקב יעקב משה משה · א' כנגד בחינת השרש הנשאר למעל' דבוק באילן · וזהו הנקר' מזלו של האדם · וכמשז"ל

 שראה

שראה מרע"ה מזלו של רבי עקיבא יושב ודורש גו' · כי ממנו נוזל השפע של הענף שירד ונתלבש בגוף והנה השרש הוא עליון מאד בראש רום עולם האצילות והענף הארוך מאד מתפשט בכל העולמו' עד התלבש קצהו בזה הגוף · ובכל מדרגה שבכל עולם מניח שם שרש א' · באופן שאין לך נשמה שאין לה שרשים לאין קץ זה למעלה מזה · וע"י מעשיו זוכה להעלות לכלן · כי כל מדרגות עולם העשי' · שרשיו אשר הניח שם נקראים כלן נפש א' שלימה דעשיה · וע"ד זה בשאר המדרגות · ובזה יתבאר ענין הנבואה · כי אחר היות האדם כחומר זך בלי זוהמת היצה"ר · ולא ככחות הנפש היסודי' כלל · ולא יש בידו חטא הפוגם באיזה שרש משרשי נשמתו · הנה כאשר יכין עצמו להתדבק עד שרשו העליון יוכל להתדבק בו ואמנם אע"פ שהוא ראוי לכך צריך להתפש' נשמתו מכל וכל ולהפריד' מכל עניני החומר ואז תוכל להדבק בשרשה הרוחני · והנה אין ענין ההתפשטות הזה שתמצא כתוב בכל הספרים בעניני הנבוא' ורה"ק התפשטות ממשיי שהנשמה יוצאת מגופו ממש כענין השינה שא"כ אין זו נבוא' של חלום ככל החלומות · אמנם השראת רה"ק הוא בהיות הנשמ' בגופו כבהקיץ ולא תצא ממנו אבל ענין ההתפשטות הוא כי יסיר כל מחשבותיו לגמרי · והכח המדמה שבו שהוא כח נמשך מהנפש החיה היסודית שבו יפסיקהו מלדמות ולחשוב ולהרהר בשום ענין מעניני העה"ז וכאילו

יצאה

יצאה נפשו ממנו ואז יהפוך כח המדמה מחשבותיו
לדמות ולצייר כאלו עולה בעולמות העליונים בשרשי
נפשו אשר לו זה מזה לזה · עד שמגיע ציור דמיונו
במקור שלו העליון ויחוקקו ציורי כל האורות במחשבתו
כאלו מצייר ורואה אותם כפי דרך כחו המדמה לצייר
בדעתו עניני העה"ז אע"פ שאינו רואה אותם כנודע
בחכמת הטבע · ואז יחשוב ויכוין לקבל אור מן הי"ס
מאותה הנקוד' אשר שרש נשמתו נאחזת שם · ויכוין
להעלות גם את הי"ס זו לזו עד הא"ס · וימשיך להם
הארה משם עד למטה דרך ירידה עד סופן · וכאשר
ירד האור על ידו אליהם הם שמחים כזה ומאירין
מאותו האור שממשיך אל שרש נשמתו הנאחזת בהם
כפי החלק הראוי לה · ויכוין להוריד דרך יריד'
ממדרג' למדרג' עד שיגיע האור והשפע ההוא אל
נפש השכלית שבגופו · ומשם תגיע עד נפש החיה
וכח המדמ' שבו · ושם יצטירו הענינים ההם ציור
גשמי בכחו המדמה ואז יבינם כאלו רואה אותן בעין
ממש · ולפעמים אותו האור היורד יצטייר בכח
המדמה בדמות מלאך הדובר בו ורואה אותו או
שומע קולו וכיוצא · מה' מחמש' חושים הידועים
הנפשיים שבכח המדמ' · ומשם יעתקו אל חיצוניותם
בה' חושים החיצונים אשר גם הם מנפש החיה כנודע
ואז יראה וישמע ויריח וידבר בחושיו כגשמים ממש
וכמ"ש רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני · כי יתגשם
ויצטייר האור ההוא בחושים הגשמיים ולפעמים תהיה
נבואתו

נבואתו בחמשה חושים הרוחניים אשר בכח המדמה
לבד · וכל זה הוא בהתפשטות כח המדמה לגמרי
מכל מחשבות החומר כנז' · נמצא שהנבואה היא
כדמיון החלום שנפשו השכלית יוצאת ממנו ועולה
למעל' ממדרג' למדרג' · ושם נושא ומביע ואח"כ
חוזר ויורד ומשפיע זה האור על נפש החיה אשר בה
כח המדמ' · ושם מצטיירין ומתגשמים יותר אותן
הדברים וכשיקיץ האדם זוכרת נפשו ענינ' ההם בכח
השומר וכח הזוכר אשר גם הם בנפש החיה כנודע
בחכמת הטבע · והרי נת' ענין הנבואה וענין החלום
היטב · כי זה בעוד הנפש בגופו וזה אחר צאת הנפש
האמנם בנבוא' עצמה יש שני מינים · הא' היא נבואת
שאר הנביאים שבעת האור נשפע ומגיע בירידתו אל
נפש השכלית אשר בו · ומשם יורדת אל נפש החיה
להצטייר שם בה' חושים הפנימיים אשר בכח המדמה
היו החושים החיצונים נרתעים ברעד גדול והיו נופלין
כי אין כח בהם לקבל האור ההוא ולציירו ולהגשימו
בחושים החומריים · והנבואה עד"ז נקראת חלום
אע"פ שאינה חלום ממש כנזכר ותרדמ' נפל' על
אברם וכו' · והמין הב' היא נבואה שלימה שלא היו
נרתעין חושי החומר כלל ומצטיירים בו בנקל וזו
היתה נבוא' של מרע"ה · והסיבה לזה היותו חומר
זך לגמרי ונתכ' על ידי קדושת מעשיו להיות במדרג'
הנפש · כי הוסרה זוהמתו ונשאר הטוב והזך אשר
בגופו וגם בכחות נפשו היסודית · כי בהן לבדם יש

בחינת

בחינת גשם ולא בנפש השכלית ומשם ולמעלה · וכבר נתבאר היות שרשים לאין קץ לנשמת האדם והנה כפי מעלת מקום מחצבה · כך יתגדל כח המשכת שפע נבואתו · וכן גם אם יהיה שרש מחצב נשמתו במקום עליון ולא תיקן ולא זכה להמשיך של כל השרשים אשר משם ולמטה · גם זה לא יוכל להמשיך שפע נבואתו של אותה המדרגה אשר תיקן וזכה שיה' · ומשם בלבד ימשך שפע נבואתו ובזה יתבאר לך כמה מדרגות יש בנביאים לאין קץ ואל תחשוב כי כיון שביארנו שאין נפש הנביא יוצאת מגופו א"כ מה תפיסה יש במחשבתו בלתי ממשיית לעלות לפתוח השערים וזה תבין במ"ש למעל' · כי הנפש בענין ענף ארוך אחד מתפשט מהשרש הדבוק באילן עד גוף האדם ואותו הקו הנמשך תמיד בהיות האדם חושק לעלות אל שרשו · עולה אור מחשבתו הנקרא מושכל מן המשכיל שהיא הנפש המשכלת עד השכל עצמו שהוא השרש העליון אשר לנפשו · ומתדבקים ונעשים א' ע"י ההשכלה עצמה שהיא השפע הנמשך מן השכל של המשכיל · נמצא כי המושכל הוא האור והשפע עצמו היורד מן השכל של נפש המשכלת · וזה השפע והאור הממשיי הוא ענין הנקרא מחשב' והבן זה היטב כי לא דבר רק הוא שא"כ בטלת כל עניני כונת התפלות והרהורי האדם הטובים והרעים והרי נתב' לך היות הנבואה מוכרחת ויכולה להיות כענ' האדם התופש בידו בקצה ענף האילן בהיותו כפוף למטה

ומנענעו

ונתנבאו בכח ואז כל האילן כלו מתנענע בהכרח ואמנם לא יתנבאו העליונים במחשב' האדם התחתון זולתי בהיותו ראוי להמשיך האור העליון עליהם ואז בשמחה זו גם הם ימשיכו מאותו האור עליו · אבל אם אין בו יכולת להמשיך עליהם אור עליון לא יחשבוהו כלל ולא ירצו להתקרב אליו לעזרו ולהמשיך מחשבתו למעלה כי הבל היא ואין בה מועיל ·

השער הו׳

במדרגות הנבוא' · מה ענין הנבוא' שבדורות הראשונים · ומה ענין השגת רה"ק שאפשר להשיג גם בזמנינו זה · הענין נבואת הנביאים כך היא · כי הנה נת' למעל' איך ד' עולמות הן הנקר' אבי"ע ולמט' מכלם הוא העולם השפל הנחלק לד' יסודות הנזכרות בפשוטה' היסודי' ונחלקות כעין י"ס גם נתבאר כי בכל עולם יש אור פנימי הם הי"ס · וחוצה להם אור מלבש הנשמות · וחוצה לו אור מלבש המלאכים · וחוצה לו אור חשוך מלבש הקליפות וחוצה לו העולם עצמו שהן הרקיעים שבאותו עולם וכן ממש הוא בעולם השפל כי חומר ד' היסודות הוא הגוף והעולם · ובתוכו הן שאר האורות כל א' מהם כלול מד' בחינות הנפש היסודית גם נת' היות מדרגות לאין קץ כי ספירה כלולה מי' וי' מי' וכו' · באופן שבכל עולם יש בו מדרגות לאין קץ · וכבר נת' איכות הנבואה בשער ה' כי מחשבת הנביא מתפשט' ועולה מדרגה למדרגה ממטה למעלה עד הגיעו למקום אחיזת שרש נשמתו · ואז היה מחשב להעלות

אור

אור ספירה עד א"ס וממשיך משם אור וחוזר ומורידו ממעלה למטה במעלות אשר עלה עד הגיעו למטה למטה בנפשו השכלית · ונוטלת חלקה באור ההוא כפי שיעור אחיזת שרש נשמתו ולמעלה · ומשם ממשיכה בכח המדמה בנפש החיה שבו ושם מצטיירי' הדברים בחושים הפנימים אשר בכח המדמה או בחושים החיצונים · והנה המשכת המחשבה ההיא ודאי שלא מאליה היתה עולה אלא ע"י כונות ויחודי' נמסרו בידו מאת הנביא המלמדו להתנבא · כענין בני הנביאים עם שמואל ואליהו ואלישע ז"ל · כדי שבאותן היחודים שהיה מיחד היה ממשיך האור והשפע כפי רצונו וזו היא תכלית ענין הנבואה · עוד שנית היו מלמדים אותם והם תפלות והזכרת שמות על שומרי הפתחין של הרקיעים ושל ההיכלות שבכל עולם ועולם מסוף העולמות שהם הד' יסודות והאוירים שבהם עד רום עולם האצילות כנז' בס' הזהר פרשת ויקהל בענין עלית התפלות דף ר"א ע"ב וכנז' בפרקי היכלות ובבריתות שלהם · ותחלה היו משתמשים לפתוח השערים שבאות' מדרגה ואח"כ מייחדים היחוד והתפלה המיוחדת כפי המדרגה ההיא וכך עולים ממדרג' למדרג' עד הגיעם לשרשם העליון ונוחים שם ואח"ך היו עוד ממשיכין מחשבותם עד הא"ס וחוזרים וממשיכים השפע למט' כנ"ל ·

וענין השערים והשמות האלו פירושן הוא כי היו משביעים בכח שם קדוש ה' שהוא מן הספיר' שבאותה

שבאותה מדרג' של המלאך המושרש ונאצל משם והוא הממונ' על שער הרקיע עצמו שהוא החומר שבמדרגה ההיא אשר יש לו ג"כ שם ידוע לאותו שער ופותחו ואז נכנסת מחשבת הנביא דרך שער ההוא מאור לאור עד אור הפנימי של הספיר' שבאות' מדרג' ואז מתפלל ומיחד היחוד הצריך לשם וכך עולה ממדרג' למדרג' והכ' זה ענין' מראות יחזקאל הנקרא מעש' מרכב' להיות המדרגות מורכבות זו על זו ותחלה נפתחו השמים שערי הרקיעים שהם אורות החומר והכלים שבאותו עולם ומשם נכנס אל הקליפות וז"ש וארא והנה רוח סער' וכו' וכמ"ש בהושע תחלת דבר ה' בהושע ר"ל תחלת התגלות דיבור הנבוא' היה נגלה תחלה הקליפ' וכחותי' שהם אשת זנונים וילדי זנונים ואמנם בהיותו בשמים גם שם היה מתדבק ולפ' כ"ש נפתחו השמים ואראה מראו' אלקי' אבל כשהגי' למקום הקליפ' לא היה נהנה להתדבק בהם אלא קורע ועובר בהם ואינו נדבק בהם רק ראי' בעלמא מוכרחת וזהו סוד אליהו ז"ל לא ברעש ה' לא באש ה' כו' ואמנם נכנס למחלות אור המלאכים כנודע כי בין כל אור ואור יש פרגוד מפסיק וזהו סוד הנעלם שיש בענין החשמ"ל כי הוא כנמש' מלבוש והוא הכלי והחומר של אורות המלאכים וה' יכפר בעדי בגלותי סוד נעלם הזה ואז ראה עשר כתות המלאכים אשר כלם נחלקים לד' חיות וד' מחנות שכינ' וז"ש ומתוכה דמות ד' חיות ומשם נכנס עד הגיע אל אור הי"ס

עצמן

עלמן · זו"ש ועל דמות הכסא כמראה אדם וכו' ·
והמכס הכסא עלמו הוא אור מחלב הנשמות בסוד
האבות הן הן המרכבה ולכן נקר' הנפש כבוד כמ"ש
למען יזמרך כבוד ולא ידום וכתיב עד מה כבודי
לכלמה · והנה גליתי אליך סוד עמוק כולל עניני
המרכבה אשר לא זכו שיה הדורות הקדמונים אלינו
וכבר נתבאר למעלה בשער ה' כי לא כל הנביאים
יונקים משרש אחד כי יש להם שרשים שאין להם קץ
והם ס' רבוא ככל עולם · וז"ש ז"ל ס' רבוא נביאים
עמדו בישראל ומרע"ה כולל כלם ושקול ככלם והמכס
דרך כללות כבאר מדרגתם כי מרע"ה היה עולה עד
האצילות ומשם רואה ממש שלא הוא על ידי התלבשו
בבריאה לבדה וגם זה אינו שלא כדרך מעבר לבד כי
האצילות לבדו הוא כתנע וזהו סוד כי לא ירא ני האדם
וחי · ושאר הנביאים היו רואים באצילות ע"י התלבשות
גמור באורות הבריאה · ואחר החרבן היה יחזקאל
והסתכלא מן האצילות אחר התלבשו בבריאה והבריאה
ביצירה התלבשות גמור ומאז והילך אין עוד אור אצילו'
ובריאה נגלין כלל · ושזה כיונו רז"ל כי אחר חגי
זכריה ומלאכי פסקה נבואה לגמרי · ונשתייר רה"ק
והוא המשך אורות היצירה עצמם לבדם ומשם ולמטה
וזהו הנקרא בתלמוד עליית הפרדס אשר הוא היצירה
הנקרא עולם מטט"רון וגם לזה היו שמושים ידועים
לפתוח השערים שיש מן העולם השפל והעשיה והיצירה
ולייחד היחודים והתפלות הנאותים כפי עולם היצירה

כי"ס שבה · וזהו סוד שמוש פרק"י היכלות שנשתמשו בו רבי נחוניא ור' עקיבא ור' ישמעאל ואנשי כנה"ג · ואח"כ נשתכחו גם דרכי השמושים ההם · ועוד אחרת כי נאבד טהרת אפר פרה בזמן האמוראים עד זמן אביי ורבא כנז' בתלמוד · ולכן לא נשתמשו מאז והלך בעלית הפרדס · ומאז והלך נשתמשו בשמושי עולם העשיה לבדה · ולהיותו עולם השפל מכלם וגם כי המלאכים שבה מיעוטן טוב ורובן רע ולא עוד אלא שהטוב והרע מתדבקים יחד מאד לכן אין בו השגה כלל כי אי אפשר להשיג טוב לבדו ולכן מערבת ההשגה בטוב ורע אמת ושקר · וזהו סוד ענין קבלה מעשית הכתובה בספרים · כי היא העולם העשיה ולזה נקר' קבלה מעשית · ולכן אסור להשתמש בה כי בהכרח יתדבק גם ברע המתדבק בטוב · וחושב לטמא נפשו ומטנפה בסבת הרע ההוא וגם אפילו שישיג הוא אמת בתערובת שקר · ובפרט כי אין אפר פרה מצויה וטומאת הקליפות מתדבקות באדם המתקרב להשיג ע"י קבלה מעשית · ולכן שומר נפשו ירחק מהם כי מלבד שמטמא נפשו יענש בגיהנם · ואף גם בעה"ז קבלה בידינו כי יעני או הוא או זרעו או יחלה בחולאי' הוא או זרעו או ישתמד הוא או זרעו · וקח ראיה מרבי יוסף דילא ריכא ורבי שלמה מולכו שנשתמשו בקבלה מעשית ונאבדו מן העולם וכל זה לסיבה הנז' כי אין טוב בלתי רע · ולא עוד אלא שמבריחים אותן כבעל כרחן ע"י השבעות ואז מפתים אותן ומטין

אותן

אותן לדרכים לא טובים עד שמאבדים נפשם וגדולה מזו כי כל דרכי ההשבעות אשר העלימום הראשונים ואין אנו בקיאים היטב בדרכיהן וראוי להתרחק מהם בתכלית ·

השער הז בהנהגת רה"ק בזמננו זה · אחר שהזהרנו את האדם בשער שקדם מכל דרכי ההשגה הנ"ל · אל יתיאש האדם כי הנה בפס' ודבורה אשה נביאה · תנא דבי אליהו מעיד אני עלי שמים וארץ בין איש בין אשה בין גוי בין ישראל בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשיו רה"ק שורה עליו · והנה בהזכינו שמענו ובעינינו ראינו יחידי סגולה השיגו למדרגת רוח הקדש בזמננו זה · והיו מגידים עתידות ומהם בעלי חכמה לא נתגלית בדורות שקדמו שינו וכדי שלא להרפות ידי הבאים אל הקדש להתקדש אבאר איזה ענינים ואפתח כמלא פי מחט סדקית וה' הטוב לא ימנע טוב להולכים בתמים · ותחלה נבאר כמה דברים בעניני ההשגה ובשער הח' נכתוב סדר ההנהגה בהם בעה"י ·

הנה הדרך המובחר שבכלם הוא מה שכתבנו בשם תנא דבי אליהו ז"ל והיא הדרך שנהגו בה החסידים הפרושים הקדמונים והוא לשוב בתשובה עצומה מכל אשר קלקל · ואח"ך ישלים נפשו בקיום מצות עשה ובכונת תפלותיו בתכלית · ובעסק התורה לשמה בזריזות · כשור לעול עד יותש כחו · ובמיעוט תענוגים ובאכילה ושתיה · ובקימת חצות לילה או

פחות

פחות מעט ובהרחקת כל המדות המגונות ובפרישו׳ מכל אדם אפילו בעניני שיחה בטילה · ואח״ך יטהר גופו בטבילו׳ תמיד ואח״ך יתבודד לעתים ויחשוב ביראת ה׳ וישים הוי״ה נגד עיניו תמיד ויזהר להיות מחשבתו פנויה מכל הבלי העה״ז · וידבק באהבתו יתברך בחשק גדול וע״י כן אפשר שיזכה לרה״ק בא׳ מאלו האופנים שנאמר הא׳ הוא שימשך על נפשו אור עליון משרש נפשו העליונה כנ״ל בשער ה׳ ותתגלה אליו וזה הוא רה״ק גמור הב׳ הוא שע״י עסקו בתו׳ או קיומו איזו מצוה אשר בת׳ כדברי רז״ל כל העושה מצוה א׳ קנה לו פרקליט א׳ ונולד מאותה מלאך ממש אך בתנאי שיקיימנה תמיד וברוב כונה כהלכתה ואז יתגלה אליו המלאך ההוא וזהו ענין מה שנמצא כתוב בספרים ענין המלאכים הנקראים מגידים אך שאם לא תהיה המצוה כהלכתה יהיה המגיד ההוא מעורב טוב ורע אמת ושקר · הג׳ הוא שע״י חסידות כנ״ל יתגלה אליו אליהו ז״ל וכפי חסידותו יגדל גלויו אליו הד׳ היא גדולה מכלם והוא כי יזכה שיגלה אליו א׳זו נפש מהצדיקים הנפטרים הראשונים אם מאותן שהם משורש נפשו כנודע · או מזולתם אלא מפני שעשה איזו מצוה כתיקונה כמוהו והזוכה למעלה זו ישיג שיודיעוהו חכמות וסודות נפלאים שבתורה עד להפליא וכל זה כפי מעשיו הה׳ והיא הגרועה מכלם כי יראה בחלומותיו עניני עתידות וחכמות קרובים אל רוה״ק והנה הדרך הזאת היא הדרך הישרה · כי כיון שאין

האדם

האדם משביע ולא מכריח העליונים · כי אם בכח מעשיו הטובים ובקדושתו · ודאי שר"הק הטהור ישרה עליו בלי תערובת רע כלל · מש"אכ בהיות האדם מכריח או מבקש דרכי ההשבעה בכח מעשים ותפלות ויחודים שאם יטעה בהם כל שהוא אפשר שיזדמנו לו דברים חיצונים מעורבים · עוד יש דברים אחרים ע"י מעשה והאדם בחלק שד' · והם להמשיך עליו א' מה' אופנים הנז' אף אם לא יבואו מעצמן ולריכים קדושה וטהרה גדולה כדי שלא יהיה בהם תערובת כנז' · אמנם הדרך הראשונה היו דורכים בה אף בדורות הראשונים · וכמ"ש הרמב"ן ז"ל בפ' ולדבקה בו · ובאגרת הקדושה אשר חבר בפ"ד בענין ז' עוזי שהיה יושב ושונה והאש מלהטת סביבותיו ·

השער הח לבאר הנהגת הבא להתקדש כזמננו כדרך קצרה מאד · צריך שיזדכך ד'

זכוכים הא' לשוב מכל חטאיו הן כמל"ת הן כמניעת קיום מ"ע · הן בכל דברי סופרים הן מכל מיני מדות מגונות ולא ישוב עוד אליהם · ובפרט מכל חייבי כריתות ומיתות וחלול ה' · ובשמירת שבת ומן הנדה ומכל מיני קרי · ומן השבועה אפי' באמת ומהסתכלות בעריות ומלה"ר ומרכילות ומלצנות ושיחה בטילה · ויתרחק מהגאוה והכעס והקפדנות והעצבות ויתנהג בענוה ובשפלות ויהיה שמח בחלקו : הזכוך הב' בקיומו כל רמ"ח מצות עשה דאורייתא ומדברי סופרי' ובפרט קביעות עתים לתורה · ותפלה בכונה וברכת

המזון וכל ברכות הנהנים בכונה · ולאהוב כל אחד מישראל כנפש עינו ולכבד השבת בכל פרטיו · ובכל לילה יקום אחר חצות להתאבל על ירושלים ולעסוק בתורה · וכל מעשיו יהיו לשם שמים כאהבה · הזכוך הג' והד' הם בעת שיכין עצמו להתקדש ברוח הקדש · הא' הוא בטהרת הגוף בטבילה ובגדים נקיים · הב' הוא בעת שיכין עצמו לקבל רה"ק אחר אשר הוטבעו בו כל מדות טובות בקנין · יכנס בבית יחידי בטבילה ובקדושה · במקום שלא יטרידוהו קולות בני אדם ולפצופי עופות · ואם יהיה אחר חצות הוא יותר נכון לכל הדברים · ויסגור עיניו ויפשוט מחשבתו מכל עניני העה"ז כאלו יצאה נפשו ממנו כמת שאינו מרגיש כלל · אח"ך יתאמץ ויתחזק בחשק אמיץ להרהר בעולם העליון · ולהתדבק שם בשרשי נשמתו ובאורות עליונים · וידמה בעצמו כאלו יצאה נפשו ועלתה למעלה ויצייר עולמות העליונים כאלו עומד בהם ואם עשה איזה יחוד יהרהר בו להמשיך בזה אור ושפע בכל העולמות · ויכוין לקבל גם הוא חלקו באחרונה · ויתבודד במחשבה כאלו נחה עליו הרוח עד שיעור מה ואם לא ירגיש מאומה נראה כי עדין אינו ראוי ומוכן ולכן יתחזק עוד מאז ואילך בעבודה ובקדושה ויחזור אחר ימים להתבודד ע"ד הנז' עד אשר יזכה ותנוח עליו הרוח · וכאשר תחול עליו צריך שיבחין אולי עדין אינו זך ונקי · והרוח הזה הוא סטרא אחרא · או על הפחות מעורבת רע בטוב ומעשה ן' עזאי ון' זומא בעלותם

בעלותם לפרדס יוכיח · וזה יבחן ע"י מה שנגלה אליו אם כל דבריו אמת או מעורבין אמת ושקר או אם דבריו בדברים בטלים שלהבלי העה"ז או בדברים שאינן על פי התורה וכיוצא בזה · כי אז צריך לדחותו מעליו · וגם להתחזק יותר ויותר בעבודה עד יהיו כל דבריו נאמנים וביראת שמים · ודע כי בתחלה תחול עליו הרוח במקרה לעתים רחוקות · וגם שיהיו דברים נקלים ולא בדברים עמוקים וגם שדבריו יהיו מעטים וכל אשר ילך יתחזק כחו בכל הפרטים הנז' והנה כלל הכל הוא זכוך החומר עד קלה האחרון · ועקירת הרהורי המחשבה וכח המדמה שבו לגמרי · ויתדבק בעליונים בתכלית הדבוק · והנה צריך שתתבונן בכל מה שכתבנו בחלק ה' בשער ו' כי שם נתבאר סדר הנהגת החסידים בביאור יותר ·

חלק רביעי

באופני השמוש בהשגת רוח הקדש כבר ביארנו בח"ג ש"ז כי ה' אופני השגה הם רה"ק ונשמות צדיקים · ומלאכים הנקרא' מגידים · ואליהו ז"ל · וחלום · וכל אחד מהם אפשר שתושג מאליהו ז"ל ע"י קדושת האדם ועסקו בתורה מבלי הצטרך מעשה אחר · גם אפשר להשיגם ע"י מעשה פרטי אחר שיוקדם היות האדם ראוי ומוכן להשגה · וענין זה השני יתבאר בחלק הזה מכל המלאכה כתוב בספרי החכמים הקדמונים ויחלק לג' שערים הא' באופני

המעשים

חלק ד

המנעים · הב' באופן ההשגה · הג' בתנאי ההשגה
וכבר כתבתי בספרי הגדול הנקרא עץ חיים כמה
יחודים ומיני דרכים נפלאים בענין ההשגה ואם
יגזור השי"ת אכתבם אחר היטב בחלק בפני עצמו ·
אמר המדפיס החלק הזה הד' לא בא להעתקה
ולא נדפס כלל כי מאחר שהכל שמות וצרופי'
וסודות נעלמים , אשר לא כדת להביאו על מזבח
הדפוס

ת"ו ש"ל ב"ע

על ידי המתעסקים בקדשים במלאכת הקדש זו
הן בסדור האותיות והדפסה במכבש ובפזור
האותיות וכל המצטרך למלאכת הקדש הלזו , הכל
כאשר לכל פעולת ידי מדפיסי תמימים הבנים בני
אורי עיני טובים השנים אחים שלא יתפרדו המבורכים
הה' כה"ר אליאו חי והמו"ן כה"ר משה חי ה'
ישמרם ויחיהם ישלם ה' פעולם ותהי משכרתם
שלמה ושכמ"ה אכי"ר · כ"ד הלב"י ע"ה **אברהם**
ששון
ס"ט

ספר

עלים לתרופה

והוא אגר׳ מוסר מהמאור הגדול
הגאון רבינו הרמב״ן זצ״ל ששלח
לבנו · ועוד אגרת מוסר ששלח
לבני ביתו הגאון רבינו אליאו
מווילנא זצ״ל זיע״א :

נדפס **בארם צובה** יע״א
בחו׳ שבט שנת
פריו למאכל ועלהו לתרופה לפ״ק
בדפוס אליהו חי הי״ו בכמה״ר אברהם
ששון כהן יחיד הכ״ר

הקדמה

לנעומ'י מוד'ע ראה ראיתי קונטריס מעט הכמות
ורב האיכות ולפנים בישראל נדפס בעיר
מינסק זה שמו **עלים לתרופה** תוכו רצוף אהבה
אגרו'ת שתים שתי פריש'ות טובות· ראשון בקודש אגרת
מוסר מהמאור הגדול מרנא ורבנא הגאון **הרמב"ן** ז"ל
ענף עץ אבו'ת · אשר שלח מעכו לקטלוניא לבנו ובה
הדריכו על הענוה יתירה וצוהו שיקראה פעם אחד
בשבוע הוא וחביריו עד אשר יהיו רגילין בה בעל
פה מאליפו'ת מרובבות · והבטיחו שבהרגלו בזה
יענוהו מהשמים וינצל מכל צרה ומובטח לו שהוא בן
העוה"ב מבני עליה מאן נינהו אבו'ת · שני בקודש
אגרת הגאון רבינו **אליאו** מווילנא ז"ל שכתב לבני
ביתו כשנכנס לעבור בארץ הקדושה לבקר ולהשתטח
על קברי החסידים והצדיק' אשר מנוחתם בא"י ת"ו ובה
כלול הדרכות ומוסרים מדות טובות · ולהיות שקונטרי'
זה אינו מצוי והוא תועלת גדול לכל ישראל היראים
וחרדים לקיים דבר ה' ומלי דאבות · ומה גם כי מאד
דברי [illegible]ודים בלי ערכות · הדפסתיו עם הספר הנורא
שערי קדושה לזכות את הרבים ותקנתיו והגהתיו
מטעיות וחסרות ויתרות בכל הצורך מאשר באו לידי
בכ"י כתובים ומוגהים הדק היטב בכמה מעלו'טובות·
גואל ישראל ישדר לן מור מש'יח לפי תו'מו ובחר עוד
בירושלים יבנה המקדש היכל על יסודו ומזבח על מכונו
לכל קרבנם זבחים עולות ונדבות :

כ"ד החותם פע"י הצב"י ע"ה **אברהם ששון**
ס"ט

שמע . בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך · בני ידידי תתנהג תמיד לדבר כל דבריך בנחת עם כל אדם בכל עת ובכל זמן · ובזה תנצל מהכעס שהיא מדה רעה ומגונה מאד להחטיא בני אדם · כמו שאז"ל כל הכועס כעע"ז וכל מיני גיהנם שולטים בו שנ' הסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך ואין רעה אלא גיהנם שנאמר וגם רשע ליום רעה · וכאשר תנצל מן הכעס תעלה על לבך מדת הענוה ותדבק בה שהיא מדה טובה מכל מדות טובות שנא' עקב ענוה יראת ה' ותנן מאד מאד הוי שפל רוח ומרע"ה לא נשתבח אלא במדה זו שנא' והאיש משה ענו מאד · ובה זכה שנתנה תורה ע"י ורבן של כל הנביא' והזוכה למדה זו אהוב למעלה שנא' ואת דכא ושפל רוח ובהתדבקך במדת הענוה אז יעלה על לבך מדת היראה כי תתן אל לבך תמיד מאין באת ולאן אתה הולך רמה ותולעה בחייך ובמותך · ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני ממ"ה הקב"ה מלא כל הארץ כבודו ונאמר הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאום ה' ונאמר הלא השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אף כי לבות בני אדם וכאשר תחשוב בכל אלה אז תירא מבוראך ותשמר מכל חטא ובהתדבקיתך במדות האלו אז תהיה בקו השלימו' והרוממו' ותהיה שמח בחלקך תמיד וזו ממדות הטובות מאד דתנן איזהו עשיר השמח בחלקו · וכאשר תתנהג במדת הענוה ולהתבושש מכל אדם ולהתפחד מבוראך המתיך מלחטוא · אז תשרה עליך רוח השכינה וזיו

כבודה

בכודה ותזכה לחיי עה"ז ועה"ב · בני וחביבי ידוע תדע כי המתגאה על הבריות מורד הוא במלכות שמים כי מתפאר בלבוש ה' שנא' ה' מלך גאות לבש ואמר השי"ת על הגבה אין אני והוא דרים יחד בעולם א"כ כל המתגאה נעקר מהעולם התבונן בשכלך על מה יתגאה האדם אם בעשרו ובכבודו הלא לאלהים המה והוא ית' יחונן בהם האדם שנא' והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל · ונאמר ה' מוריש ומעשיר · ואם מתפאר בחכמתו יזכור מקרא מלא ד"ה מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח · נמצא הכל מאתו ית' ובאפו משפיל הגאים וברצונו מגביה השפלים · לכן בני השפל עצמך מאד והתרחק מהגאוה והאל ית' ינשאך · ועתה בני אסדר לך איך תתנהג במדת הענוה ללכת בה תמיד · כל דבריך יהיו בנחת ובכבוד ובדרך ארץ ובאהבה ובסבר פנים יפות בכפיפת ראש ועיניך יביטו למטה ולבך למעלה ואל תביט הבטה רבה בפני אדם בדברך עמו וכל אדם יהיה גדול ממך בעיניך ואם איש עשיר הוא עליך לכבדו ברבינו הקדוש שהיה מכבד את העשירים · ואם הוא איש רש ואתה עשיר עליך לחוס ולרחם עליו וכבד את ה' מהונך · ואם אתה חכם ממנו חשוב בלבך שאתה חייב והוא זכאי שאם הוא חוטא הוא שוגג ואתה מזיד כמשז"ל ת"ח שגגות נעשות להם כזדונות ובכל מחשבותיך ודבריך ומעשיך בכל עת ובכל זמן חשוב בלבך כאלו אתה עומד לפני ממ"ה הקב"ה ושכינתו עליך כי מלא כל הארץ כבודו

ודבריך

ודבריך יהיו בלימה וביראה ברתת וזיע כעבד העומד
לפני רבו והוי זהיר לעסוק בתורה תמיד יומם ולילה
אשר בזה תוכל לקיים את מצותיה · והיא חייך ואורך
ימיך · וכאשר תגמור הלימוד מהספר תחפש כאשר
למדת לקיים מה שכתוב בו דבר שתוכל לקיימו ותפשפש
במעשיך תמיד בכל יום בוקר וערב לסור מרע ועשה
טוב ובזה יהיו כל ימיך בתשובה שלמה · ובעת תפילת
שמ"ע הסר כל עניני עה"ז מלבך ואל תהרהר בשום
ענין זולת לכוין בתפלה כונה תמימה · והכן וטהר
לבך ורעיונך לפני המקום ב"ה · ובזה תפלתך תהיה
זכה וברה ונקיה ומכוונת ומקובלת לפני הקב"ה שנא'
תכין לבם תקשיב אזניך ומות וחיים ביד לשון ושומר
פיו ולשונו שומר מצרות נפשו לכן חשוב הדבור קודם
שתוציא מפיך כל ימי חייך בכל דבר ודבר ולא תחטא
ובזה יהיה מחשבותיך ודבריך ומעשיך ישרים וטובים
בכי תקרא אגרת זאת פע"א בשבוע עם חבירך וללכת
תמיד אחר השי"ת למען תצליח בכל דרכיך ותזכה
לעה"ב הצפון לצדיקים וכל עת שתקראנה יענוך
מן השמים כאשר יעלה על לבך לשאול דבר מעתה
ועד עולם ·

אגרת הגאון רבינו אליאו מווילנא זצ"ל

באתי לבקש מאתכם שלא תצטערו בנסעי ש' א"י ת"ו כלל כמו שהבטחתם לי בדברי' אמיתים וגם למה תדאגו הנה הרבה אנשים נוסעים כמה שנים בשביל ממון מניחים נשותיהם ובניהם וגם הם נעים ונדים בחוסר כל · ואני ת"ל נוסע לארץ הקדושה שהכל מצפים לראותה חמדת כל ישראל וחמדת השי"ת וכל העליונים ותחתונים תשוקתם שם · ואני נוסע לשלום ברוך ה' הגם שאת נב"ק יודעת שהנחתי בני שלבי הומה עליהם וכל ספרי היקרים ואת יקר תפארת ביתי והייתי כגר בארץ אחרת · יודע לכם כי כל העה"ז הבל הבל וכל השעשועים הבל בלא היו ואוי להרודפים אחר ההבל אין בו מועיל · ואל תקנא בני בעושר כי יש עושר שמור לבעליו לרעתו · כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב כל עומת שבא כן ילך ומה יתרון לו שיעמול לרוח ואלו אם חיה אלף שנים פעמים וכו' · כי אם שנים הרבה יחיה האדם בכלם ישמח ויזכור את ימי החושך כי הרבה יהיו כל שבא הבל ולשמחה מה זו עושה כי מחר תבכה מאשר היום תשחק ואל תקנא בכבוד המדומה להבל כי הזמן בוגד והוא כמאזנים יגביה הקל וישפיל הכבד · והעה"ז דומה לשותה מים מלוחים ידמה לו שמרוה צמאונו והוא צמא יותר · ואין אדם מת וחצי תאותו בידו ומה יתרון לאדם בכל עמלו זכרו את הראשונים אשר היו לפנינו שכל אהבתם וחמדתם ושמחתם כבר אבדה ומקבלים על זה דינים מרובים ומה הנאה לאדם שסופו לפרוש לעפר רמה ותולעה

ותולעה וכל ההנאות יתהפכו לו כקבר למרה והמות
כרוך באדם ואיננו מקרה ובעולם הזה כל ימיו כעס
ומכאובים גם בלילה איננו מניח לו לישון והכל יביא
האלהים במשפט על כל דבור ולא יאבד אפילו דבור
קל ולכן אני מזהירך שתרגיל עצמך לישב יחידי
כי חטא הלשון שקול ככל העונות כמאמר חז"ל אלו
דברים שאדם אוכל עונשם וכו' ולה"ר כנגד כלם ומה
לי להאריך בזה הענין החמור מכל העבירות כל עמל
אדם לפיהו ארז"ל שכל מצותיו ותורותיו של אדם אינו
מספיק למה שמוציא מפיו · מה אומנותו של אדם
בעה"ז כו' וידביק שפתותיו כשתי ריחים וכל כף הקלע
הכל בעון של דברים בטלים · ועל כל דביר הבל
צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו וכל זה בדברים
יתרים ובטלים אבל בדברים האסורים כגון לשון הרע
וליצנות ושבועות ונדרים ומחלוקת וקללות בפרט בבית
הכנסת ובשבת וי"ט על אלו צריך לירד לשאול מטה
הרבה מאד ואי אפשר לשער גודל היסורין והצרות שסובל
בשביל דבור א' ולא נאבד אפי' דבור אחד שלא נכתב
בעלי גדפין הולכים תמיד אצל כל אדם ואדם ואין
נפרדים ממנו וכותבים כל דבריו שנא' כי עוף השמים
יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר · אל תתן את
פיך להחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי
שגגה היא למה יקצוף האלהים על קולך וכו' על כן
כל כבודה בת מלך פנימה וכל אשר צריך לך תקח הכל
ע"י שליח ואף אם הוא פעמים או שלוש ביוקר היד

ה׳ תקצר האל ית׳ זן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי
כנים ונותן לכל אחד ואחד די מחסורו · ובשבת ויו״ט
אל תרבו כלל מהדברי׳ שאינם נצרכים מאד וגם בדברים
הנצרכים לכם תקצרו מאד כי קדושת שבת גדולה
מאד · ובקושי התירו לאמר שלום בשבת ראה בדבור
אחר כמה הזהירו · ותכבד את השבת מאד כאשר
הייתם לפני ואל תקמצם כלל כי כל מזונותיו של אדם
קצובים חוץ משבתות וימים טובים · וגם באתי לבקש
מאתך מאד מאד בבקשה גדולה ועצומה שתדריך את
בנותיך מאד שלא יהא מפיהם קללה ושבועה וכזב
ומחלוקת רק הכל בשלום ובאהבה ובחבה ובנחת ושכה
יש לי כמה ספרי מוסר עם לשון אשכנז יקראו תמיד
וכ״ש בשבת קדש קדשי׳ לא יתעסקו אלא בספרי מוסר
ועל קללה ושבועה וכזב תכה אותם במכות אכזריות
ולא תרחם עליהם כלל כי ח״ו בקלקול הבנים יענש
האב · ואף אם תדריכם תמיד במוסר ולא יקבלו אוי
לאותה בושה והצער והבזיון בעה״ז ובעה״ב את אביה
היא מחללת לכן בכל מאמצי כחך תדריכם במוסר
ומהשמים ישיעוך שיקבלו מוסרך ואל תיאש · וכן
שאר דברים לשון הרע ורכילות וכו׳ ושלא יאכלו
וישתו כי אם בברכה ראשונה ואחרונה וברכת המזון
וקריאת שמע והכל בכונה ועקר הכל שלא יצאו ח״ו
מפתח ביתם לחוץ · ויטו אזן לדבריך ויכבדו אותך
ולאמם ולכל הגדולים מהם בשנים וכל הכתוב בספרי
מוסר תזרזם לקיימו · גם לבניך הי״ו שתגדל אותם
בדרך

בדרך הישר ובנחת ותעמיד המלמד בביתך ולא תצמצם בשכרו כי כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה חוץ מתש"רי · והכנתי להם ספר' שילמדו בהם ותשגיח על בריאותם ומזונותם תמיד שלא יחסר להם ושילמדו בתחלה כל התנ"ך שיהיו רגילין בהם כמעט בע"פ ואל יכביד המלמד עולו עליהם כי הלמוד אינו נקבע בלב האדם כי אם בישוב ובנחת ונתון תתן להם איזה פרוטו' וכיוצא כדי לשמחם ויועיל ללמודם · וע"ז תתן תמיד דעתך והשאר הכל כי מאומה לא ישא האדם מעמלו כמותו כי אם שני חליפות בגדים לבנים שנא' אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו · ואל תאמר האיך לבני ממון ונכסים לחיותם · דע לך כי בני אדם דומים לעשבי השדה הללו נוצצים והללו נובלים כל אחד נולד במזלו ובהשגח' של עליון כ"ה הם שמחים במותו לרשת אותו והוא יורד לשאול ומניחו לאחרים כמ"ש על ריש לקיש שהניח לבתו קבא דמוריקא קרי אנפשי ועזבו לאחרים חילם · אוי ואבוי על שכלם ודעתם של ב"א שטורחים ויגעים להניח לבניהם אחריהם ממון ונכסים ובתים מלאים כל זה הבל ורעות רוח כי אין יתרון מבנים ומבנות רק תורתם ומעשיהם הטובים אבל מזונותם קצובים להם מהשי"ת מה שברא בורא פרנסתם · והעיקר שיקנה האדם עוה"ב בצדקות וג"ח שעושה מממונו וכבד ה' מהונך · ג"כ ידוע אגרא דנשי באקרויי ובאתנויי בניהו בבית הספר ומאד אני

מצוה אותה לנו"כ על ד"ז והרז"ל אין לך אשה כשרה
כנשים אלא כשעושה רצון בעלה כ"ש שאני כותב לה
דברי אלהים חיים ואני מזהירך בזהירה גדולה שלא תשנה
דבר מכל אשר אני כותב באגרתי זו ותקרא אגרת הזאת
פ"א בשבוע וביום השבת קודם האכילה · ותזהיר בני
ביתך בתוך הסעודה שלא ידברו דברים בטלים ודברי
חול וכ"ש בלה"ר וכיוצא · כשתדריך בניך ובנותיך לדרך
טובה יהיו דברי' רכים ותחנונים בדברי מוסר המתיישבים
על הלב ובפרט אם זוכה לדירת א"י תובב"א כי שם
צריך להתנהג אחר בדרכי השם ולכן תרגילם בדברי
מוסר ומדות טובות שצריכים הרגל רב והרגל על כל
דבר שלטון ונעשה טבע וכל התחלות קשות ואח"ך יהיו
נוחות ואם ח"ו קלקלו מעשיהם דע כי הכסיל יודע
בעצמו שרע ומר דרכו אך שקשה לו לפרוש מסכלותו
כי זה כל האדם לפתח חטאת רובץ ושליט עליו יצרו
ותבלין שלו לזכרים עסק התורה ולנקבות הצניעות
והנהגת המדות ומוסר ושומר פיו מכל רע ובפרט
מלה"ר ויתרחקו מחמרות ותאות העה"ז זהו מתג ורסן
היצה"ר וקנין עה"ב כמ"ש כי נר מצוה ותורה אור וכו'
אבל ודרך חיים תוכחו' מוסר ושו מעלתם יותר מתעניו'
וסגופים ואדם הזוכה לחסום פיו זוכה לאור הגנוז בשפע
בלתי שיעור שנ' מי האיש החפץ חיים אוהב ימים
לראות טוב נצור לשונך מרע ושפתותך מדבר מרמה
ומתכפרים עונותיו ונצול מגיהנם שנא' שומר פיו ולשונו
שומר מצרות נפשו וכתי' מות וחיים ביד לשון אוי למתית

על מו

עצמו בדבורו ומה יתרון לבעל הלשון ולכל יש רפואה חוץ וכו׳ · ואל תדבר על האדם בשבח רב שמתוך שבחו יבא לידי גנותו וכ״ש שלא תדבר בגנותו כי מה לאדם לדבר זדות שבא׳ שוחה עמוקה פי זרות זעום ה׳ יפול שם · וגדר העקרי הוא התבודדו׳שלא תצאו מפתח הבית חוצה כי אם לצורך גדול מאד או לעשות מצוה רבה ודרך רמז ב׳ד קד׳ש יל׳בש · ואף בבה״כ תתבודד מהבריות לשבת יחידי כי במקום אסיפת אנשים א״א להנצל מלשמוע דברי׳ בטלים ולה״ר ואף השומע ושותק נענש ע״ז כמשרז״ל · וכ״ש בשבתות וי״ט שמתאספים העם בבה״כ ולא יבצר שימלא מהם מדברים דברים בטלים ולה״ר השמרו לכם שתשבו במסבתם הרחק מן הציעור ותשב בבה״כ בהתבודדות שהדיבור בבה״כ הוא עון פלילי ועבירה גדולה בידו עד שאמרו בזהר הקדוש מאן דמשתעי בבי כנישת׳ לית ליה חולקא באלהא דישראל ובתי מדרשות דינם בבה״כ שאסור הדבור בהם · ולא תלך תמיד לבית הקברות כי שם מתדבקים הקליפות באנשים וכ״ש בנשים · ולרות רבות באים למתמיד בזה ובשתצטרכו ללכת אז בחורה תטבילו ידכם במים או בנטילה · וכתך לא תלך לבה״כ של נשים כי שם רואה בגדי רקמה וביולא ומתקנאת ומספרת בבית ובזה יבואו ללה״ר ולר״א שא כל כבודה בת מלך פנימה ותתדבק במוסר תמיד ולא תקנא בהבלי העה״ז כי בלם הבל מעשה תעתועים אדם להבל דמה בן לילה היה ובן לילה אבד שבא׳ כי אם יעלה לשמים שיאו וכו׳ כי

לא לעולם חוסן וכו' ועונג עה"ז אף בשעתו הכל שאין
בו ממש ותאוה בעיני כל בעל שכל אוי ואבוי למי
שטועה בזה כי אם ביראת ה' כל היום ותזכה לעה"ב ולא
תאמר כמה אזכה לעה"ב ומה יכולתי לעשות כי אחד
המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים מעלים
עליו שעשה הרבה ויזכה לעוה"ב תרגיל בניך שילמדו
לפרקים משלי בלשון אשכנז כי הוא ראש המוסרים
וגם קהלת כי שם מהביל ענייני העוה"ז · וחנוך לנער
על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה זהו כלל גדול
ושורש ועקר חזק הוא מאד · ותרגילם בלמוד מסכת
אבות ואבות דרבי נתן ותלמדם דרך ארץ כי ד"א קדמה
לתורה ותרגיל' באהבת חבריו' בפרט חבריה' וקרוביהם
ומיודעיהם כי ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה
ואדרבא תנשאהו עליך כמ"ש שואלים לנשמה בשעת
הדין המלכת את חבירך עליך וכו' · והזהרו במדת
הענוה מאד והזהרו משנאת הבריו' כי בגללה נחרבה
ירושלים תובב"א ולא יהי שום מחלוקת בכל בני הבית
באנשים ובנשים אלא אהבה ואחוה ותכבדו לאדונתי אמי
מאד מאד והזהרו שלא תצערוה כי הוא עון פלילי מאד
שחייבים בכבודה וכ"ש שהיא אלמנה · ואם יזכני ה'
לירושת"ו שם אתפלל עליכם שתהיו לעד לעבודתו ית'
בשלום ובשמחה אמן · כ"ד המעתיר בעדכם תמיד

אליהו בכמה"ר שלמה זלמן זצ"ל

א להתרחק מן הגאוה בתכלית הריחוק · ומן החנופה ומן השקר והכזב והליצנות · ומן הרכילות · ומן הכעס · (ב) שיזהר ממכשול נדרים ושבועות כי בעון נדרים בניו מתים · (ג) יזהר מאונאת הבריו' הן בממון הן בדברים ומקנאתם ומשנאתם · (ד) שלא יכנה שם לחבירו ושלא יקראנו בכנוי שכנוהו אחרים אם לא שלא ניכר בשמו לבדו · (ה) שלא יספר לה"ר ולא יקבלו · (ו) שלא ישב עם יושבי קרנות ולא בישיבת בה"כ של ע"ה · (ז) שלא יסתכל בנשים אפילו הבתולות · (ח) הוי מקדים שלום לכל אדם אף לנכרי · (ט) אל יספר משהתחיל ב"ש עד שיסיים תפלת לחש ולא בעת שה"שן חוזר התפלה אא"כ בר"ת או בדבר מצוה או לתת שלום ולהחזיר שלום ועון גדול שיחה בטילה בבה"כ · (י) לא ידבר בקריאת ההלל ולא בקריאת הס"ת · (יא) לא יאכל פת נכרים ולא של פלטר אא"כ לא יזדמן לו של ישראל (יב) שלא יסעוד בסעודת הרשות ומסעודה שאינה מספקת לבעליה · (יג) לא יסיח שיחה בטילה לא ביום ולא בלילה ויזהר מאד ללמוד בלילה עד שישן מתוך ד"ת ולא מתוך שיחה בטילה · (יד) לא יכניס עצמו בספק חשיכה בשבת ויזהיר ב"ב על שמירת שבת ויקדים תפי' מנחה כדי לקבל השבת מבעוד יום · (טו) כשיגיע עת תפילות שמ"ע יניח כל עסקיו ויתפלל עם הצבור ושעה אחת קודם התפילה הכן לבך לכונת התפילה והוי זהיר שתהא מעשרה ראשונים בבה"כ ואל תתפלל כי אם בכונת הלב ובנחת כדי שתשמיע לאזנך · (טז) ראש כל

גדרים

גדרים שיזהר וישמור עיניו מלהסתכל בדבר שאינו שלו
(יז) לא ידבר בין נטילה לברכת המוציא ולא ידבר בשעת
אכילה ולא יסיח בין ברהמ"ז לכוס ברהמ"ז · (יח) לברך
בוראו תמיד שמשביע נפש שוקקה · (יט) אם יקללוהו
ויחרפוהו ב"א לא ישיבם ויהיה מן הנעלבים · (כ) לא
תצא לריב מהר טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו
מלוכד עיר ובקש שלום ורדפהו והסברת פנים לכל אדם
(כא) לבטוח בה' בכל לבבך ולהאמין בכל לבבך
בהשגחתו פרטית ובזה יקוים בלבך יחוד השלם בהאמין
בו שעיניו משוטטות בכל הארץ ועיניו על כל דרכי איש
ויודע מחשבות ב"א ובוחן כל לב וחוקר כליות · (כב)
אל תהי בסובאי יין בזוללי בשר פן תשכח את בוראך
(כג) לא תתיחד עם שום אשה חוץ מאשתך ואמך ובתך
(כד) לא תבהל מעסך (כה) לא תפתה את חבירך בשפתי
חלקות ובחניפות ולא תדבר אחד בפה ואחד בלב ·
(כו) לא תתחבר לאדם רע וחוטא וכסיל פן תביא כלמות
עליך (כז) אל תהי רגיל בשבועות ואפי' על דבר אמת
(כח) אל תתן בלבך שום קנאה שזו המדה חולה רעה
שאין לה רפואה · (כט) אל תהי כפוי טובה וכבד לכל
מי שפתח לך פתח לבקש די ספוקך · (ל) חבר טוב
היה ליראי ה' התחב' בחבורתו ומחברי פועלי און הרחק
(לא) אהוב המוכיחים שנא' הוכח לחכם ויאהבך · (לב)
מכל מאכל אשר יאכל ומכל משקה אשר ישתה תברך
בכונה תחלה וסוף · (לג) בטול ידך לתפלה ובצאתך
מעשות צרכיך והזהר בברכת אשר יצר בכונה ואל
תתפלל

תתפלל בלא נקיות כפים ובלא טהרה כי אז תפילתך
לא תהי נשמעת · (לד) הזהר מאד בנט"י לאכילה יהיו
בשופע ומכלי שלם ובוין בברכת ענט"י מאד · (לה)
גדילים תעשה לך על ד' כנפות כסותך למען תזכור
לעשות מצות ה' · (לו) קדש עצמך בכל דרכיך והוי
נגוע בביתך וכ"ש בבית הכסא · (לז) הוי זהיר במצות
מזוזה מאד ואל יחסרו מביתך ח"ו · (לח) הזהר במצות
תפלין מאד שתהיה כתקנה · (לט) סוד אחר אל תגלה
וכל הדברים אשר ידברו לפניך שלא על דרך סוד
טומנם בקרב לבך כי מות וחיים ביד לשון . (מ) פלס
מעגל רגלך לייסר עצמך בדרך בינוני במאכל ומשתה
וכו' ובכל מדותיך ודבוריך אל תט ימין ושמאל : (מא)
תחלת מעשיך הבט סופם והוי מחשב הפסד מצוה כנגד
שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה ואיזהו חכם הרואה
את הנולד וחכם עיניו בראשו · (מב) אל תקום ממטתך
באיש עצל התגבר בארי בזריזות לעבוד ליוצרך · (מג)
הוי רץ למצוה קלה כבחמורה ואל תתרשל בשום מצוה
הבאה לידך ותעשנה לש"ש בלא אחור · (מד) הזהר
בברכת הלבנה מאד בכונה מעומד ובשמחה ואלמלא
לא זכו ישראל להקביל פני אביהם שבשמים אלא פעם
אחד בחודש דים · (מה) השמר לך ושמור נפשך שאל
תקלה אביך ואמך ואל תצער אותם בשום צער ואל
תכלימם ואל תזלזל בם כבדם כפי יכולתך כל ימיהם וטוב
לך · (מו) אל תשכח צור ילדך ומחוללך שויתי ה' לנגדי
תמיד בכל גדול הוא ובכל דרכך דעהו והוא יישר ארחותיך

(מז) צריך תרבה לשמוח וזכור כי מעפר נולדת ועל עפר תשוב ואחריתך רמה ותולעה , (מח) אסור למלאות פיו שחוק ותמיד יתאונן ויבכה על גלות השכינה וגלות ישראל ועל חרבן בית המקדש וארץ הצבי , וחסידים הראשונים רוב ימיהם היו מתאבלים ומתענים ולובשי' שק על בשרם תמיד על החרבן והגלות · (מט) התעורר תמיד ליראת ה' ולעסוק בתורה ומצות יומם ולילה והתרחק מכל הנאות וטובות העה"ז כי הכל המה מעשה תעתועים (נ) צריך תקפוץ ידך מליתן צדקה צריך העניים והאביונים ועניי עירך קודמים ומבורך צריך אל תתעלם (נא) כל דבריך יהיו אמת וצדק ואל תוציא מפיך שום דבר שקר ואז תהיה נאמן לכל אדם אפי' לנכרים , (נב) צריך תרגיל עצמך לעמוד כי אם אצל חכמים והאזין אליהם כי כל דבריהם דברי אלהים חיים והמתדבק בהם כמתדבק בשכינה שנאמר ובו תדבק וכדרז"ל כיל"א ו

ת"ו ש"ל ב"ע

על ידי המתעסקים במלאכת הקדש זו בסדור ופזור האותיות והדפסה במכבש , וכל המצטרך למלאכת הקדש הלזו, הכל כאשר לכל פעולת ידי בני מדפיסי תמימים הא' כה"ר אליהו חי והמו"ן כה"ר משה חי ה' ישמרם ויחיהם ישלם ה' פעלם ותהי' משכרתם שלמה אכי"ר הלב"י ע"ה אברהם ששון ס"ט

Div. S. 181.3 V836S 460533